

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η κοινωνική πολιτική της τοπικής αυτοδιοίκησης μέσα από τα Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ.

Η περίπτωση του Δήμου Καλλιθέας και της Νέας Σμύρνης

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γιώργος Τσολακίδης

Αθήνα, 2023

Τριμελής επιτροπή

Χριστόφορος Σκαμνάκης, Επίκουρος Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Μαρία Στρατηγάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Αγγελική Αθανασοπούλου, ΕΔΙΠ Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Γιώργος Τσολακίδης, 2023.

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Στην οικογένεια μου, στην μητέρα και στην μνήμη του πατέρα

Συντομογραφίες

ASA: American Sociological Association

EU: European Union

EUROSTAT: Statistical Office of the European Communities / Ευρωπαϊκή

Στατιστική Υπηρεσία

ISA: International Sociological Association

A.E.Π.: Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

A.M.E.A.: Άτομα Με Ειδικές Ανάγκες

Βλ. / βλ.: Βλέπε / βλέπε

E.E.: Ευρωπαϊκή Ένωση

E.E.Σ.: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός

E.K.A.Σ.: Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων

E.Σ.Π.Α.: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης

E.Σ.Υ.: Εθνικό Σύστημα Υγείας

ΕΛΣΤΑΤ.: Ελληνική Στατιστική Αρχή

K.A.Π.: Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι των Δήμων

K.A.Π.Η.: Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων

K.Δ.Α.Π.: Δημοτικά Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης

K.E.A.: Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης

K.E.M.: Κέντρο Ένταξης Μεταναστών

K.Η.Φ.Η.: Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων

Κοιν.Σ.Επ.: Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση

K.Π.Σ.: Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

K.Y.A.: Κοινή Υπουργική Απόφαση

ΚΕ.Π. Υγείας: Κέντρο Πρόληψης Υγείας

Κε.Σ.Π.Ε.: Κέντρο Στήριξης Ποντιακού Ελληνισμού

M.K.O.: Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

N.Π.Δ.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

N.Π.Ι.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου

O.Π.Α.Α.: Οργανισμός Παιδικής Αγωγής και Άθλησης

O.T.A.: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΠΑ.ΣΟ.Κ.: Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα

Σ.Ε.Μ.: Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών

T.E.B.A.: Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τον επιβλέποντα καθηγητή μου Χριστόφορο Σκαμνάκη για τη συνεχή και ουσιαστική στήριξη που μου προσέφερε καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας και συγγραφής της εργασίας αυτής, καθώς και για τις συζητήσεις και τους προβληματισμούς που μοιράστηκε μαζί μου, που μου άνοιγαν πάντοτε νέους δρόμους και ορίζοντες σκέψης. Η συμβολή του στο εγχείρημα αυτό υπήρξε καθοριστικής σημασίας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στους ανθρώπους που δέχτηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα αυτή και να μοιραστούν μαζί μου την εμπειρία τους, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο εργασίας τους και τις γνώσεις τους για όλα τα θέματα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία. Τους ευχαριστώ πολύ για το χρόνο που διέθεσαν και την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν.

Περιεχόμενα

Συνοτομογραφίες	4
Πίνακες	8
Εικόνες	8
Γραφήματα.....	9
Περίληψη	11
Abstract.....	12
Εισαγωγή	13
Μέρος Πρώτο. Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση μια Θεωρητική Ανάλυση.....	15
1.1 Η Έννοια και το Περιεχόμενο της Κοινωνικής Πολιτικής.....	15
1.1.1 Ιστορική εξέλιξη του Κοινωνικού Κράτους.....	17
1.1.2 Τα Μοντέλα του Κοινωνικού Κράτους.....	18
1.2 Ευπαθείς Ομάδες και Κοινωνικός Αποκλεισμός. Ενοιολογική αποσαφήνιση.....	20
1.3 Κρίση και Κοινωνική Πολιτική.....	21
1.4 Η Έννοια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.....	26
1.4.1 Η Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής από τους Ο.Τ.Α.....	29
1.5 Τα Ν.Π.Δ.Δ. των Δήμων.....	33
1.5.1 Το θεσμικό πλαίσιο των Ν.Π.Δ.Δ. σύμφωνα με τον Ν.3463/2006.....	33
1.5.2 Το θεσμικό πλαίσιο των Ν.Π.Δ.Δ. σύμφωνα με το Ν.3852/2010.....	37
Μέρος Δεύτερο. Ο Δήμος Καλλιθέας και ο Δήμος Νέας Σμύρνης. Δράσεις Κοινωνικής Πολιτικής.....	38
2.1 Γεωγραφικά, Ιστορικά και Δημογραφικά στοιχεία του Δήμου Καλλιθέας.....	38
2.1.1 Γεωγραφικά χαρακτηριστικά.....	38
2.1.2 Ιστορικά στοιχεία.....	39
2.1.3 Δημογραφικά στοιχεία.....	40
2.1.4 Οικονομικά στοιχεία.....	47
2.2 Οι δομές κοινωνικής προστασίας στο Δήμο Καλλιθέας.....	49
2.2.1 Διάρθρωση των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου Καλλιθέας.....	50
2.3 Τα Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου Καλλιθέας.....	51
2.3.1 Οργανισμός Παιδικής Αγωγής και Άθλησης «Γιάννης Γάλλος».....	51
2.3.1.1 Δημοτική Βρεφικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί.....	53
2.3.1.2 Αθλητικός Οργανισμός του Δήμου Καλλιθέας.....	55
2.3.3 Δ.Η.Κ.Ε.Κ.....	56
2.3.4 Δ.Α.Ε.Κ.....	58

2.3.5 Επιτροπή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	58
2.4 Γεωγραφικά, Ιστορικά και Δημογραφικά στοιχεία του Δήμου Νέας Σμύρνης.....	59
2.4.1 Γεωγραφικά χαρακτηριστικά.....	59
2.4.2 Ιστορικά στοιχεία.....	59
2.4.3 Δημογραφικά στοιχεία.....	60
2.4.4 Οικονομικά στοιχεία.....	67
2.5 Οι δομές κοινωνικής προστασίας στο Δήμο Νέας Σμύρνης.....	69
2.5.1 Διάρθρωση των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου Νέας Σμύρνης.....	69
2.6 Τα Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου Νέας Σμύρνης.....	72
2.6.1 Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης.....	72
2.6.1.2 Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Παιδιού.....	73
2.6.1.3 Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Ηλικιωμένων.....	76
2.6.2 Πολιτιστικός και Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Νέας Σμύρνης.....	76
2.6.2.1 Ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Νέας Σμύρνης.....	77
2.6.2.2 Ο Αθλητικός Οργανισμός του Δήμου Νέας Σμύρνης.....	80
2.6.3 Εθνική Στέγη.....	82
2.6.4 Ενιαία Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.....	83
Μέρος Τρίτο. Η Εμπειρική Έρευνα.....	84
3.1 Ερευνητικός Σχεδιασμός και Μεθοδολογία.....	84
3.2 Αποτελέσματα της Έρευνας.....	86
3.2.1 Οι κοινωνικές παρεμβάσεις των Νομικών Προσώπων, τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων υπηρεσιών.....	86
3.2.2 Οι πηγές χρηματοδότησης των Νομικών Προσώπων. Μια σχέση εξάρτησης.....	92
3.2.3 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχή οργάνωση και λειτουργία των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας.....	94
3.2.4 Προτάσεις για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας από τα Νομικά Πρόσωπα.....	96
Συμπεράσματα.....	99
Παράρτημα.....	102
Πηγές-Βιβλιογραφία.....	107

Πίνακες

Πίνακας 1.1. Ποσοστά Ανεργίας ανά ηλικιακή ομάδα.	23
Πίνακας 1.2. Τα Ν.Π.Δ.Δ. σύμφωνα με τον Ν.3463/2006.	35
Πίνακας 1.3. Τα Ν.Π.Ι.Δ σύμφωνα με τον Ν.3463/2006.	37
Πίνακας 1.4. Αριθμός Νομικών Προσώπων πριν και μετά τον Καλλικράτη.	38
Πίνακας 2.1. Μεταβολή Πληθυσμού Δήμου Καλλιθέας.	40
Πίνακας 2.2. Δαπάνες για προγράμματα και δράσεις κοινωνικής προστασίας.	51
Πίνακας 2.3. Επιχορήγηση Οργανισμού Παιδικής Αγωγής και Άθλησης " Γιάννης Γάλλος".	52
Πίνακας 2.4. Επιχορήγηση Δημοτικής Κοινωφελής Επιχείρησης Καλλιθέας " ΔΗ.Κ.Ε.Κ".	57
Πίνακας 2.5. Επιχορήγηση Επιτροπών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.	59
Πίνακας 2.6. Μεταβολή Πληθυσμού Δήμου Νέας Σμύρνης.	61
Πίνακας 2.7. Τακτική Επιχορήγηση του Δήμου Νέας Σμύρνης προς το Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας.	73
Πίνακας 2.8. Αριθμός ωφελούμενων παιδιών.	73
Πίνακας 2.9. Μόνιμο υπάλληλοι Νομικού Προσώπου.	75
Πίνακας 2.10. Υπάλληλοι με συμβάσεις εργασίας.	75
Πίνακας 2.11. Τακτική Επιχορήγηση του Δήμου Νέας Σμύρνης προς τον Πολιτιστικό και Αθλητικό Οργανισμό.	77
Πίνακας 2.12. Αριθμός εργαζομένων στο Ν.Π.	77
Πίνακας 2.13. Διοργάνωση εκδηλώσεων ανά έτος.	79
Πίνακας 2.14. Αριθμός ωφελούμενων ανά υποδομή.	81
Πίνακας 2.15. Πλήθος προγραμμάτων και συχνότητα.	82
Πίνακας 2.16. Τακτική Επιχορήγηση του Δήμου Νέας Σμύρνης προς την Εθνική Στέγη.	82
Πίνακας 2.17. Τακτική Επιχορήγηση του Δήμου Νέας Σμύρνης για τις Σχολικές Επιτροπές.	84

Εικόνες

Εικόνα 1.1. Αριθμός Ανέργων και Αριθμός Επιδοτούμενων 2010-2017.	24
---	----

Γραφήματα

Γράφημα 1.1. Κίνδυνος φτώχειας πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις.	22
Γράφημα 1.2. Δαπάνες κοινωνικής προστασίας ανά πεδίο παρέμβασης ως ποσοστό(%) επί των συνολικών δαπανών για κοινωνική προστασία.	25
Γράφημα 1.3. Κυβερνητικές δαπάνες για κοινωνική προστασία ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ.	26
Γράφημα 1.4. Κρατικές δαπάνες προς τους Ο.Τ.Α.	29
Γράφημα 2.1. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.	41
Γράφημα 2.2. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.	42
Γράφημα 2.3. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση.	43
Γράφημα 2.4. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση.	43
Γράφημα 2.5. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.	44
Γράφημα 2.6. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.	44
Γράφημα 2.7. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.	45
Γράφημα 2.8. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.	46
Γράφημα 2.9. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.	46
Γράφημα 2.10. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Μόνιμος πληθυσμός κατά τόπο γέννησης.	47
Γράφημα 2.11. Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, άνεργοι στο Δήμο Καλλιθέας.	48
Γράφημα 2.12. Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στο Δήμο Καλλιθέας.	48
Γράφημα 2.13. Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στο Δήμο Καλλιθέας.	49
Γράφημα 2.14. Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα στο Δήμο Καλλιθέας.	49

Γράφημα 2.15. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.	62
Γράφημα 2.16. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.	62
Γράφημα 2.17. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση.	63
Γράφημα 2.18. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση.	63
Γράφημα 2.19. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.	64
Γράφημα 2.20. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.	64
Γράφημα 2.21. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.	65
Γράφημα 2.22. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.	65
Γράφημα 2.23. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.	66
Γράφημα 2.24. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Μόνιμος πληθυσμός κατά τόπο γέννησης.	66
Γράφημα 2.25. Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, άνεργοι στο Δήμο Νέας Σμύρνης.	67
Γράφημα 2.26. Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στο Δήμο Νέας Σμύρνης.	68
Γράφημα 2.27. Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στο Δήμο Νέας Σμύρνης.	68
Γράφημα 2.28. Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα στο Δήμο Νέας Σμύρνης.	69

Περίληψη

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στη χώρα μας βρέθηκε σε μια μεγάλη περίοδο αλλαγών που σκοπό είχαν την ενδυνάμωση και διεύρυνση του ρόλου της στην τοπική κοινότητα. Τα τελευταία τριάντα χρόνια οι δήμοι ενισχύονται θεσμικά και αναλαμβάνουν αρμοδιότητες κοινωνικής πολιτικής παρέχοντας υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο.

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στον πληθυσμό της χώρας με την παράλληλη αδυναμία του κοινωνικού κράτους να ανταποκριθεί στην αύξηση των κοινωνικών προβλημάτων αναβάθμισε το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης ως φορέα κοινωνικής προστασίας. Οι νέες κοινωνικές συνθήκες έθεσαν νέες προκλήσεις για την τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία έπρεπε να βρει αποτελεσματικούς τρόπους με σκοπό την αντιμετώπιση τους. Την ίδια χρονική περίοδο πραγματοποιούνται μεταρρυθμίσεις στους ΟΤΑ, οι οποίες μετέφεραν αρμοδιότητες από το κράτος στους δήμους για την κάλυψη των τοπικών αναγκών και τη συμβολή τους στους τομείς της κοινωνικής προστασίας και της αλληλεγγύης.

Η έρευνα μας, αποτυπώνει την υφιστάμενη κατάσταση ως προς την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών από τα Νομικά Πρόσωπα του Δήμου Καλλιθέας και της Νέας Σμύρνης, τα οποία αναλαμβάνουν να υλοποιήσουν ένα μέρος της κοινωνικής πολιτικής των δύο δήμων. Δραστηριοποιούνται στον τομέα της φροντίδας ηλικιωμένων και παιδιών, καθώς και στον τομέα του αθλητισμού και του πολιτισμού. Το σημαντικό πρόβλημα που αναδεικνύεται είναι η οικονομική τους εξάρτηση τόσο από το δήμο όσο και από τους χρηματοδοτικούς πόρους που διατίθενται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Λέξεις-Κλειδιά: Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου/Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου ΟΤΑ, Επιχειρήσεις Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ευπαθείς Ομάδες, Δομές Κοινωνικής Πολιτικής, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Δήμοι.

Abstract

The Local Government in our country found itself in a long period of changes aimed at strengthening and expanding its role in the local community. In the last thirty years, municipalities have been strengthened institutionally and assumed social policy responsibilities by providing social protection services at the local level.

The effects of the economic crisis on the country's population, along with the inability of the welfare state to respond to the increase in social problems, upgraded the role of local government as a social protection agency. The new social conditions posed new challenges for the local government, which had to find effective ways to deal with them. At the same time, local government reforms were carried out, which transferred responsibilities from the state to the municipalities to meet local needs and contribute to the areas of social protection and solidarity.

Our research reflects the current situation regarding the provision of social services by the Legal Entities of the Municipality of Kallithea and Nea Smyrni, which undertake to implement a part of the social policy of the two municipalities. They are active in the field of care for the elderly and children, as well as in the field of sports and culture. The important problem that emerges is their financial dependence both on the municipality and on the financial resources available from the European Union.

Keywords: Public entities / Legal Persons of Private Law of Local Authorities, Public Legal Entities, Local Authorities Enterprises, Vulnerable groups, local level, Social Policy Structures, local government, Municipalities.

Εισαγωγή

Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα, η οποία ξεκίνησε το 2010 και διαρκεί μέχρι τις μέρες μας, πολύ γρήγορα έλαβε κοινωνικές και ανθρωπιστικές διαστάσεις πλήττοντας την κοινωνία στο σύνολο της και ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Την ήδη επιβαρημένη κατάσταση, ως προς τις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού, ήρθε να επιδεινώσει τα τελευταία χρόνια και η έλευση της πανδημίας covid-19. Την περίοδο αυτή η Κοινωνική Πολιτική παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μελέτη, καθώς ως ένα εξειδικευμένο διεπιστημονικό αντικείμενο καλείται να ανταποκριθεί στις πρωτόγνωρες κοινωνικές ανάγκες, ώστε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις επιπτώσεις της κρίσης στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

Οι νέες κοινωνικές συνθήκες έθεσαν νέες προκλήσεις για την τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία έπρεπε να βρει αποτελεσματικούς τρόπους με σκοπό την αντιμετώπιση τους. Την ίδια χρονική περίοδο πραγματοποιούνται μεταρρυθμίσεις στους ΟΤΑ, οι οποίες μετέφεραν αρμοδιότητες από το κράτος στους δήμους για την κάλυψη των τοπικών αναγκών και τη συμβολή τους στους τομείς της κοινωνικής προστασίας και της αλληλεγγύης.

Η συγκεκριμένη εργασία θα παρουσιάσει στοιχεία και δείκτες για τις επιπτώσεις της κρίσης ως προς τις συνθήκες διαβίωσης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, ενώ θα δείξει τους τρόπους με τους οποίους οι ΟΤΑ Α' βαθμού, ως θεσμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ανταποκρίνονται στον τομέα άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Επίσης, θα παρουσιάσει τις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στη σύσταση των Ν.Π.Δ.Δ και Ν.Π.Ι.Δ των Δήμων με το *σχέδιο Καλλικράτης*, καθώς και την μεταφορά αρμοδιοτήτων από την κεντρική εξουσία σε επίπεδο δήμων.

Το αντικείμενο της παρούσας εργασίας εστιάζει στη διερεύνηση των δράσεων και των προγραμμάτων για τις ευπαθείς ομάδες, σε τοπικό επίπεδο, μέσα από τα Ν.Π.Δ.Δ και Ν.Π.Ι.Δ της τοπικής αυτοδιοίκησης, τα οποία αποτελούν γκρίζα περιοχή της παρέμβασης των ΟΤΑ, την περίοδο της κρίσης από το 2010 μέχρι σήμερα. Θα δούμε ποιες υπηρεσίες διατίθενται στους δημότες, σε ποιο εύρος είναι διαθέσιμες και ποιες δεν μπορεί να καλύψει ο δήμος. Πιο συγκεκριμένα θα ασχοληθεί με τις κοινωνικές πολιτικές και τα προγράμματα που εφαρμόζουν τα Ν.Π των Ο.Τ.Α, και ως μελέτη περίπτωσης επιλέχθηκε ο Δήμος Καλλιθέας και ο Δήμος Νέας Σμύρνης. Επιπλέον, θα εξετάσουμε αν αυτές οι πολιτικές κατορθώνουν να φτιάξουν ένα πλαίσιο αγαθών συλλογικής κατανάλωσης, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε

ευημερία, σε περιορισμό των κοινωνικών ανισοτήτων και στην αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Η υπόθεση εργασίας επικεντρώνεται στο απορυθμισμένο περιβάλλον, το οποίο εντείνει τις κοινωνικές ανισότητες, όπου η Κοινωνική Πολιτική των Δήμων μέσω των Ν.Π., απαντά σε μέρος των κοινωνικών αναγκών αλλά δεν κατορθώνει να αντιμετωπίσει εξ ολοκλήρου τα φαινόμενα της ακραίας φτώχειας και του αποκλεισμού.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που προκύπτουν είναι τα ακόλουθα:

1. Ποια και πόσα είναι τα Ν.Π. του Δήμου;
2. Ποια είναι τα μέτρα και οι δράσεις που εφαρμόζονται από το δήμο; Υπάρχουν δράσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας;
3. Σε ποιες ομάδες του πληθυσμού απευθύνονται τα προγράμματα;
4. Με ποιους πόρους χρηματοδοτεί ο δήμος τις κοινωνικές δομές του;
5. Ποια είναι τα βασικά εμπόδια και προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υπάλληλοι των κοινωνικών υπηρεσιών του δήμου; Επαρκεί το προσωπικό; Οι κτιριακές εγκαταστάσεις επαρκούν; Υπάρχει συνεργασία με άλλες υπηρεσίες;
6. Με ποιο τρόπο και με ποιες προτάσεις θα μπορούσαν να υπάρξουν βελτιώσεις;

Η μεθοδολογία θα βασιστεί στην υπάρχουσα βιβλιογραφία, η οποία αφορά την κοινωνική πολιτική της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενώ θα διεξαχθούν και συνεντεύξεις με άξονες σε βάθος από υπαλλήλους των δύο Δήμων.

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε τρία μέρη, τη θεωρητική ανάλυση, στα χαρακτηριστικά των κοινωνικών υπηρεσιών των δύο Δήμων και την εμπειρική διερεύνηση. Η θεωρητική ανάλυση, διαρθρώνεται σε πέντε κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της Κοινωνικής Πολιτικής, γίνεται μια αναδρομή στην ιστορική εξέλιξη του κοινωνικού κράτους και περιγράφονται τα μοντέλα κοινωνικής προστασίας. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη εννοιολογική αποσαφήνιση των όρων *ευπαθείς ομάδες* και *κοινωνικός αποκλεισμός*. Στο τρίτο κεφάλαιο αποτυπώνονται οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης σε θέματα φτώχειας και ανεργίας στο γενικό πληθυσμό και οι δραματικές αλλαγές στο περιεχόμενο της κοινωνικής πολιτικής. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται ο θεσμός της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και η εξέλιξη των αρμοδιοτήτων για την εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής από τους δήμους, σύμφωνα με τις αλλαγές του νόμου *Καλλικράτης*. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο

των Ν.Π.Δ.Δ. των δήμων σύμφωνα με τον Ν.3463/2006 και τις αλλαγές που επήλθαν με τον Ν.3852/2010.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται μια παρουσίαση σχετικά με τις δράσεις και τα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής που υλοποιούν ο Δήμος Καλλιθέας και Νέας Σμύρνης την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Τα τρία πρώτα κεφάλαια παρουσιάζουν ιστορικά και πληθυσμιακά στοιχεία του Δήμου Καλλιθέας, τα προγράμματα και τις δομές κοινωνικής προστασίας του Δήμου, καθώς και τα Ν.Π. που διαθέτει. Στη συνέχεια και στα επόμενα τρία κεφάλαια γίνεται ανάλογη αναφορά και για το Δήμο Νέας Σμύρνης.

Το τρίτο μέρος αφορά την εμπειρική έρευνα. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στον ερευνητικό σχεδιασμό και την μεθοδολογία που ακολουθεί η παρούσα εργασία και στο δεύτερο γίνεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της ποιοτικής έρευνας. Τέλος, διατυπώνονται τα συμπεράσματα.

Μέρος Πρώτο. Κοινωνική Πολιτική και Τοπική Αυτοδιοίκηση μια Θεωρητική Ανάλυση.

1.1 Η Έννοια και το Περιεχόμενο της Κοινωνικής Πολιτικής.

Με τον όρο κοινωνική πολιτική αναφερόμαστε σε ένα πολυεπιστημονικό αντικείμενο που εξετάζει τον τρόπο, με τον οποίο ανταποκρίνονται οι κοινωνίες στις κοινωνικές ανάγκες¹. Αυτό σημαίνει ότι αντλεί από ένα μεγάλο φάσμα κοινωνικών και άλλων επιστημών μεθόδους έρευνας, ανάλυσης και παρέμβασης στο πεδίο, με σκοπό την ανάπτυξη του θεωρητικού της υποβάθρου². Εντούτοις η συχνότερη χρήση του όρου υπονοεί την παροχή κοινωνικής προστασίας από το κράτος με σκοπό την κοινωνική ευημερία³. Η κοινωνική πολιτική αντανακλά τις αξίες και τα πρότυπα μιας κοινωνίας σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο και αναλύει με επιστημονικό τρόπο τις κοινωνικές δράσεις για δικαιότερη διανομή της ευημερίας. Θεμελιώνεται στον αλτρουισμό, στην αμοιβαιότητα και το αμοιβαίο κοινό συμφέρον και αποτελεί τη συλλογική έκφραση κοινωνικής αλληλεγγύης. Περιλαμβάνει δύο πτυχές, οι οποίες τροφοδοτούν και καθορίζουν η μια την άλλη. Η μία είναι η θεωρεία που αποτελεί το ακαδημαϊκό και γνωστικό αντικείμενο που αναφέρεται στην εφαρμογή των

¹ Βενιέρης, 2015, 22.

² Στασινοπούλου, 2006, 2.

³ Spicker, 2004, 280.

κοινωνικών επιστημών για την μελέτη της κοινωνικής πρόνοιας⁴ και η δεύτερη είναι η πρακτική εφαρμογή της, δηλαδή η κοινωνική παρέμβαση σε συγκεκριμένα κοινωνικά προβλήματα και ανάγκες⁵.

Το αντικείμενο της κοινωνικής πολιτικής είναι η αντιμετώπιση βασικών κοινωνικών κινδύνων, όπως είναι η φτώχεια, η αναπηρία, τα γηρατειά, η ανεργία, που αποτελούν εμπόδιο ως προς την επίτευξη της ευημερίας. Ιδιαίτερα την περίοδο της οικονομικής κρίσης που εύστοχα αποκαλείται από πολλούς μελετητές «εποχή της διακινδύνευσης», η παρέμβαση της κοινωνικής πολιτικής καθίσταται πλέον απαραίτητη για την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων⁶. Το κοινωνικό κράτος με βασικό εργαλείο την αναδιανομή του εισοδήματος, θα παρέχει προστασία από τους κοινωνικούς κινδύνους, θα καλύψει τις κοινωνικές ανάγκες των πολιτών και θα μειώσει τις κοινωνικές ανισότητες που δημιουργεί η οικονομία της αγοράς⁷.

Γίνεται αντιληπτό ότι η κοινωνική πολιτική δεν έχει μια σταθερή μορφή αλλά μεταβάλλεται και αναδιαμορφώνεται καθώς εξελίσσονται τα κοινωνικά προβλήματα και οι κοινωνικές ανάγκες. Οι νέες κοινωνικές ανάγκες που προκύπτουν έχουν άμεση συνάφεια με τον εκάστοτε οικονομικό ορθολογισμό και καθορίζουν τους στόχους τα μέσα και το περιεχόμενο της κοινωνικής πολιτικής⁸.

Αναγκαία προϋπόθεση για την επίτευξη των κοινωνικών στόχων είναι η ύπαρξη ενός πολιτικού συστήματος, το οποίο να εξασφαλίζει την απρόσκοπτη λειτουργία του κοινωνικού κράτους. Η Δημοκρατία είναι αυτή που δίνει το δικαίωμα στον πολίτη με την ψήφο του να επιλέξει και να καθορίσει τη μορφή της κοινωνικής πολιτικής, το είδος της αλληλεγγύης και την κοινωνική προστασία που επιθυμεί. Επιπλέον, μέσα από την κοινωνική διαβούλευση και τον διάλογο θα τεθούν οι όροι παραγωγής κοινωνικών πολιτικών, καθώς με το δημοκρατικό σύστημα εξασφαλίζεται η κοινωνική συμμετοχή περισσότερων κοινωνικών θεσμών⁹. Θα μπορούσαμε στο σημείο αυτό να διακρίνουμε μια αντίφαση, γιατί, ενώ αποτελεί μια κατάκτηση των κοινωνικών αγώνων, από την άλλη στο όνομα του κοινού καλού, εφαρμόζει μηχανισμούς κοινωνικού ελέγχου και υποχρεώσεων, οι οποίοι περιορίζουν τις ατομικές ελευθερίες¹⁰.

⁴ Spicker, 2004, 17.

⁵ Βενιέρης, 2015, 21-22.

⁶ Καρούλας, Κοντογιάννη, Παπακωνσταντινοπούλου, 2013, 21-22.

⁷ Σακελλαρόπουλος, 2018, 28.

⁸ Gough, 2008.

⁹ Σακελλαρόπουλος, 2018, 29.

¹⁰ Βενιέρης, 2015, 30-32.

Επιχειρώντας να συνοψίσουμε όλες τις οπτικές με σκοπό να διατυπώσουμε ένα ορισμό, τότε θα λέγαμε ότι η Κοινωνική Πολιτική είναι ένα σύνολο από δράσεις και πολιτικές, οι οποίες σχεδιάζονται, εφαρμόζονται και χρηματοδοτούνται κυρίως από το κράτος, για να προστατεύσουν τους πολίτες είτε αυτοί συμμετέχουν είτε απέχουν από την αγορά εργασίας¹¹.

1.1.1 Ιστορική εξέλιξη του Κοινωνικού Κράτους.

Στον ευρωπαϊκό χώρο η εξέλιξη του κοινωνικού κράτους πραγματοποιείται σε τέσσερα στάδια. Το πρώτο στάδιο λαμβάνει χώρα μεταξύ 1870-1930, και ονομάζεται το στάδιο του «πειραματισμού», το οποίο αφορά το είδος των κοινωνικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται και τους δικαιούχους. Την περίοδο αυτή θεσμοθετούνται μέτρα που στόχο έχουν να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης, υγείας και εκπαίδευσης. Το δεύτερο στάδιο φτάνει μέχρι την δεκαετία του 1950 και ονομάζεται στάδιο της «σταθεροποίησης», καθώς όλα τα προηγούμενα προγράμματα σταθεροποιούνται και επεκτείνονται σε περισσότερες χώρες. Την περίοδο αυτή λόγω της οικονομικής κρίσης του 1929-1932, δεν εφαρμόζονται νέα προγράμματα και επικρατεί μια στασιμότητα¹².

Το τρίτο στάδιο είναι η γνωστή χρυσή περίοδος του κοινωνικού κράτους, η οποία διαρκεί μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1970. Τα κύρια χαρακτηριστικά της περιόδου είναι η πλήρης απασχόληση, η αύξηση των κοινωνικών δαπανών, η επέκταση των κοινωνικών προγραμμάτων και το μεγάλο μερίδιο αναδιανομής του κοινωνικού προϊόντος. Για τους λόγους αυτούς ονομάζεται το στάδιο της «επέκτασης»¹³. Η ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους την περίοδο αυτή βασίστηκε στο φορντικό πρότυπο, το οποίο αντανακλά τον τρόπο οργάνωσης της εργασίας στη βιομηχανία με σκοπό την αύξηση της παραγωγής και την οικονομική ανάπτυξη. Με την «τυποποίηση» των εργαζομένων, οι οποίοι είχαν πλέον τις ίδιες ανάγκες, δικαιώματα και υποχρεώσεις μπορούσαν να αντιμετωπιστούν ομοιόμορφα για τη συλλογική κάλυψη των αναγκών τους. Την ευημερία των εργατών εξασφάλισαν οι κοινωνικές παροχές, οι οποίες ήταν αποτέλεσμα ενός παρεμβατικού κράτους στα πρότυπα της «Κεϋνσιανής Συναίνεσης», παράλληλα με ένα ισχυρό συνδικαλιστικό κίνημα στο ρόλο του εγγυητή των ασκούμενων κοινωνικών πολιτικών¹⁴.

¹¹ Σακελλαρόπουλος, 2018, 21.

¹² Σακελλαρόπουλος, 2018, 30.

¹³ Σακελλαρόπουλος, 2018, 30.

¹⁴ Σκαμνάκης, 2006, 53.

Το τέταρτο στάδιο είναι το αποκαλούμενο της «κρίσης» και φτάνει μέχρι τις μέρες μας¹⁵. Με αφετηρία την οικονομική κρίση του 1973 και με διάρκεια τρεις δεκαετίες τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας περιορίζουν τις δαπάνες τους με αποτέλεσμα την συρρίκνωση τόσο των κοινωνικών προγραμμάτων όσο και των παροχών, χωρίς ωστόσο να προβαίνουν σε ριζικές αλλαγές στη δομή τους και την προσαρμογή τους στις νέες κοινωνικό-οικονομικές συνθήκες¹⁶. Η συζήτηση που ακολούθησε συνέχισε να αναφέρεται στη συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους με ιδιαίτερη αναφορά στον προνοιακό πλουραλισμό, με την μετάθεση της ευθηνής για την κάλυψη των αναγκών σε ένα σχήμα αποκαλούμενο « τρίτος δρόμος »¹⁷, που θα περιλαμβάνει την οικογένεια, τον εθελοντισμό, την αγορά και κυρίως το ίδιο το άτομο¹⁸. Η αρνητική κριτική που δέχτηκε η άποψη αυτή αφορούσε μεταξύ των άλλων τον εκφυλισμό της κοινωνικής ιδιότητας του πολίτη και τον κίνδυνο κατακερματισμού της¹⁹. Ωστόσο, υπήρξε και αποδοχή, η οποία εκλάμβανε ως θετικό μέτρο την αποκέντρωση των κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο με την προϋπόθεση ότι η χρηματοδότηση τους θα εξασφαλίζεται από το κράτος²⁰.

Σήμερα διανύουμε μια νέα φάση αναμόρφωσης του κοινωνικού κράτους με την αναζήτηση λύσεων, οι οποίες να συνδυάζουν την οικονομική ανταγωνιστικότητα με την κοινωνική αλληλεγγύη. Η μεταρρύθμιση και η επαναχάραξη των κοινωνικών πολιτικών αφορά το πλαίσιο των αξιών και των κανόνων που θα καθορίζουν τη λειτουργία του κοινωνικού κράτους μέσα στις νέες κοινωνικό-οικονομικές συνθήκες σε σχέση με την προστασία από τους νέους κοινωνικούς κινδύνους. Επιβάλλεται η αναζήτηση για την αναμόρφωση των ρόλων των φορέων και των θεσμών ως προς τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των κοινωνικών πολιτικών και την κατεύθυνση της αναδιανομής των πόρων στις κοινωνικές ομάδες²¹.

1.1.2 Τα Μοντέλα του Κοινωνικού Κράτους.

Με σκοπό να κατανοήσουμε καλύτερα τον τρόπο λειτουργίας και συγκρότησης του κοινωνικού κράτους επιστήμονες οδηγήθηκαν στην κατηγοριοποίηση σε μοντέλα κοινωνικού κράτους με βασικό κριτήριο την σχέση μεταξύ αγοράς, οικογένειας και κράτους. Ένας από τους κλασικούς θεμελιωτές της

¹⁵ Σακελλαρόπουλος, 2018, 30-31.

¹⁶ Pierson, 1996, 148.

¹⁷ Giddens, 1998.

¹⁸ Rifkin, 1996, 433-437.

¹⁹ Μπουρίκος, 2013, 25-30.

²⁰ Σακελλαρόπουλος, 1999, 38-39.

²¹ Σακελλαρόπουλος, 2018, 47-48.

κοινωνικής πολιτικής είναι ο Titmuss, ο οποίος μεταπολεμικά και μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1960 διέκρινε τρεις τύπους του κράτους πρόνοιας²²: α) το υπολειμματικό, όπου το κράτος παρεμβαίνει με την μορφή παροχών ελάχιστης βοήθειας ως ένα δίκτυ προστασίας, μόνο στην περίπτωση που οι ανάγκες του ατόμου δεν μπορούν να καλυφθούν από την αγορά και την οικογένεια, β) το βιομηχανικό, στο οποίο οι ανάγκες του ατόμου καλύπτονται από την αγορά με την παροχή εργασίας και με κυρίαρχο ρόλο την ατομική ευθύνη και γ) το θεσμικό αναδιανεμητικό, με ένα διευρυμένο κοινωνικό κράτος, το οποίο αναλαμβάνει την καθολική κάλυψη των αναγκών του ατόμου, έξω από τους μηχανισμούς της αγοράς, με αναδιανεμητικές πολιτικές για την μείωση των ανισοτήτων. Το συγκεκριμένο μοντέλο ενισχύει τα κοινωνικά δικαιώματα και η ιδιότητα του πολίτη είναι αρκετή για την κάλυψη των βασικών αναγκών του²³.

Τομή για την συγκριτική ανάλυση των κρατών πρόνοιας αποτέλεσε η έρευνα του Esping-Andersen «Οι τρεις Κόσμοι του Καπιταλισμού και της Ευημερίας», καθώς το ενδιαφέρον μετατοπίστηκε από τις δημόσιες δαπάνες στα χαρακτηριστικά της οργάνωσης του κοινωνικού κράτους, στο είδος των κοινωνικών δικαιωμάτων, στη διανομή του εισοδήματος και την κοινωνική στρωμάτωση. Οι μισθοί, η απασχόληση και η συνολική μακροοικονομική διαχείριση θεωρούνται βασικά στοιχεία του κοινωνικού κράτους.

Τρεις ήταν οι βασικές αρχές, οι οποίες αποτέλεσαν και τα κριτήρια του Andersen για να διακρίνει τα τρία «καθεστώτα κράτους πρόνοιας», το «φιλελεύθερο», το «συντηρητικό-κορπορατιστικό» και το «σοσιαλδημοκρατικό». Η πρώτη έχει αφετηρία τα κοινωνικά δικαιώματα και την πλήρη ανάπτυξη της ιδιότητας του πολίτη, τα οποία καθορίζουν και τον βαθμό «αποεμπορευματοποίησης», δηλαδή την καθολική πρόσβαση στις κοινωνικές παροχές ανεξάρτητα αν το άτομο συμμετέχει ή απέχει από την αγορά εργασίας, με σκοπό μια αξιοπρεπή διαβίωση. Η δεύτερη εξετάζει τον τρόπο, με τον οποίο το κράτος πρόνοιας παρεμβαίνει και διαμορφώνει ένα σύστημα κοινωνικής διαστρωμάτωσης. Η διαμόρφωση των σχέσεων ανάμεσα στο κράτος, την αγορά και την οικογένεια, ως προς την παροχή προστασίας αναφέρεται ως η τρίτη αρχή²⁴. Με βάση τα παραπάνω κριτήρια το «φιλελεύθερο» κράτος πρόνοιας χαρακτηρίζεται από το στιγματισμό του ατόμου,

²²Titmuss, 1974, 31.

²³ Σακελλαρόπουλος, 2018, 31.

²⁴ Esping-Andersen, 1990, 31-32 και 1989,25-26.

καθώς οι περιορισμένες παροχές χορηγούνται υπό όρους και μετά από τον έλεγχο των συνθηκών διαβίωσης του. Η εμπορευματοποίηση των κοινωνικών παροχών υφίσταται ως ένα βαθμό στο «συντηρητικό-κορπορατιστικό» πρότυπο, στο οποίο τις ανάγκες του ατόμου καλύπτει η εκκλησία και η οικογένεια, καθώς και η ελεύθερη αγορά. Το «σοσιαλδημοκρατικό» κράτος πρόνοιας, έχει ως στόχο την κοινωνική ισότητα, με καθολικές παροχές υψηλής ποιότητας ώστε το άτομο να μην στηρίζεται για την κάλυψη των αναγκών του στην οικογένεια και την εκκλησία.

Στην συζήτηση που ακολούθησε για τα συστήματα κοινωνικής προστασίας ο Leibfried έκρινε σκόπιμο να προστεθεί και μια τέταρτη κατηγορία η «Λατινική Περιφέρεια» (Latin Rim)²⁵. Στο μοντέλο αυτό γίνεται σαφή αναφορά στις χώρες του νότου όπως την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ιταλία, την Γαλλία και την Ελλάδα, με κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα την αργή ανάπτυξη συστημάτων κοινωνικής προστασίας, με υπολειμματικού τύπου παροχές και ένα μικτό σχήμα κορπορατιστικής λειτουργίας. Στο πλαίσιο αυτό ο Ferrera ανέπτυξε περισσότερο την προηγούμενη ανάλυση με το διακριτό μοντέλο των χωρών της «Νότιας Ευρώπης», στο οποίο το κράτος παρεμβαίνει κυρίως στην αναδιανομή των συντάξεων, ενώ σημαντικό ρόλο στην παροχή φροντίδας αναλαμβάνει η οικογένεια. Επιπλέον τονίζει την ύπαρξη πελατειακών σχέσεων και προνομιακών ομάδων, οι οποίες έχουν πρόσβαση στο σύστημα²⁶.

Μια ακόμη τυπολογία των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, η οποία βασίζεται σε δύο πρότυπα ασφαλιστικών συστημάτων διατυπώνει ο Bonoli²⁷. Αρχικά γίνεται μια διχοτομική προσέγγιση στη βάση των ασφαλιστικών συστημάτων, μεταξύ αυτών που δέχθηκαν επιρροή από το σύστημα του Beveridge και αυτών από το σύστημα του Bismark. Έπειτα κατηγοριοποιεί δύο χώρες ανά σύστημα με κριτήριο το ύψος των κοινωνικών δαπανών σε σχέση με το Α.Ε.Π. τους, με αποτέλεσμα να έχουμε τέσσερις ομάδες χωρών σε μία από τις οποίες συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα²⁸.

1.2 Ευπαθείς Ομάδες και Κοινωνικός Αποκλεισμός. Εννοιολογική αποσαφήνιση.

Συχνά στις μέρες μας, γίνεται χρήση των όρων «ευπαθείς ομάδες» και «κοινωνικός αποκλεισμός», ιδιαίτερα από την περίοδο έναρξης της οικονομικής κρίσης και έπειτα. Για την καλύτερη κατανόηση τους θα κάνουμε μια σύντομη

²⁵ Leibfried, 1991.

²⁶ Ferrera, 1996, 17.

²⁷ Bonoli, 1997.

²⁸ Σκαμνάκης, 2006, 52.

εννοιολογική αποσαφήνιση. Η έννοια της «κοινωνικής ευπάθειας» έχει μια σαφή διαφοροποίηση από την έννοια του «κοινωνικού αποκλεισμού» και αναφέρεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά εκείνου του πληθυσμού που ορίζεται ως ευπαθείς ομάδα. Οι ομάδες αυτές αποκαλούνται ευπαθείς, λόγω του υψηλού κινδύνου να οδηγηθούν σε αποκλεισμό. Στις ευπαθείς ομάδες περιλαμβάνονται οι άνεργοι, οι κακοποιημένες γυναίκες, οι ψυχικά ασθενείς, οι μετανάστες, οι πρόσφυγες, οι άστεγοι, τα ηλικιωμένα άτομα κ.α.²⁹.

Ο κοινωνικός αποκλεισμός αποτελεί τη συσσώρευση αρνητικών χαρακτηριστικών, ακραίων κοινωνικών ανισοτήτων και μειονεκτημάτων, τα οποία διαμορφώνονται καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του ατόμου και έχουν ως αποτέλεσμα να μην μπορεί να συμμετέχει ενεργά σε καθημερινές δραστηριότητες, στην κοινωνική ζωή, στους θεσμούς και εν τέλη να περιθωριοποιείται. Για να οδηγηθεί ένα άτομο σε αποκλεισμό δεν αρκεί να εντάσσεται σε μια ευπαθή πληθυσμιακή ομάδα (π.χ. ηλικιωμένος, άνεργος). Σε όσες πιο πολλές ευπαθείς ομάδες συμμετέχει ένα άτομο τόσες πιο πολλές πιθανότητες έχει να καταλήξει σε αποκλεισμό³⁰. Η έννοια του «αποκλεισμού» είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας και σε καμία περίπτωση δεν προσδιορίζει μια κατάσταση³¹.

1.3 Κρίση και Κοινωνική Πολιτική.

Το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης στη χώρα μας το 2010 οδήγησε σε ραγδαίες και δραματικές αλλαγές στους θεσμούς και στο περιεχόμενο της κοινωνικής πολιτικής. Πλέον, γίνεται σαφές ότι η χώρα μας, βίωσε και συνεχίζει να βιώνει την κρίση εντονότερα σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Αντιμετώπισε τα σοβαρότερα προβλήματα και κατέγραψε τα μεγαλύτερα ποσοστά φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού³².

Τα στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ επιβεβαιώνουν τις δυσμενείς επιπτώσεις της κρίσης στον πληθυσμό ως προς τα ποσοστά φτώχειας. Συγκεκριμένα, το ποσοστό της φτώχειας πριν την κρίση κυμαίνονταν στο 20% ενώ από την έναρξη της κρίσης μέχρι και το 2020 τα ποσοστά αυξήθηκαν κατακόρυφα και παρέμειναν υψηλά καθ' όλη τη χρονική περίοδο (βλ.Γράφημα 1.1)³³.

²⁹ Παπαδοπούλου, 2012, 51-52.

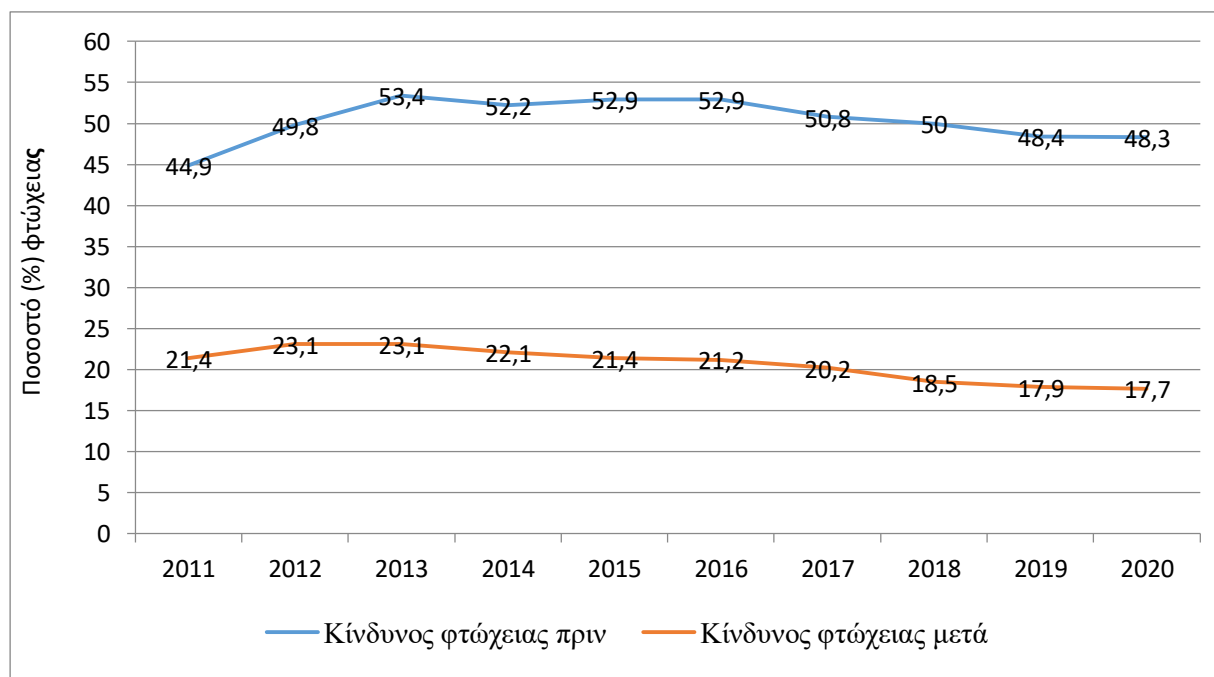
³⁰ Παπαδοπούλου, 2012, 105.

³¹ Παπαδοπούλου, 2012, 79.

³² Παπαθεοδώρου, 2018, 45-64.

³³ https://www.statistics.gr/el/home?p_p_id=com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_mvcPath=%2Fview_content.jsp&_com_liferay_portal_se

Γράφημα 1.2. Κίνδυνος φτώχειας πριν και μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις.

Όπως διαπιστώνουμε ακόμα και μετά τις μεταβιβάσεις το ποσοστό από 21,4% το 2011 άγγιξε το 23,1 το 2013, και με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ αντιπροσωπεύει περίπου το ένα τέταρτο του πληθυσμού. Παρατηρώντας τα στοιχεία διαπιστώνουμε ότι χωρίς τις μεταβιβάσεις το ποσοστό της φτώχειας διαμορφώνεται πάνω από το 50% μέχρι και το 2018 με ότι μπορεί να σημαίνει αυτό για μια κοινωνία.

Όσο αφορά την ανεργία τα ποσοστά εκτινάχθηκαν σε πολύ υψηλά επίπεδα και από 8,7% έως 10,9% που ήταν το 2009, έφτασαν μέχρι 27,7% το 2013. Βλέποντας προσεχτικά τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ διαπιστώνουμε ότι σχεδόν το ένα τέταρτο του πληθυσμού από το 2012 μέχρι το 2017 ήταν άνεργοι. Ένα ακόμη στοιχείο που πρέπει να επισημάνουμε είναι η ηλικιακή ομάδα 15-24, στην οποία η ανεργία διατηρήθηκε σταθερά στο 50% για πέντε συναπτά έτη (βλ. Πίνακα 1.1)³⁴. Την ίδια περίοδο που τα ποσοστά ανεργίας αγγίζουν πρωτόγνωρα επίπεδα, το κράτος αφήνει εκτεθειμένη τη συντριπτική πλειοψηφία των ανέργων, χωρίς να τους παρέχει οικονομική στήριξη. Η

[arch_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_assetEntryId=17515967&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_type=document](#)

³⁴https://www.statistics.gr/el/statistics/pop?p_p_id=com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_mvcPath=%2Fview_content.jsp&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_assetEntryId=16777924&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_type=document

μελέτη των Ματσαγγάνη και Λεβέντη κατά την περίοδο 2010- 2017³⁵, η οποία βασίζεται σε στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ και του ΟΑΕΔ, αποτυπώνει την μείωση όσων λαμβάνουν επίδομα ανεργίας την στιγμή που ο αριθμός των ανέργων αυξάνεται δραματικά (βλ.Εικόνα 1.1)³⁶. Η επισφράγιση της υποβαθμισμένης επιδοματικής στήριξης ήταν η μείωση του επιδόματος ανεργίας από 454 σε 360 ευρώ τον μήνα, παράλληλα με την μείωση της χρονικής διάρκειας της επιδότησης³⁷.

Πίνακας 1.1. Ποσοστά Ανεργίας ανά ηλικιακή ομάδα.

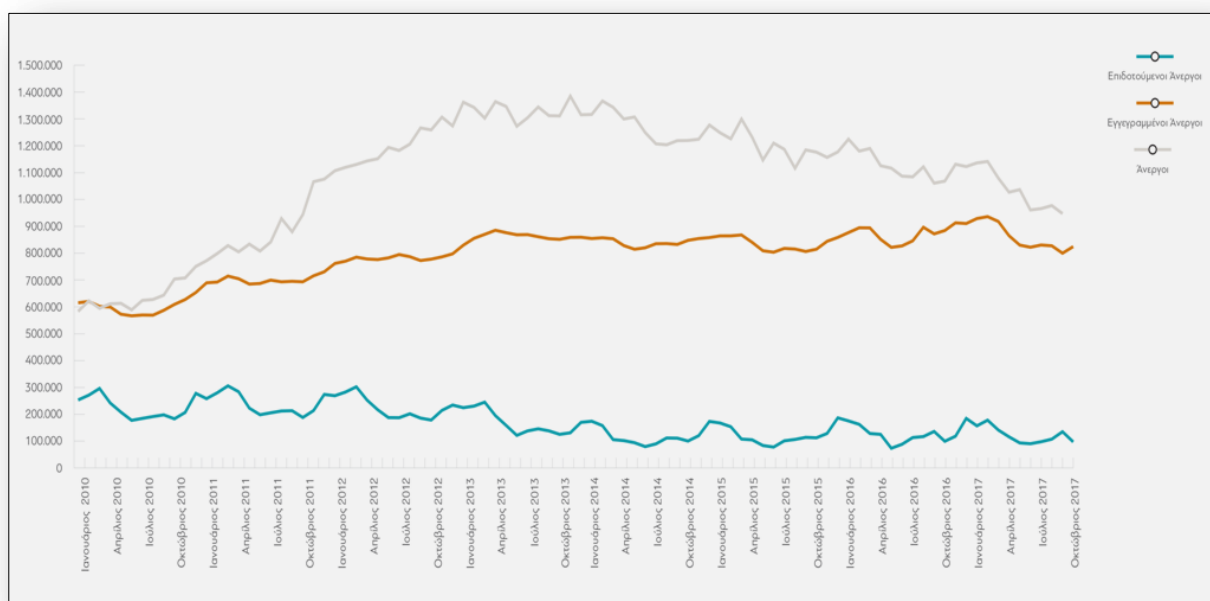
Ανεργία										
Ομάδες ηλικιών	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
15-24	43,1	54,1	60,0	54,2	50,0	50,3	44,1	38,9	33,8	34,2
25-34	23,3	32,4	36,2	34,9	31,6	31,4	27,6	24,0	23,6	22,9
35-44	13,9	20,1	24,0	23,5	22,4	20,4	19,0	17,8	15,3	14,9
45-54	11,8	17,3	20,5	21,2	19,7	19,4	17,1	16,4	14,2	12,2
55-64	7,9	12,7	15,9	17,8	17,6	18,3	18,7	15,4	13,3	11,8
65-74	1,9	4,8	10,3	11,3	12,0	11,8	11,5	11,4	11,0	10,6
Σύνολο	16,9	24	27,7	27	25	23,5	21,6	19,4	17,2	15,8

³⁵ Ματσαγγάνης & Λεβέντη, 2017.

³⁶ <https://www.dianeosis.org/2017/12/antimetopisi-tis-ftoxeias-kai-kratiki-politiki/>

³⁷ Φερόνας, 2018, 199.

Εικόνα 1.1. Αριθμός Ανέργων και Αριθμός Επιδοτούμενων 2010-2017.

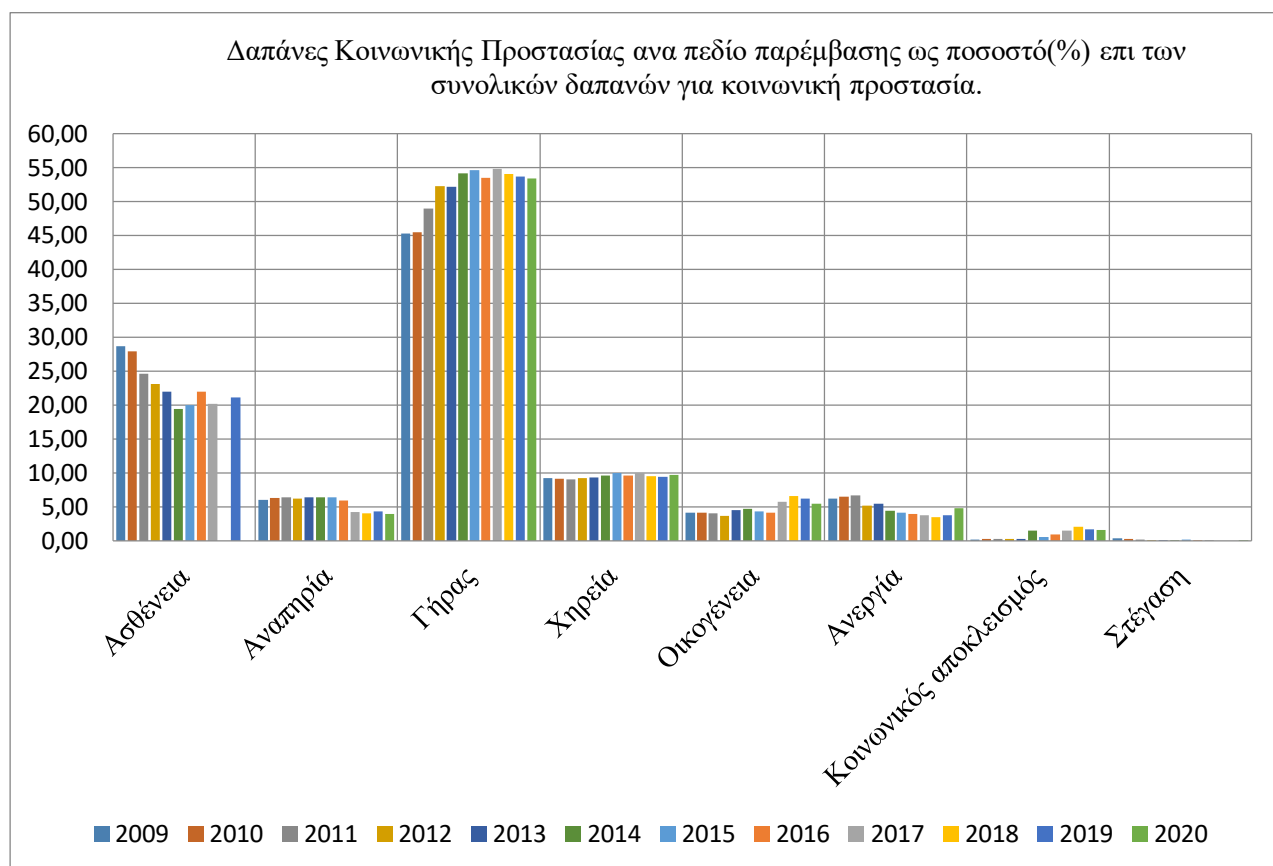

Πηγή: Αναδημοσίευση από <https://www.dianeosis.org/2017/12/antimetopisi-tis-ftoxeias-kai-kratiki-politiki/>

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα στοιχεία με τις δαπάνες για κοινωνική προστασία την περίοδο της κρίσης (βλ.Γράφημα 1.2)³⁸. Αύξηση των πόρων παρατηρείται κυρίως στο πεδίο της τρίτης ηλικίας, το οποίο αντανακλά την αύξηση του μεριδίου των συντάξεων και την κάλυψη των ασφαλιστικών εισφορών σε αντίθεση με τις υπόλοιπες μεταβιβάσεις, οι οποίες μειώθηκαν. Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις για την αναπηρία, την χηρεία, την οικογένεια, την ανεργία και για τον κοινωνικό αποκλεισμό κυμαίνονται κάτω από το 10% με αποτέλεσμα την περεταίρω αποδυνάμωση του συστήματος κοινωνικής προστασίας και τον μετασχηματισμό του σε ένα υπολειμματικό μοντέλο, το οποίο αδυνατεί να αντιμετωπίσει την φτώχεια και την αποστέρηση. Όσο αφορά τις παροχές για στέγαση η εικόνα είναι απογοητευτική, καθώς μειώνονται ραγδαία έως ότου μηδενιστούν τελείως το 2014, τη στιγμή που οι ανάγκες για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη τόσο των αστέγων που αυξάνονται κατακόρυφα όσο και των ανέργων δημιούργησαν ένα μίγμα κοινωνικών προκλήσεων πρωτοφανή για τα ελληνικά δεδομένα. Στη συνέχεια μια ασήμαντη αύξηση της τάξης του 0,1% δεν κατάφερε να διατηρηθεί πάνω από ένα χρόνο με αποτέλεσμα το 2018 να μηδενιστούν για δεύτερη φορά.

³⁸ <https://www.statistics.gr/el/home>

Γράφημα 1.2. Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ίδια επεξεργασία.

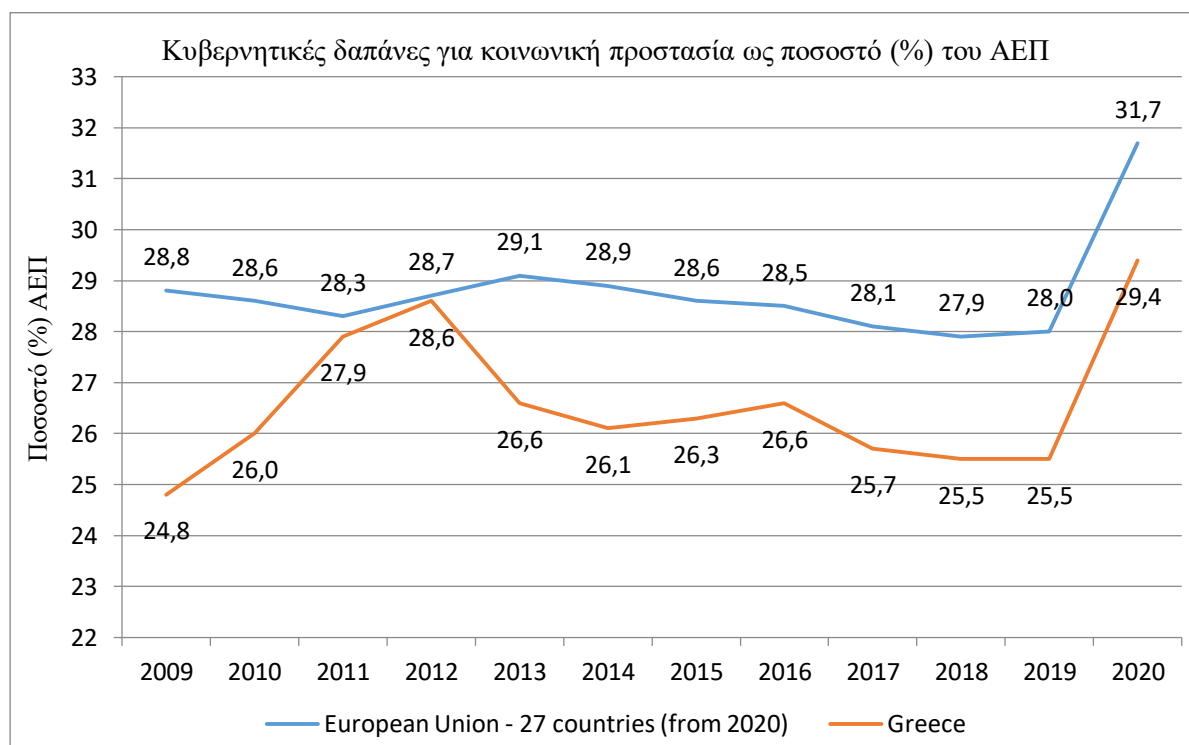

Όπως είδαμε από τα στοιχεία η κρίση οδήγησε σε μια πρωτοφανή αύξηση της φτώχειας και της ανεργίας, με μείωση των εισοδημάτων και αύξηση της αποστέρησης. Την ίδια χρονική περίοδο το ΑΕΠ της χώρας μειώνεται κατά ένα τέταρτο. Με βάση τα συγκεκριμένα στοιχεία, για να αντιμετωπίσει το κράτος αποτελεσματικά τα εν λόγω προβλήματα, θα έπρεπε να αυξήσει γενναία τις κοινωνικές δαπάνες. Αντιθέτως, οι κοινωνικές δαπάνες μειώνονται ως ποσοστό του ΑΕΠ από το 2011 και μετά (βλ.Γράφημα 1.3)³⁹, αυξάνοντας το άνοιγμα τις ψαλίδας από τον μέσο όρο των υπόλοιπων χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης⁴⁰. Η διαφορά αυτή παραμένει σταθερή ακόμα και όταν το 2019 πραγματοποιείται μια αύξηση των δαπανών, χωρίς ωστόσο να συγκλίνει με το μέσο όρο των ευρωπαϊκών κρατών.

³⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=tepsr_sp110

⁴⁰ Παπαθεοδώρου, 2018, 56.

Γράφημα 1.3. Πηγή: Eurostat, ίδια επεξεργασία.

1.4 Η Έννοια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ο όρος Τοπική Αυτοδιοίκηση αναφέρεται στα αυτοδιοικούμενα, αυτοτελή νομικά πρόσωπα, τα οποία ασκούν τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων, διαθέτουν δικό τους προσωπικό και περιουσία και εποπτεύονται από το κράτος⁴¹. Διαρθρώνονται σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) Α΄ και Β΄ βαθμού με σκοπό να προάγουν τα συμφέροντα των κατοίκων της διοικητικής τους περιφέρειας. Παρότι το εύρος των δικαιωμάτων τους καθορίζεται με νόμους από το Σύνταγμα, το οποίο αναφέρει ότι το κράτος ασκεί εποπτεία μόνο σε έλεγχο νομιμότητας, ενώ απαγορεύεται να παρεμβαίνει και να εμποδίζει τις πρωτοβουλίες και την ελεύθερη δράση των Ο.Τ.Α.⁴², το κράτος διακρίνεται από μεγάλο συγκεντρωτισμό χωρίς να αφήνει περιθώρια αυτονομίας στους τοπικούς φορείς.

Η υλοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών από τους Ο.Τ.Α. αρχίζει την δεκαετία του '80 και έκτοτε εξελίσσεται με αργούς ρυθμούς. Εμπόδια στην εξέλιξη της Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελούν οι χρόνιες παθογένειες του ελληνικού κράτους όπως ο κατακερματισμός των δημόσιων υπηρεσιών και η γραφειοκρατία, καθώς και οι πελατειακές σχέσεις μεταξύ των πολιτών με την εξουσία. Μέσα σε αυτό

⁴¹ Βήκα, 2019, 6.

⁴² <https://www.hellenicparliament.gr/>, Βουλή των Ελλήνων, αρ. 101 και 102 του Συντάγματος.

το κλίμα οι Ο.Τ.Α καλούνται να αποδείξουν την ικανότητα τους στην αποτελεσματική άσκηση κοινωνικής πολιτικής, η οποία όμως σχεδιάζεται και υπαγορεύεται από το κεντρικό κράτος⁴³.

Οι δήμοι κυρίως από την δεκαετία του 1990 και μετά έχουν αναλάβει πολλές αρμοδιότητες στον τομέα της κοινωνικής προστασίας⁴⁴. Αυτό οφείλεται μεταξύ των άλλων στην άμεση ανταπόκριση των δήμων στις τοπικές ανάγκες, στη σύνδεση των τοπικών αρχών με τους κατοίκους, στην προώθηση της ευελιξίας και της αμεσότητας, γεγονός που δίνει τη δυνατότητα προσαρμογής των κοινωνικών παρεμβάσεων στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ευπαθών ομάδων ή ατόμων που διαμένουν στην τοπική κοινότητα⁴⁵. Όμως η εξαιρετικά περιορισμένη αυτονομία τους σε συνάρτηση με την έλλειψη ενός νομοθετικού πλαισίου για τη δυνατότητα επιβολής είσπραξης χρηματικών πόρων από τους ίδιους με σκοπό να τους χρησιμοποιήσουν αυτόνομα, δεν τους επιτρέπει να διαμορφώνουν από μόνοι τους τις τοπικές κοινωνικές παρεμβάσεις αλλά να λειτουργούν ως τοπική φορείς, οι οποίοι διανέμουν προγράμματα, υπηρεσίες και δράσεις που σχεδιάζονται από το κεντρικό κράτος ανεξάρτητα από τις τοπικές ανάγκες⁴⁶. Αντιστρόφως, λόγω της αυξανόμενης αδυναμίας της κεντρικής εξουσίας να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις υλοποίησης κοινωνικών προγραμμάτων, με την αποτυχία των μεγάλων κοινωνικών δομών, μετέφερε τα διαχειριστικά ζητήματα στους Ο.Τ.Α. και αντικατέστησε τις μεγάλες κοινωνικές δομές με τοπικές⁴⁷.

Οι χρηματοδότηση της κοινωνικής πολιτικής των Ο.Τ.Α προέρχεται από δύο χρηματοδοτικούς πυλώνες, οι οποίοι λειτουργούν συνδυαστικά ως προς την κάλυψη του κόστους των υπηρεσιών και παροχών τους. Ο πρώτος πυλώνας αφορά τις τακτικές κρατικές επιχορηγήσεις και τους τοπικούς πόρους, οι οποίοι καλύπτουν τις δαπάνες των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α, και θα λέγαμε ότι τους δίνουν μια σχετική αυτονομία ως προς τις επιλογές κατεύθυνσης των εν λόγω πόρων. Οι συγκεκριμένες οικονομικές πηγές αποκαλούνται Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ) και προέρχονται από πηγές εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού. Συγκεκριμένα αποδίδεται το 20% των συνολικών ετήσιων εισπράξεων από το Φόρο Εισοδήματος Φυσικών και Νομικών Προσώπων, το 12% των συνολικών εισπράξεων του Φόρου

⁴³ Σκαμνάκης, 2018, 92, 439.

⁴⁴ Σκαμνάκης, 2020, 101-109.

⁴⁵ Σκαμνάκης & Πανταζόπουλος, 2015, 92 και Σκαμνάκης, 2018, 441.

⁴⁶ Skamnakis & Pantazopoulos, 2015, 92.

⁴⁷ Σκαμνάκης, διαφάνεια: *πλουραλισμός 2*, για το μάθημα «Κοινωνική Πολιτική της Τοπικής Αυτοδιοίκησης», και Μπιτσάνη, Ε & Τσέκος, Θ., 2008, 93-194.

Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) και τέλος το 50% από των συνολικών ετήσιων εισπράξεων του Φόρου Ακίνητης Περιουσίας. Το κράτος καθορίζει το ποσό της διανομής ανάλογα με τη εισπρακτική ικανότητα και τα κριτήρια για την κατανομής τους έχουν να κάνουν με το μέγεθος του εκάστοτε δήμου, με το ελάχιστο κόστος λειτουργίας του και με την μείωση των ανισοτήτων. Επιπλέον αφορούν την χρηματοδότηση των Κ.Α.Π.Η και των Κ.Ε.Π.⁴⁸. Συνεπώς, με τα όσα αναφέραμε γίνεται αντιληπτό ότι τα έσοδα των δήμων εξαρτώνται από τον κρατικό προϋπολογισμό κάτι που αναφέρεται και στην νομοθεσία (Ν.1065/1980 άρθρο 146). Η διαχρονική εξέλιξη των δαπανών από την κεντρική εξουσία προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως ποσοστό του ΑΕΠ από το 2010 έως το 2021 (βλ.Γράφημα 1.4)⁴⁹ παρουσιάζει μια πτωτική πορεία σχεδόν για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, με εξαίρεση τις σκανδιναβικές χώρες, των οποίων η τοπική αυτοδιοίκηση απορροφά πολλαπλάσιο ποσοστό συγκριτικά με τις υπόλοιπες, ενώ ουραγός στην κατάταξη είναι η Ελλάδα. Τα στοιχεία αυτά αποτυπώνουν τη σπουδαιότητα και το ρόλο που διαδραματίζει η τοπική αυτοδιοίκηση σε κάθε χώρα ως φορέας υλοποίησης κοινωνικών πολιτικών.

Ο δεύτερος πυλώνας αφορά τα Ευρωπαϊκά κονδύλια, τα οποία προέρχονται από πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε αυτή την περίπτωση οι χρηματοδοτήσεις καλύπτουν συγκεκριμένα προγράμματα και δράσεις, ενώ συνοδεύονται από ένα αυστηρό, καθορισμένο πλαίσιο κανόνων⁵⁰. Συνεπώς, μετά την λήξη της χρηματοδότησης των συγκεκριμένων προγραμμάτων που καλύπτονται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση που επέφερε δραματική μείωση στα τακτικά έσοδα των Ο.Τ.Α, η συνέχιση της χρηματοδότησης και κατ' επέκταση και της λειτουργίας τους, καθίσταται εξαιρετικά περιορισμένη με αποτέλεσμα να επιτείνεται η ελλειμματική κοινωνική πολιτική των δήμων και να επιβεβαιώνεται η οικονομική εξάρτηση από το κεντρικό κράτος⁵¹.

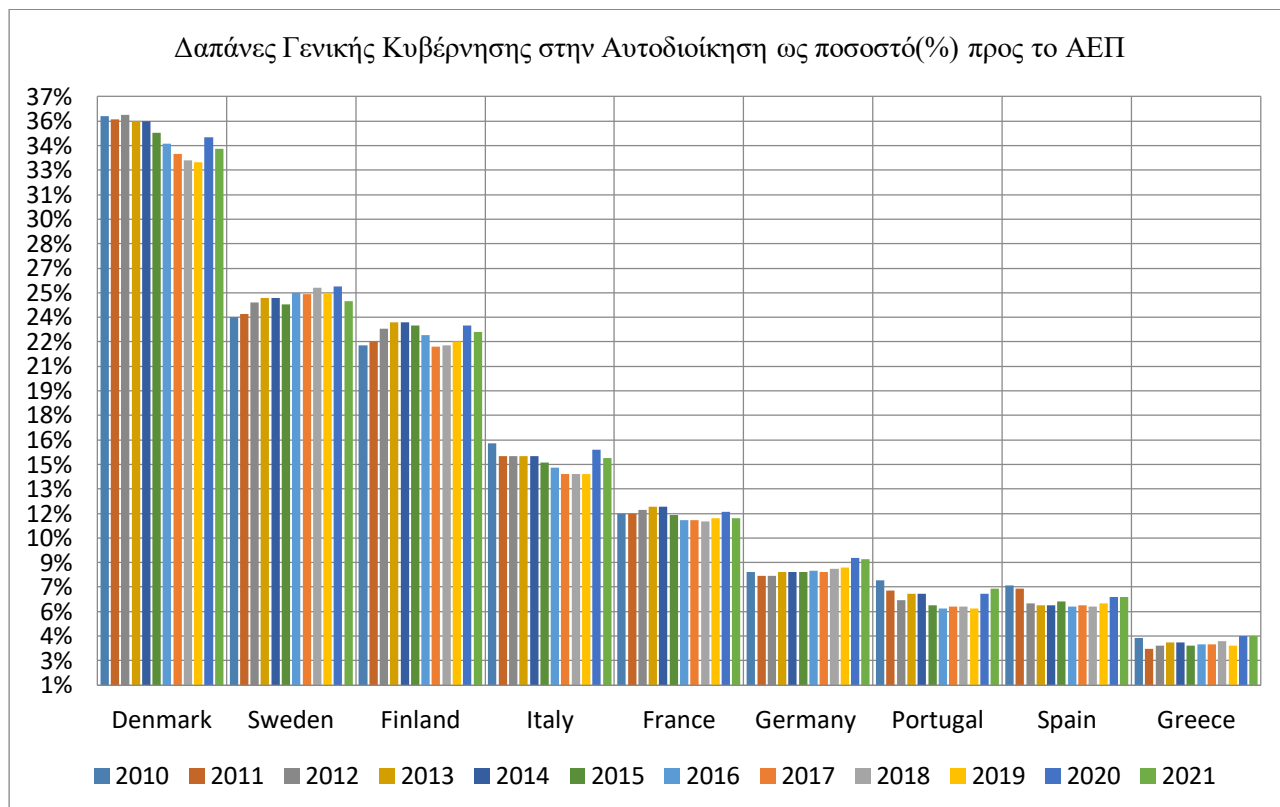
⁴⁸ Ντάφλου, 2020, 87-88.

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00023/default/table?lang=en>

⁵⁰ Σκαμνάκης & Χάρδας, 2017, 25.

⁵¹ Σκαμνάκης & Πανταζόπουλος, 2015, 109-110.

Γράφημα 1.4. Κρατικές δαπάνες προς τους Ο.Τ.Α.

Πηγή <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00023/default/table?lang=en> ίδια επεξεργασία.

1.4.1 Η Άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής από τους Ο.Τ.Α..

Όπως αναφέραμε την μεταπολεμική περίοδο στα δυτικοευρωπαϊκά κράτη η οικονομική μεγέθυνση συνοδεύτηκε από τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και την ενίσχυση των μηχανισμών κοινωνικής προστασίας. Την περίοδο αυτή η Ελλάδα δεν κατάφερε να ακολουθήσει το παράδειγμα των ευρωπαϊκών κρατών με αποτέλεσμα ένα ανύπαρκτο σύστημα κοινωνικής προστασίας. Οι πολιτικές κοινωνικής προστασίας αρχίζουν να διαμορφώνονται την δεκαετία του '80 με χαρακτηριστικά παραδείγματα τη δημιουργία του Εθνικού Συστήματος Υγείας το 1983, τα οικογενειακά επιδόματα, η επέκταση της ασφαλιστικής κάλυψης των εργαζομένων και των ανασφάλιστων ηλικιωμένων⁵². Έκτοτε αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς έως ότου ξεσπάσει η οικονομική κρίση το 2010 πλήττοντας το ήδη αναιμικό πλέγμα κοινωνικής προστασίας. Η συνολική πορεία των μηχανισμών κοινωνικής προστασίας του κράτους χαρακτηρίζονται από αποσπασματικότητα και ασυνέχεια⁵³.

⁵² Σκαμνάκης και Πανταζόπουλος, 2015, 96.

⁵³ Σκαμνάκης και Χάρδας, 2016, 136.

Η αναμικτή κοινωνική πολιτική της Ελλάδας αντανακλάται και στο τοπικό επίπεδο. Η άσκηση κοινωνικής πολιτικής στο τοπικό επίπεδο παραμένει εγκλωβισμένη σε ένα υπολειμματικό πρότυπο, το οποίο καθορίζεται από το κράτος, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να καλύψει με επάρκεια τις κοινωνικές ανάγκες, πόσο μάλλον να παρέμβει στις διαδικασίες κοινωνικής αναπαραγωγής και στη διεύθυνση της κοινωνικής διαστρωμάτωσης⁵⁴. Το 1985 υπογράφηκε από την ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτονομίας, ο οποίος εκχωρούσε στους τοπικούς φορείς το δικαίωμα να συγκεντρώνουν οικονομικούς πόρους με τη μορφή τοπικής φορολογίας, ενώ παράλληλα τους έδινε την αυτονομία σε θέματα που αφορούσαν την πολιτική και διοικητική τους δράση. Η Ελλάδα παρότι είχε επικυρώσει τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας, η τοπική αυτοδιοίκηση παρέμεινε εγκλωβισμένη στη διανομή υπηρεσιών που σχεδιάζονταν από το κεντρικό κράτος χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους τις τοπικές ανάγκες⁵⁵. Την περίοδο αυτή και μέσα στο πλαίσιο βελτίωσης του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης δημιουργούνται ανοιχτές δομές στο πεδίο της φροντίδας των ηλικιωμένων, τα ΚΑΠΗ, τα οποία αποτελούν την πιο σημαντική δομή κοινωνικής προστασίας των δήμων. Όμως ο μεγάλος υφιστάμενος αριθμός των δήμων και των κοινοτήτων (5775) δημιούργησε σημαντικές ανισότητες, καθώς οι μικροί δήμοι αδυνατούσαν να ανταπεξέλθουν οικονομικά και να ακολουθήσουν τη σταδιακή μεταβολή του ρόλου τους⁵⁶.

Η ενίσχυση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης προβλέπεται με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το (1992) με τη σύσταση «Επιτροπής των Περιφερειών» στο άρθρο 198^A, η οποία θα είχε γνωμοδοτικές αρμοδιότητες, σε ένα ευρύτατο πεδίο δράσεων και θα απαρτίζονταν από εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης⁵⁷. Επίσης θεσμοθετείται η αρχή της επικουρικότητας, η οποία δίνει έμφαση στην «από τα κάτω» προσέγγιση και προβλέπει τη χάραξη και την υλοποίηση των πολιτικών στην Ε.Ε να πραγματοποιείται σε υποεθνικό επίπεδο με το κράτος να μεσολαβεί μόνο όταν αυτό δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί. Σκοπός είναι μέσα από διάφορες συμπράξεις να δημιουργηθούν κοινωνικά δίκτυα που θα παρέχουν εξατομικευμένες υπηρεσίες στην τοπική κοινωνία ώστε να παρεμβαίνουν αποτελεσματικά στα τοπικά προβλήματα⁵⁸. Η αναβάθμιση και η διεύρυνση του ρόλου της αυτοδιοίκησης γίνεται

⁵⁴ Σκαμνάκης, 2020, 178.

⁵⁵ Σκαμνάκης και Χάρδας, 2016, 129,133.

⁵⁶ Σκαμνάκης και Πανταζόπουλος, 2015, 106.

⁵⁷ Βήκα, 2019, 74-75.

⁵⁸ Σκαμνάκης και Χάρδας, 2016, 129.

στο πλαίσιο των αποφάσεων της Συνθήκης της Λισσαβόνας (2000), μέσα από μια σειρά δράσεων για την ενίσχυση της απασχόλησης, τον εκσυγχρονισμό του ευρωπαϊκού μοντέλου, επενδύοντας στον άνθρωπο, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με την κινητοποίηση όλων των αρμόδιων φορέων⁵⁹.

Την ίδια χρονική περίοδο στην Ελλάδα πραγματοποιείται το επόμενο σημαντικό βήμα για τους Ο.Τ.Α., με την υλοποίηση του *Σχεδίου Καποδίστριας* με τον Ν.2539/97 όπου προέβλεπε τη συνένωση των δήμων και κοινοτήτων από 5775 σε 1034 μονάδες. Πλέον το τοπίο της αυτοδιοίκησης λαμβάνει νέα μορφή και δίνει το έναυσμα για την μεταφορά αρμοδιοτήτων και κεντρικών μηχανισμών του κράτους στους Ο.Τ.Α., με σκοπό να διαδραματίσουν αποφασιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας. Η τοπική αυτοδιοίκηση καθίσταται ως η πλέον κατάλληλη για την υλοποίηση υπηρεσιών φροντίδας των ηλικιωμένων και των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Με τη δημιουργία ενός ευρύτερου πεδίου υπηρεσιών για την κάλυψη των αναγκών φροντίδας ηλικιωμένων και παιδιών, παρέχεται η δυνατότητα απελευθέρωσης του χρόνου των γυναικών, οι οποίες επωμίζονται τη φροντίδα των συγκεκριμένων ατόμων. Οι δομές που λειτουργούν για τον σκοπό αυτό είναι το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι, οι Μονάδες Κοινωνικής Μέριμνας, τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων, τα Κ.Α.Π.Η., οι Δημοτικοί Βρεφονηπιακοί Σταθμοί και τα Δημοτικά Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης⁶⁰.

Η ανάγκη για εκσυγχρονισμό της κωδικοποίησης των Ο.Τ.Α, οι οποίοι δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις και ανάγκες με τον υπάρχον νομικό πλαίσιο, θεσμοθετήθηκε με τον Ν.3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων», ο οποίος συστηματοποίησε τις λειτουργίες των δήμων, σχετικά με τις αρμοδιότητες για τις τοπικές υποθέσεις⁶¹. Επιπλέον, μπορούν μέσω των Δημοτικών Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, των Δημοτικών Ιδρυμάτων και των Κοινοφελών Επιχειρήσεων να οργανώνουν και να υλοποιούν δομές και δράσεις κοινωνικής προστασίας για την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών⁶². Ειδικότερα, το άρθρο 75 αναφέρει τις εξής επτά κατηγορίες: 1) Τοπική ανάπτυξη, 2) Περιβάλλον, 3) Ποιότητα ζωής και εύρυθμη λειτουργία πόλεων, 4) Πολιτική προστασία, 5) Παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός, 6) Απασχόληση και 7) Κοινωνική προστασία και

⁵⁹ Βήκα, 2019, 107-114· Μαραβέγιας και Τσινισιζέλης, 2007, 670· Παπαδοπούλου, 2018, 296.

⁶⁰ Σκαμνάκης και Πανταζόπουλος, 2015, 94, 106-107.

⁶¹ Χλέπας, 2006.

⁶² Σκαμνάκης και Πανταζόπουλος, 2015, 108.

αλληλεγγύη. Συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητες που περιλαμβάνονται μεταξύ των άλλων για την Κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη είναι:

Η υποστήριξη και κοινωνική φροντίδα της βρεφικής και παιδικής ηλικίας και της τρίτης ηλικίας, την παροχή υπηρεσιών υγείας και την προαγωγή ψυχικής υγείας, όπως δημιουργία δημοτικών και κοινοτικών ιατρείων, κέντρων αγωγής υγείας, μέριμνα για τη στήριξη αστέγων, προγράμματα και δράσεις για την ένταξη αθίγγανων, παλιννοστούντων ομογενών, μεταναστών και προσφύγων προώθηση και ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης με τη δημιουργία τοπικών δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης⁶³.

Με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης και μέσα σε ένα πλαίσιο γενικών μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς, το σχέδιο *Καλλικράτης* αποτέλεσε μια σημαντική μεταρρύθμιση για τους Ο.Τ.Α.. Οι αλλαγές που έφερε η εφαρμογή του Ν.3852/2010, είχαν στόχο την οικοδόμηση ενός ισχυρού ρόλου της αυτοδιοίκησης με διακριτές αρμοδιότητες για τους δύο βαθμούς διοίκησης. Σημαντικές αλλαγές εφαρμόστηκαν στους δήμους, με υποχρεωτικές συνενώσεις, με αποτέλεσμα οι δήμοι της χώρας να περιορίζονται σε 325 από 914 που ορίζονταν από τον Ν.2539/1997, ενώ καταργήθηκαν οι 120 κοινότητες⁶⁴. Ειδικότερα, στον τομέα της Κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, με το άρθρο 94, προστέθηκαν επιπλέον αρμοδιότητες στους δήμους. Ενδεικτικά αναφέρουμε την:

«εφαρμογή προγραμμάτων εμβολιασμών, άσκηση ελέγχου και εποπτείας στα ιδρύματα παιδικής προστασίας ιδιωτικού δικαίου (ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί), οικονομική ενίσχυση αυτοστεγαζόμενων, η ρύθμιση διαφόρων θεμάτων κοινωνικής κατοικίας, χορήγηση της Κάρτας Αναπηρίας, και έκδοση πιστοποιητικών οικονομικής αδυναμίας, καταβολή επιδομάτων σε άτομα δικαιούμενα παροχής κοινωνικής προστασίας κ.α.⁶⁵».

Στο πλαίσιο άσκησης κοινωνικής πολιτικής από τους Ο.Τ.Α βλέπουμε το κράτος να ενθαρρύνει την προώθηση μεγάλου μέρους των μηχανισμών κοινωνικής προστασίας στους δήμους ιδιαίτερα στο πεδίο της φροντίδας των ευπαθών ομάδων. Επιπλέον, τους παρέχεται ένα μεγάλο εύρος αρμοδιοτήτων ώστε να μπορούν να οργανώνουν δράσεις και προγράμματα κοινωνικής προστασίας⁶⁶. Εντούτοις οι μεταρρυθμίσεις και η τάση μετάθεσης αρμοδιοτήτων στην αυτοδιοίκηση δεν

⁶³ Νόμος 3463/2006 - ΦΕΚ 114/Α/8-6-2006, άρθρο 75.

⁶⁴ Σκαμνάκης, 2020, 104.

⁶⁵ Νόμος 3852/2010 – ΦΕΚ87Α/7-6-2010, άρθρο 94.

⁶⁶ Σκαμνάκης & Πανταζόπουλος, 2015, 109.

κατάφερε να αλλάξει τη γενική εικόνα της και κατ' επέκταση του κράτους, η οποία απεικονίζει ένα συγκεντρωτικό κράτος, με κατακερματισμένη δημόσια διοίκηση και με τους φορείς να βρίσκονται σε άμεση εξάρτηση από αυτό⁶⁷.

1.5 Τα Ν.Π.Δ.Δ. των Δήμων.

Τα Ν.Π.Δ.Δ. των δήμων αποτελούν ένα πολύ σημαντικό θεσμό, οι οποίοι διεκπεραιώνουν ένα μέρος των παρεμβάσεων για την προστασία των ευπαθών ομάδων και διακρίνονται για την ευελιξία τους συγκριτικά με τις υπόλοιπες κοινωνικές δομές. Δραστηριοποιούνται στον τομέα της κοινωνικής προστασίας με τη φροντίδα των ηλικιωμένων, των ατόμων με αναπηρία και των παιδιών, στον τομέα του πολιτισμού με τη λειτουργία δομών και δράσεων και τέλος στον τομέα του μαζικού αθλητισμού με παροχή προγραμμάτων, δράσεων και διάθεσης χώρων άθλησης. Χρηματοδοτούνται από το τακτικό προϋπολογισμό των δήμων, αλλά οι δράσεις τους πολλές φορές ξεπερνάνε κατά πολύ τα όρια των χρηματοδοτήσεων τους, λόγω της ευελιξίας που έχουν για αύξηση των εσόδων τους με την είσπραξη τελών ανταποδοτικού χαρακτήρα, με την αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων του δήμου, καθώς και με άλλες πηγές χρηματοδότησης των έργων τους⁶⁸. Επιπλέον, πηγές άντλησης πόρων είναι οι Κοινοτική Πόροι και του ΕΣΠΑ, οι οποίοι όμως σχεδιάζονται και κατανέμονται από το κράτος στο πλαίσιο των αναγκών του εθνικού συστήματος προστασίας, αφήνοντας μικρά περιθώρια στους δήμους για τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη τοπικών παρεμβάσεων κοινωνικής προστασίας⁶⁹.

1.5.1 Το θεσμικό πλαίσιο των Ν.Π.Δ.Δ. σύμφωνα με τον Ν.3463/2006.

Με τον Ν.3463/2006 δόθηκε η δυνατότητα στους δήμους να ιδρύσουν Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., τα οποία δεν υπάγονται στον Οργανισμό Εσωτερικής Λειτουργίας (Ο.Ε.Υ). Συγκεκριμένα, μπορούν να συστήνουν (βλ. Πίνακα 1.2):

α) **Δημοτικά Ιδρύματα**, όπως βρεφοκομεία, ορφανοτροφεία, γηροκομεία κ.α., με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, με προεδρικό διάταγμα. Το διοικητικό συμβούλιο των Δημοτικών Ιδρυμάτων αποτελείται από το Δήμαρχο που ασκεί καθήκοντα προέδρου και από 6-10 μέλη, τα οποία εκλέγονται από το Δημοτικό Συμβούλιο. Οι πόροι των Ιδρυμάτων προέρχονται μεταξύ των άλλων από την ετήσια

⁶⁷ Hlepas & Getimis, 2010, 425-427.

⁶⁸ Σκαμνάκης, 2020, 202.

⁶⁹ Σκαμνάκης, 2020, 225-226.

τακτική ή έκτακτη επιχορήγηση του δήμου, από δωρεές, από εισπράξεις τελών από τις υπηρεσίες που παρέχουν, και έσοδα από τα περιουσιακά τους στοιχεία⁷⁰.

β) **Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου**, όπως τα Κέντρα Κοινωνικής Προστασίας, Πνευματικών ή Αθλητικών Κέντρων, Παιδικοί- Βρεφικοί Σταθμοί, ΚΑΠΗ κ.α., με απόφαση των Δημοτικών Συμβουλίων που ορίζει το όνομα, το σκοπό, την περιουσία και τους πόρους. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από 5-15 μέλη, τα οποία ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο⁷¹.

γ) **Σχολικές Επιτροπές**, για την στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολείων. Στη διοίκηση τους συμμετέχουν οι διευθυντές των σχολείων, ένα μέλος από το σύλλογο γονέων και ένας εκπρόσωπος των μαθητών μόνο από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Κάθε σχολική επιτροπή αναλαμβάνει ένα ή περισσότερα σχολεία Πρωτοβάθμιας ή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες⁷².

δ) **Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία**, με διοικητικό συμβούλιο που αριθμεί 5-15 μέλη, και περιλαμβάνει ως μέλος τον προϊστάμενο της τοπικής λιμενικής αρχής⁷³.

ε) **Σύνδεσμοι Δήμων**, που αποτελούνται από δύο ή περισσότερους δήμους με απόφαση από τα Δημοτικά τους Συμβούλια, τα οποία ορίζουν τη διάρκεια, την έδρα και τις ετήσιες εισφορές που θα καταβάλει ο εκάστοτε δήμος. Έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα με τον σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων, καθώς και την εκτέλεση έργων και παροχή υπηρεσιών. Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται από αιρετούς αντιπροσώπους του κάθε δήμου, την εκτελεστική επιτροπή και τον πρόεδρο. Οι οικονομικοί του πόροι προέρχονται από την περιουσία του, τις εισφορές, δωρεές, κρατικές επιχορηγήσεις κ.α.⁷⁴.

⁷⁰ Ν.3463/2006, Κ.Δ.Κ. άρθρο 226,227,235.

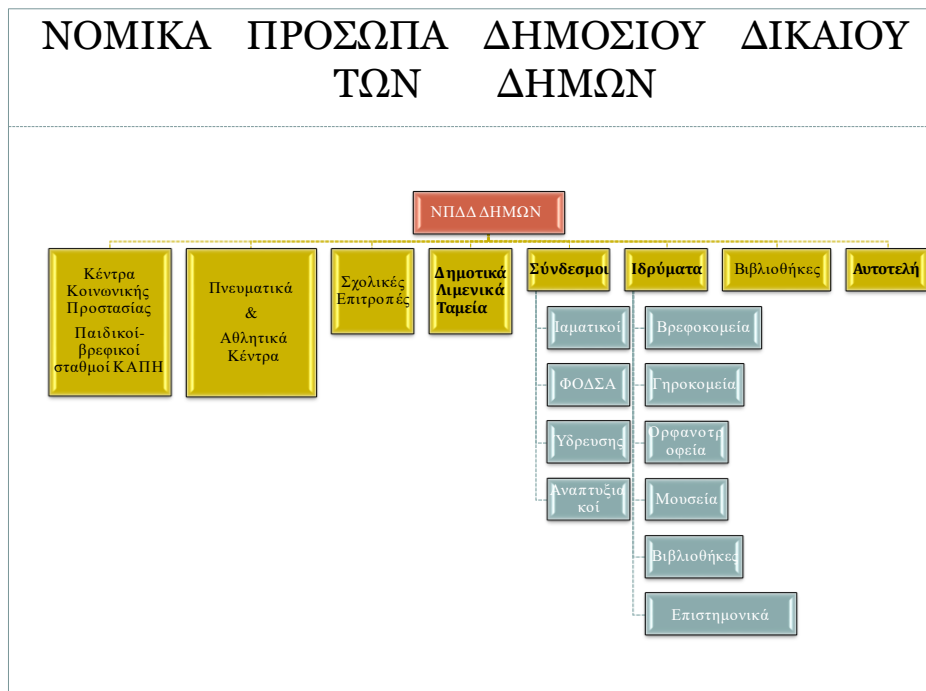
⁷¹ Ν.3463/2006 Κ.Δ.Κ. άρθρο 239-240.

⁷² Ν.3463/2006 Κ.Δ.Κ. άρθρο 243.

⁷³ Ν.3463/2006 Κ.Δ.Κ. άρθρο 244.

⁷⁴ Ν.3463/2006 Κ.Δ.Κ. άρθρο 245,246,249.

Πίνακας 1.2. Τα Ν.Π.Δ.Δ. σύμφωνα με τον Ν.3463/2006.

Πέραν των Ν.Π.Δ.Δ. οι δήμοι μπορούν να συστήνουν και να συμμετέχουν σε Επιχειρήσεις Ο.Τ.Α., οι οποίες ορίζονται ως Ν.Π.Ι.Δ., και συστήνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου, το οποίο καθορίζει την επωνυμία, την κατηγορία, το σκοπό, τη διάρκεια, την έδρα, το κεφάλαιο κ.α.. Συγκεκριμένα, μπορούν να συστήνουν(βλ. Πίνακα 1.3):

α) **Δημοτικές Κοινοφελείς Επιχειρήσεις**, με αντικείμενο τους τομείς, της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, της παιδείας, του πολιτισμού, του αθλητισμού και του περιβάλλοντος εκτός από τις ανταποδοτικές υπηρεσίες καθαριότητας και πρασίνου. Διοικούνται από επταμελές έως ενδεκαμελές διοικητικό συμβούλιο, του οποίου μέλη είναι τρεις αιρετοί, ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων, ένας εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής και τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες της περιοχής. Η επιχείρηση χρηματοδοτείται από το δήμο με την προϋπόθεση ότι η επιχείρηση καταθέτει διετές πρόγραμμα με τις δραστηριότητες, την οικονομική δαπάνη και την ενδεχόμενη χρηματοδότηση από άλλους πόρους⁷⁵.

β) **Ανώνυμες Εταιρείες Ο.Τ.Α.**, οι οποίες λειτουργούν σύμφωνα με την εμπορική και φορολογική νομοθεσία. Ως εκ τούτου οι δήμοι κατέχουν την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου με κοινές μη προνομιούχες μετοχές, ενώ στο υπόλοιπο κεφάλαιο μπορεί να συμμετέχει το Δημόσιο και νομικά ή φυσικά πρόσωπα

⁷⁵Ν.3463/2006 Κ.Δ.Κ. άρθρο 253-255,259.

δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Οι μετοχές είναι ονομαστικές και δεν μπορούν να διαπραγματευτούν στο χρηματιστήριο⁷⁶.

γ) **Δημοτικές ανώνυμες εταιρείες**, οι οποίες συστήνονται από ένα δήμο που χρηματοδοτεί το σύνολο του κεφαλαίου. Σκοπός τους είναι η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας και η εκμετάλλευση των κοινόχρηστων χώρων. Το 1/3 των μελών του διοικητικού συμβουλίου είναι αιρετοί και ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο, ενώ ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας προσλαμβάνεται⁷⁷.

δ) **Αστικές Εταιρείες Ο.Τ.Α. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα**, στις οποίες ο διαχειριστικός έλεγχος και η διοικητική τους δομή είναι ίδια με αυτά που ισχύουν για τις δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις. Το ίδιο καθεστώς ισχύει και για συμβάσεις, προμήθειες, μελέτες και υπηρεσίες. Η σύσταση τους γίνεται με ειδική νομοθετική ρύθμιση ή από το θεσμικό πλαίσιο εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων⁷⁸.

⁷⁶ Ν.3463/2006 Κ.Δ.Κ. άρθρο 265.

⁷⁷ Ν.3463/2006 Κ.Δ.Κ. άρθρο 266.

⁷⁸ Ν.3463/2006 Κ.Δ.Κ. άρθρο 267.

Πίνακας 1.3. Τα Ν.Π.Ι.Δ σύμφωνα με τον Ν.3463/2006.

1.5.2 Το θεσμικό πλαίσιο των Ν.Π.Δ.Δ. σύμφωνα με το Ν.3852/2010.

Με το πρόγραμμα *Καλλικράτης* περιορίζονται σημαντικά τόσο τα Ν.Π.Δ.Δ όσο και τα Ν.Π.Ι.Δ., με στόχο να εξοικονομηθούν πόροι και διαδικασίες μέσα σε ένα γενικότερο πλαίσιο μεταρρυθμίσεων λόγω του ξεσπάσματος της οικονομικής κρίσης (βλ. Πίνακα 1.4). Πλέον, ο κάθε δήμος έχει δύο (2) Ν.Π.Δ.Δ., ένα που περιλαμβάνει τον τομέα της παιδείας και τον τομέα της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, και το δεύτερο που περιλαμβάνει τον τομέα του αθλητισμού, πολιτισμού και περιβάλλοντος. Στην περίπτωση που ο δήμος διαθέτει κοινοφελή επιχείρηση τότε μπορεί να έχει μόνο ένα (1) νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Εξάιρεση αποτελούν όσοι δήμοι έχουν πληθυσμό πάνω από 300.000 κατοίκους που τους δίνεται η δυνατότητα να λειτουργούν δυο νομικά πρόσωπα, για κάθε έναν από τους τομείς που αναφέραμε. Επιπλέον, έχει ένα (1) Ν.Π.Δ.Δ. με την ονομασία Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία, ενώ για λόγους εξαιρετικής συνεισφοράς στην τοπική κοινωνία επιτρέπεται η διατήρηση ενός ακόμα Ν.Π.Δ.Δ.. Όσο αφορά τις σχολικές επιτροπές αυτές συγχωνεύτηκαν σε δύο (2) νομικά πρόσωπα, ένα για την Πρωτοβάθμια και ένα για την Δευτεροβάθμια.

Μεγάλες αλλαγές επήλθαν και στα Ν.Π.Ι.Δ., με τον περιορισμό σημαντικού αριθμού επιχειρήσεων. Πλέον, κάθε δήμος μπορεί να έχει μία (1) Κοινωνική Επιχείρηση, μία (1) Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Δ.Ε.Υ.Α., μία

(1) επιχείρηση Ειδικού Σκοπού για την λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού και μια (1) Δημοτική Ανώνυμη Εταιρία⁷⁹.

Πίνακας 1.4. Αριθμός Νομικών Προσώπων πριν και μετά τον *Καλλικράτη*.

Νομικά πρόσωπα των δήμων πριν και μετά τον «Καλλικράτη»			
ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΠΔΔ ΔΗΜΩΝ ΕΩΣ 31/12/2010	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΠΔΔ ΔΗΜΩΝ (+ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ) ΣΤΙΣ 17/9/2012	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΠΙΔ ΔΗΜΩΝ ΕΩΣ 31/12/2010	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΠΙΔ ΔΗΜΩΝ ΣΤΙΣ 17/9/2012
12.503	1.120	1.999	560

Μέρος Δεύτερο. Ο Δήμος Καλλιθέας και ο Δήμος Νέας Σμύρνης. Δράσεις Κοινωνικής Πολιτικής.

2.1 Γεωγραφικά, Ιστορικά και Δημογραφικά στοιχεία του Δήμου Καλλιθέας.

Σκοπός του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι η αναλυτική περιγραφή του Δήμου Καλλιθέας για την καλύτερη κατανόηση τόσο του μεγέθους του όσο και για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πληθυσμού που κατοικεί σε αυτόν. Για το λόγο αυτό παραθέτουμε ξεχωριστά τα στοιχεία για τη γεωγραφική του έκταση, την ιστορική διαδρομή του και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του.

2.1.1 Γεωγραφικά χαρακτηριστικά.

Ο Δήμος Καλλιθέας εντάσσεται στην Περιφέρεια Αττικής και συγκεκριμένα στην Περιφερειακή Ενότητα Νοτίου Τομέα. Τα διοικητικά του όρια εκτείνονται βόρεια όπου συνορεύει με το Δήμο της Αθήνας, στα ανατολικά με το Δήμο Νέας Σμύρνης και το Δήμο Παλαιού Φαλήρου, ενώ δυτικά συνορεύει με το Δήμο Μοσχάτου- Ταύρου. Η πόλη της Καλλιθέας απλώνεται σε μια έκταση 4.500 στρεμμάτων, ανάμεσα στην Αθήνα και το Φαληρικό Όρμο. Ένα από τα

⁷⁹ Βήκα, 2019, 236.

χαρακτηριστικά της είναι το άρτιο ρυμοτομικό της σχέδιο, το οποίο βασίστηκε στο υποδάμειο σύστημα. Οι δυο κεντρικοί άξονες, οι οποίοι τέμνονται στο κέντρο της πόλης σχηματίζουν μια μικρή πλατεία και νοτιοδυτικά ένα μεγάλο άλσος, ενώ μέσα στον οικισμό υπάρχουν άλλες πέντε πλατείες, σχολεία και εκκλησίες⁸⁰.

2.1.2 Ιστορικά στοιχεία.

Ο Θησέας αποτελεί το έμβλημα του Δήμου. Σύμφωνα με την μυθολογία, όταν σκότωσε τον Μινώταυρο στην Κρήτη και επέστρεψε στην Αθήνα αποβιβάστηκε στις ακτές της Καλλιθέας. Οι αρχαιολογικές ανασκαφές στην περιοχή της Καλλιθέας, έφεραν στο φώς ευρήματα, τα οποία μαρτυρούν κατοίκηση ήδη από τον 4^ο αιώνα π.χ., με παράλληλη ναυτιλιακή δραστηριότητα⁸¹.

Στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης, ο Γεώργιος Καραϊσκάκης στις 22 Απριλίου 1827 σκοτώθηκε σε μια μάχη στην περιοχή με το προσωνύμιο *Ανάλατος*, η οποία βρισκόταν στα όρια της σημερινής Καλλιθέας, από τον Άγιο Σώστη έως την οδό Σπάρτης. Το 1884-1885 με την πρωτοβουλία μιας Οικοδομικής Εταιρία η Καλλιθέα παίρνει την μορφή ενός σύγχρονου οικισμού. Το 1896 με αφορμή τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων, χτίζεται το Σκοπευτήριο, στο οποίο γίνανε οι αγώνες σκοποβολής. Μεγάλες προσωπικότητες περιλαμβάνονται μεταξύ των πρώτων κατοίκων του νέου προαστίου, όπως ο έμπορος Λάσκαρις Λασκαρίδης, ο νομικός Γεώργιος Φιλάρετος και ο ιστορικός Γεώργιος Κρέμος, των οποίων τα ονόματα κοσμούν μεγάλες οδούς της πόλης⁸².

Η εξέλιξη της πόλης ως προάστιο αναψυχής διεκόπη το 1922 με την Μικρασιατική Καταστροφή. Περίπου 25.000 πρόσφυγες από τον Πόντο και την Μικρά Ασία εγκαθίστανται στην Καλλιθέα μετατρέποντας την σε προσφυγικό συνοικισμό. Τρία χρόνια αργότερα ο οικισμός της Καλλιθέας αποσπάστηκε από το Δήμο της Αθήνας και γίνεται Κοινότητα, ενώ το 1933 ανακηρύσσεται ανεξάρτητος Δήμος. Λόγω της γεωγραφικής θέσης μεταξύ της Αθήνας και του Πειραιά, ανέπτυξε μεγάλη εμπορική δραστηριότητα και έγινε τόπος εγκατάστασης βιοτεχνιών και βιομηχανιών⁸³.

Η Καλλιθέα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου με σπουδαία αντιστασιακή δράση. Τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 1944 διεξάγεται *Η Μάχη της Οδού Μπιζανίου* και το *Μπλόκο* μεταξύ μελών της ΕΠΟΝ και

⁸⁰ http://www.kallithea.gr/?page_id=190

⁸¹ http://www.kallithea.gr/?page_id=190

⁸² http://www.kallithea.gr/?page_id=190

⁸³ http://www.kallithea.gr/?page_id=190

γερμανικών δυνάμεων, ενώ στην οδό Σκρά υπήρξε η έδρα της ΠΕΑΝ μιας από τις σπουδαιότερες αντιστασιακές οργανώσεις, η οποία ανατίναξε το κτίριο της ΕΣΠΟ στην Αθήνα.

Στις δυο πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες η Καλλιθέα λαμβάνει τα χαρακτηριστικά μεγαλούπολης, καθώς παίρνει το δικό της μερίδιο από την εσωτερική μετανάστευση. Τη δεκαετία του '70 η ανοικοδόμηση της με την μέθοδο της αντιπαροχής είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί ο πληθυσμός της και να μειωθούν οι ελεύθεροι χώροι⁸⁴.

Την δεκαετία του '90 η Καλλιθέα ενισχύει τον προσφυγικό της χαρακτήρα, καθώς φθάνει μεγάλος αριθμός Ελλήνων Ποντίων από την πρώην Σοβιετική Ένωση με σκοπό την μόνιμη εγκατάστασή τους. Με αφορμή τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, η Καλλιθέα γίνεται για δεύτερη φορά Ολυμπιακή πόλη, με την ανέγερση εγκαταστάσεων, οι οποίες θα φιλοξενήσουν τη διεξαγωγή Ολυμπιακών αθλημάτων. Ορόσημο αποτελεί για την πόλη το έτος 2016, καθώς εγκαινιάζεται ένα από τα μεγαλύτερα πολιτιστικά έργα, όχι μόνο της Ελλάδας αλλά ολόκληρης της Ευρώπης, το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Η νέα Λυρική σκηνή και η Εθνική Βιβλιοθήκη διευρύνουν τις κοινωφελείς υποδομές της πόλης, ενώ παράλληλα την εντάσσουν στον πολιτιστικό χάρτη της Αττικής. Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι στο δήμο υπάρχουν δυο πανεπιστημιακά ιδρύματα, το Χαροκόπειο και το Πάντειο Πανεπιστήμιο⁸⁵.

2.1.3 Δημογραφικά στοιχεία.

Ο μόνιμος πληθυσμός που διαμένει στο Δήμο Καλλιθέας, με βάση την απογραφή του 2011 ανέρχεται σε 100.641 κατοίκους. Παρότι παραμένει ένας πολυπληθέστερος και πυκνοκατοικημένος δήμος, μεταξύ των δυο τελευταίων απογραφών παρατηρείται σημαντική μείωση του πληθυσμού. Η μεταβολή αποτυπώνεται και στις τρεις κατηγορίες του πληθυσμού (βλ. Πίνακα 2.1), του οποίου τα στοιχεία είναι από την Ε.Ε.Τ.Α.Α., ίδια επεξεργασία⁸⁶.

Πίνακας 2.1. Μεταβολή Πληθυσμού Δήμου Καλλιθέας.

Δήμος Καλλιθέας	2001	2011	Μεταβολή
-----------------	------	------	----------

⁸⁴ http://www.kallithea.gr/?page_id=190

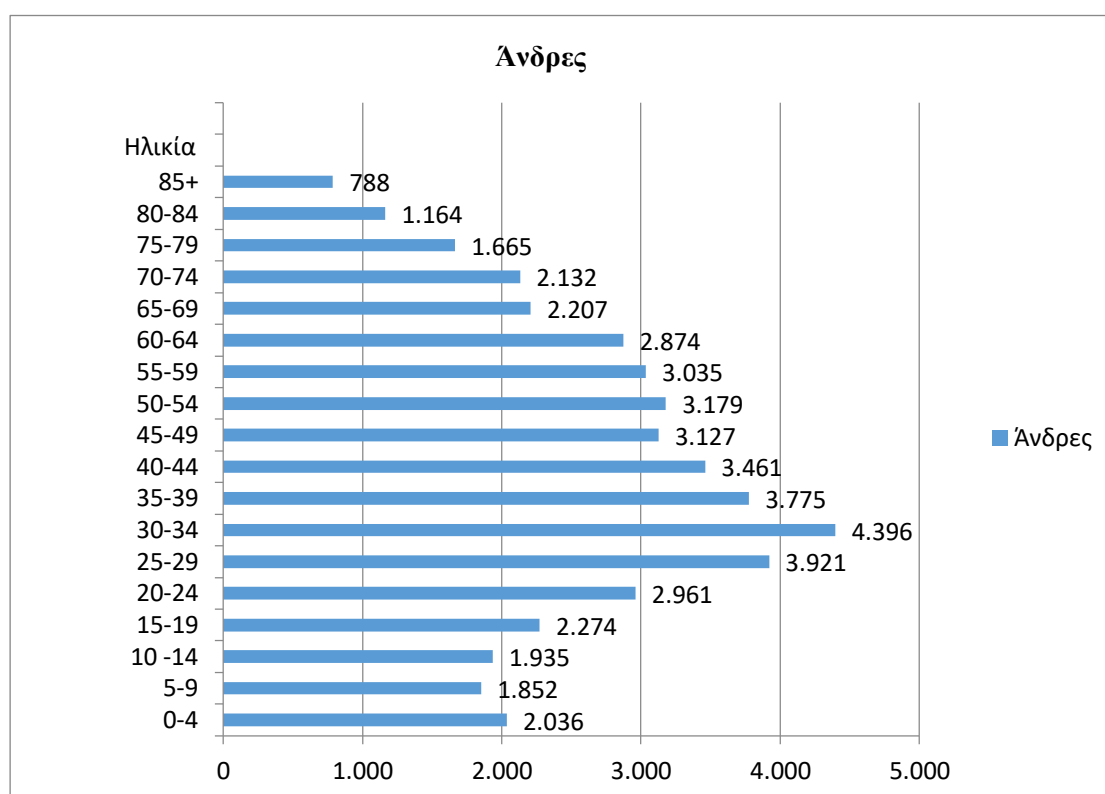
⁸⁵ http://www.kallithea.gr/?page_id=190

⁸⁶ <https://www.eetaa.gr/metaboles/apografes.html>

Πραγματικός Πληθυσμός ⁸⁷	109.609	98.951	-10,77%
Νόμιμος Πληθυσμός ⁸⁸	85.418	74.147	-15,20%
Μόνιμος Πληθυσμός ⁸⁹	115.150	100.641	-14,42%

Στη συνέχεια παραθέτουμε στοιχεία, τα οποία αφορούν τον πληθυσμό κατά φύλο και ηλικία, κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης, κατά ομάδες υπηκοοτήτων και τέλος τον μόνιμο πληθυσμό κατά τόπο γέννησης. Όλα τα στοιχεία έχουν αντληθεί από την ΕΛΣΤΑΤ, και είναι ίδια επεξεργασία⁹⁰. Ο ανδρικός πληθυσμός είναι 46.782 άτομα, από τα οποία σχεδόν το 50% είναι ηλικίες από 25 έως 59 ετών(βλ.Γράφημα 2.1). Αντίστοιχα ο γυναικείος πληθυσμός υπερτερεί του ανδρικού και είναι 53.859, με το ποσοστό στις ηλικίες από 25 έως 59 ετών να ξεπερνάει το 50% (βλ.Γράφημα 2.2).

Γράφημα 2.1. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.

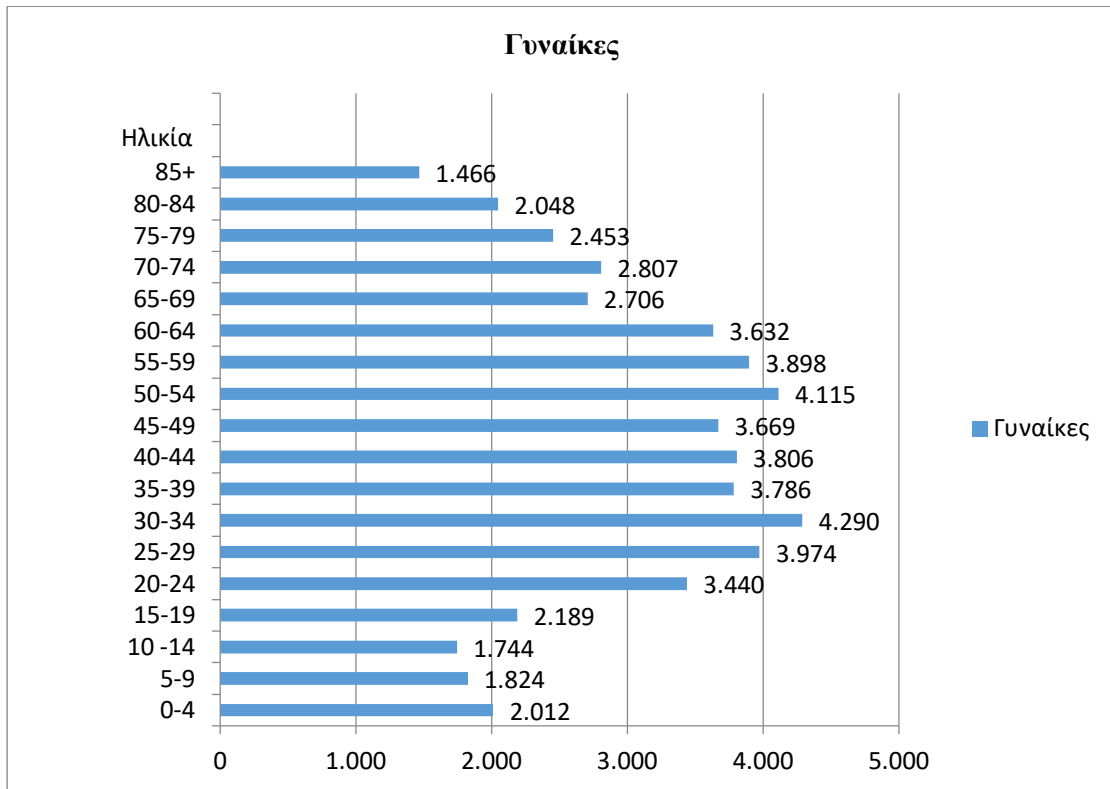
⁸⁷ Όσοι βρέθηκαν παρών την ημέρα της απογραφής.

⁸⁸ Όσοι είναι Δημότες.

⁸⁹ Με την έννοια που αναφέρεται στην προκήρυξη των Γενικών Απογραφών με αρ.1524/Γ5-473/2011, ΦΕΚ 425/Β'/2011

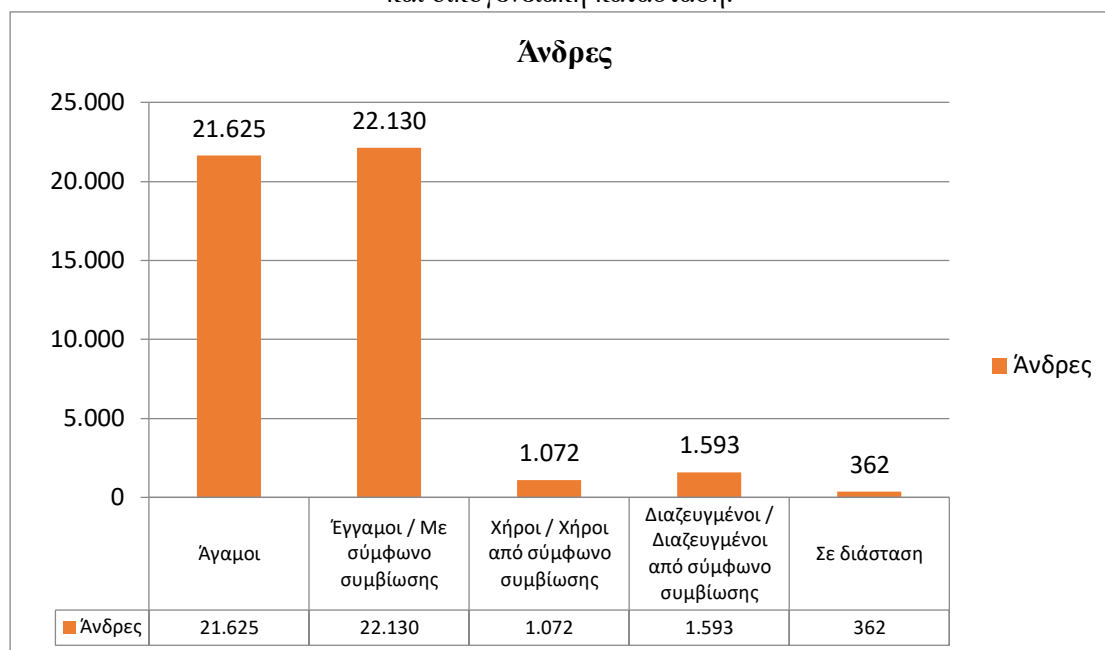
⁹⁰ <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM03/2011>

Γράφημα 2.2. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.

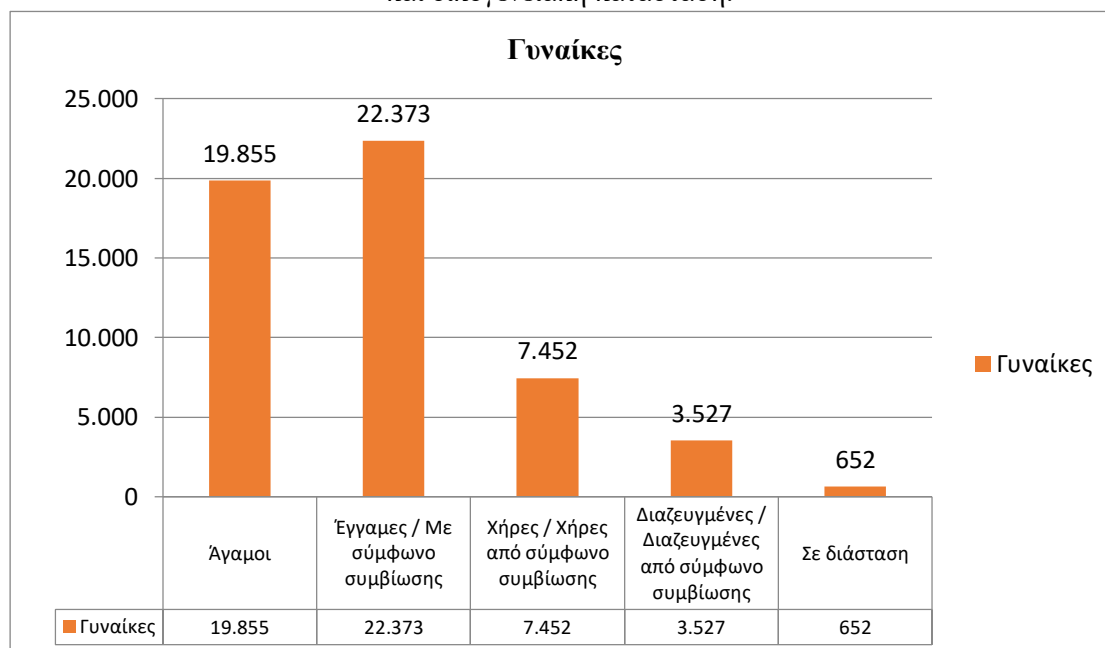

Όσο αφορά την οικογενειακή κατάσταση των ανδρών παρατηρούμε ότι το ποσοστό είναι μοιρασμένο σε αυτούς που είναι άγαμοι και σε αυτούς που είναι έγγαμοι, ενώ μικρός παραμένει ο αριθμός των διαζευγμένων 3,4% (βλ.Γράφημα 2.3). Στον αντίποδα το ποσοστό των γυναικών που είναι διαζευγμένες είναι 6,5%, οι χήρες αυξάνονται σημαντικά 13,8%, ενώ υψηλός είναι και ο αριθμός των σε διαστάσει γυναικών 1,2% σε σχέση με τους άνδρες 0,7% (βλ.Γράφημα 2.4).

Γράφημα 2.3. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση.

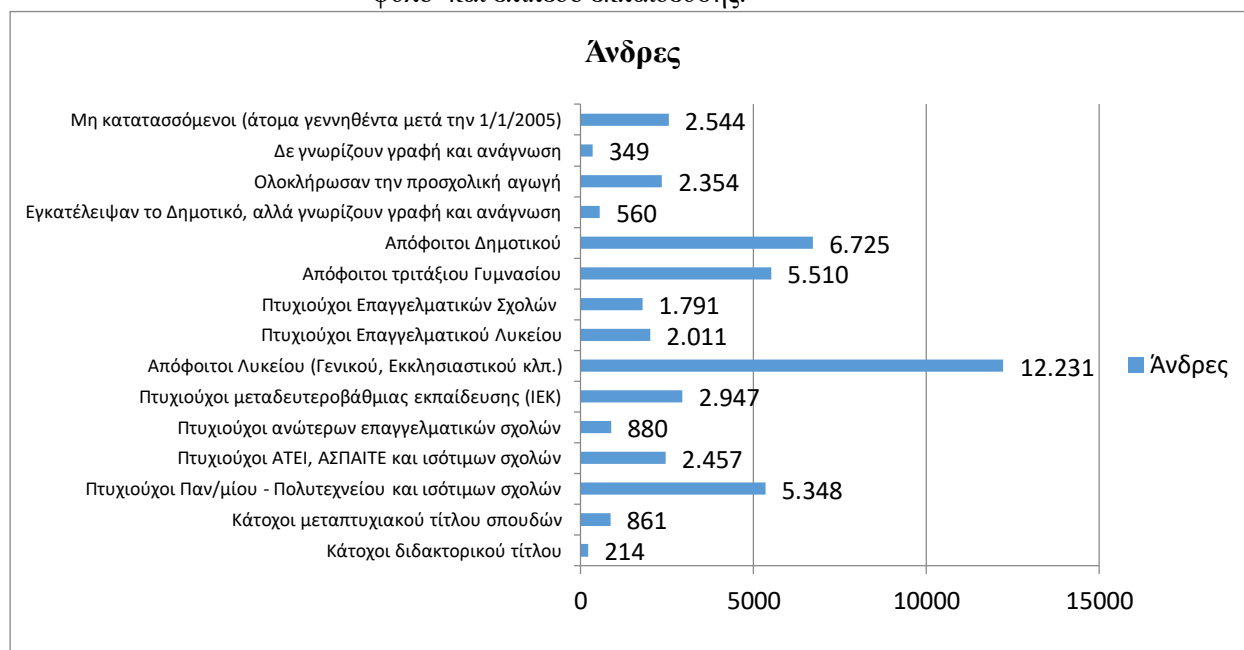
Γράφημα 2.4. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση.

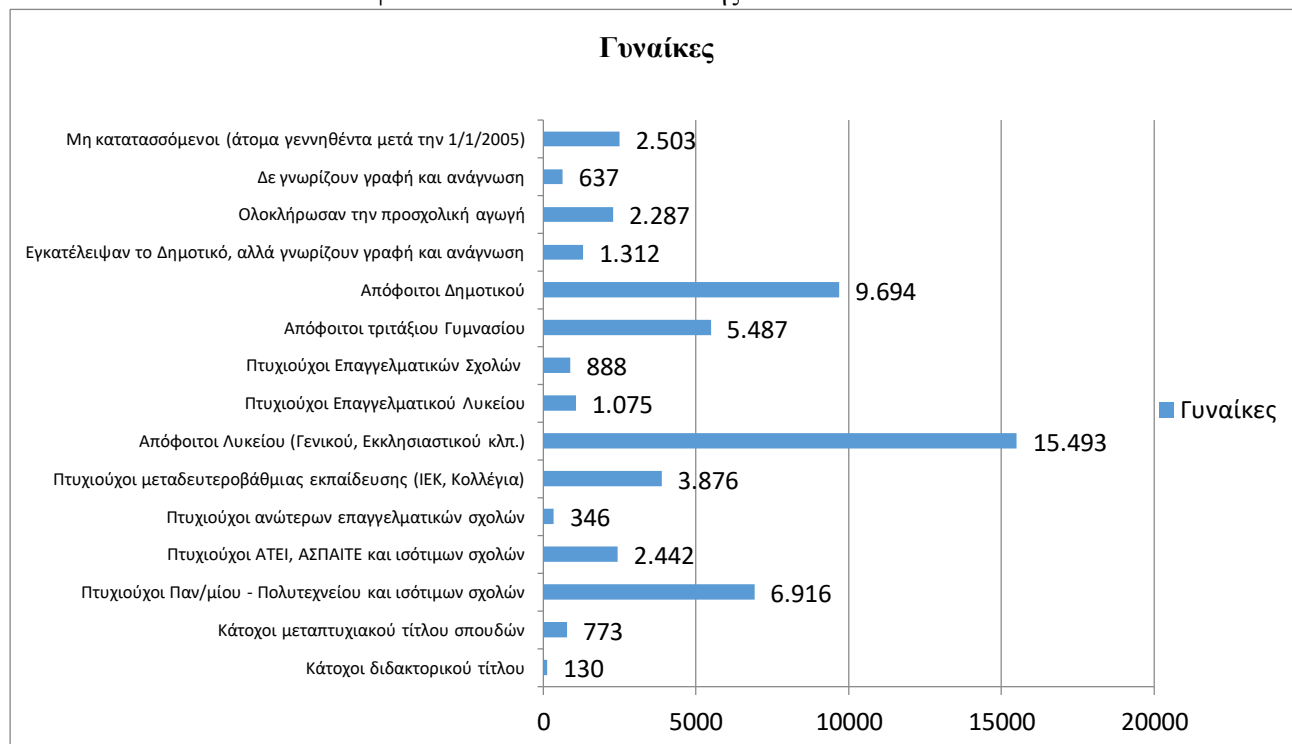
Στα επόμενα γραφήματα αποτυπώνεται το επίπεδο εκπαίδευσης των ανδρών και των γυναικών αντίστοιχα. Παρατηρούμε ότι μεγάλος αριθμός ανδρών έχουν χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, καθώς η πλειονότητα είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ποσοστό 46%, ενώ χαμηλό είναι το ποσοστό εκείνων που έχουν τίτλο σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 13% (βλ.Γράφημα 2.5). Στις γυναίκες το ποσοστό όσων τελείωσαν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να είναι 42%, ενώ το

ποσοστό τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι σχεδόν ίδιο με των ανδρών 14,5%. Αυτές που εγκατέλειψαν το Δημοτικό το ποσοστό τους είναι διπλάσιο 2,4% από εκείνο των ανδρών 1,2% (βλ.Γράφημα 2.6).

Γράφημα 2.5. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.

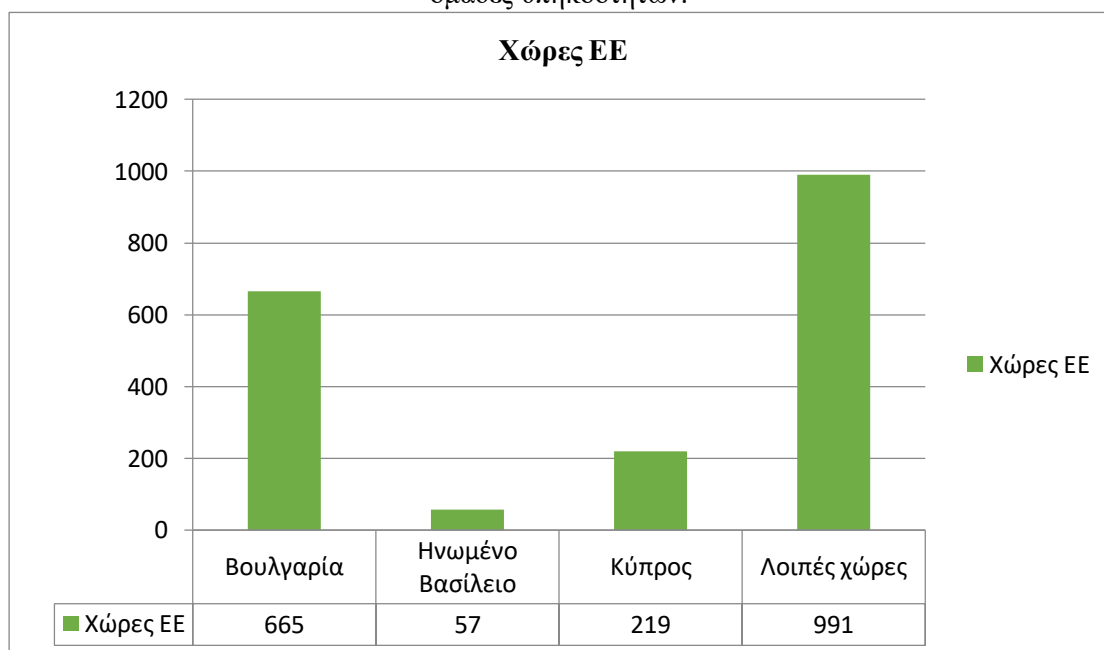

Γράφημα 2.6. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.

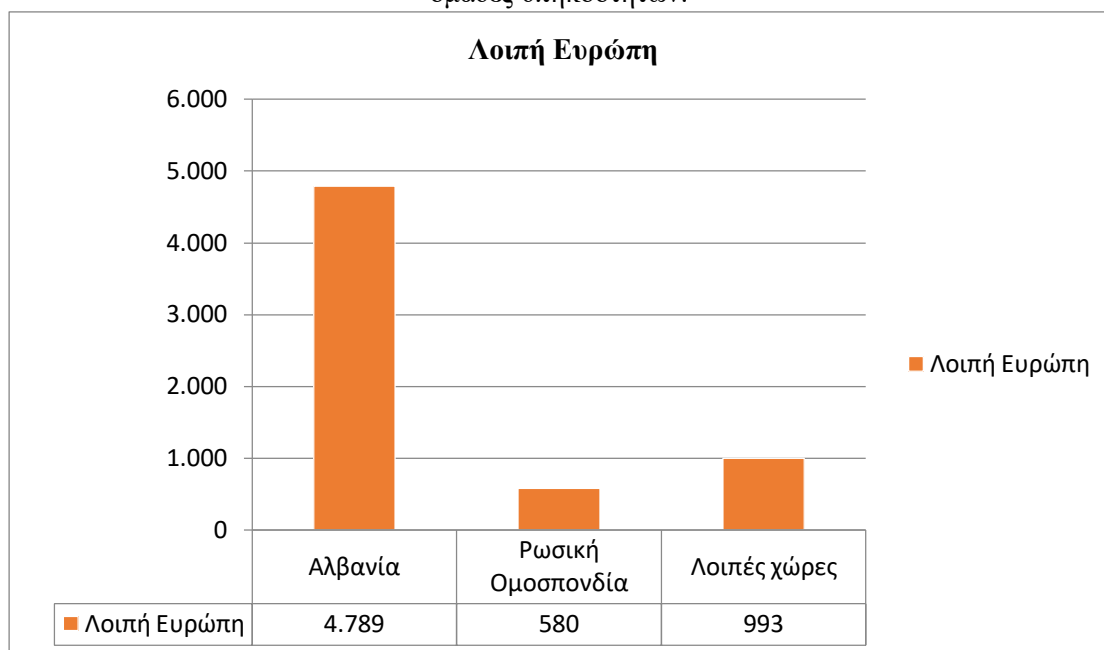

Στον Δήμο Καλλιθέας τόσο το προσφυγικό όσο και το εργατικό στοιχείο υπάρχει από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα μέχρι και σήμερα. Είναι ένας πολυπολιτισμικός δήμος, στον οποίο σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού 2011 διαμένουν επίσημα 11.930 άτομα διαφόρων υπηκοοτήτων αριθμός που αναλογεί στο 12% του συνολικού πληθυσμού του. Η πλειονότητα τους κατάγεται από χώρες της Ε.Ε. σε ποσοστό 70%, ενώ μεγάλος αριθμός προέρχεται από Ασιατικές χώρες 30% (βλ. Γράφημα 2.7, 2.8, 2.9).

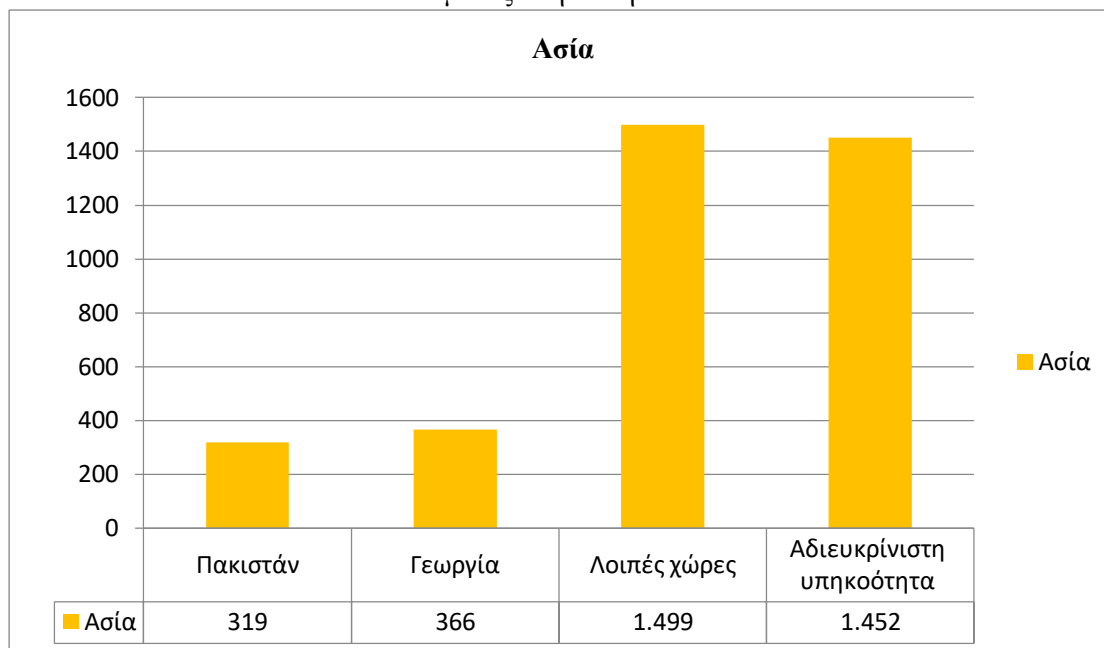
Γράφημα 2.7. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.

Γράφημα 2.8. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.

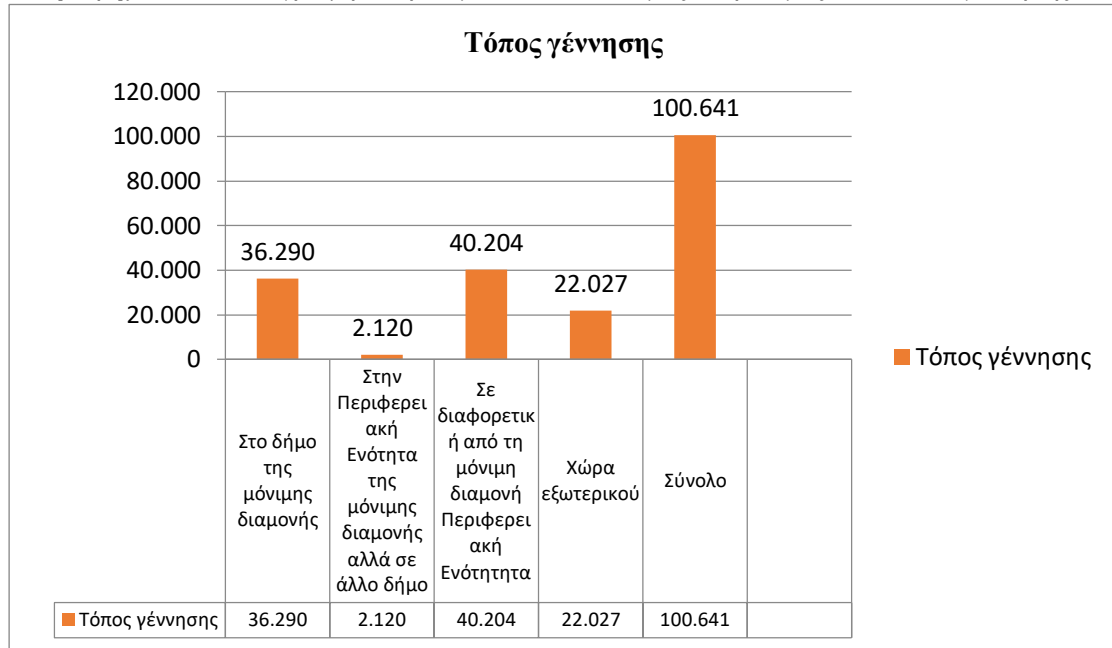

Γράφημα 2.9. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Καλλιθέας, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.

Τέλος, από το συνολικό πληθυσμό που κατοικεί στο Δήμο Καλλιθέας, μόνο το 36% έχει γεννηθεί στο δήμο, ενώ το 40% είναι από διαφορετική περιφερειακή ενότητα και το 21% από χώρα του εξωτερικού. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει ότι η πόλη έγινε αποδέκτης τόσο εσωτερικής όσο και εξωτερικής μετανάστευσης (βλ. Γράφημα 2.10).

Γράφημα 2.10. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Μόνιμος πληθυσμός κατά τόπο γέννησης.

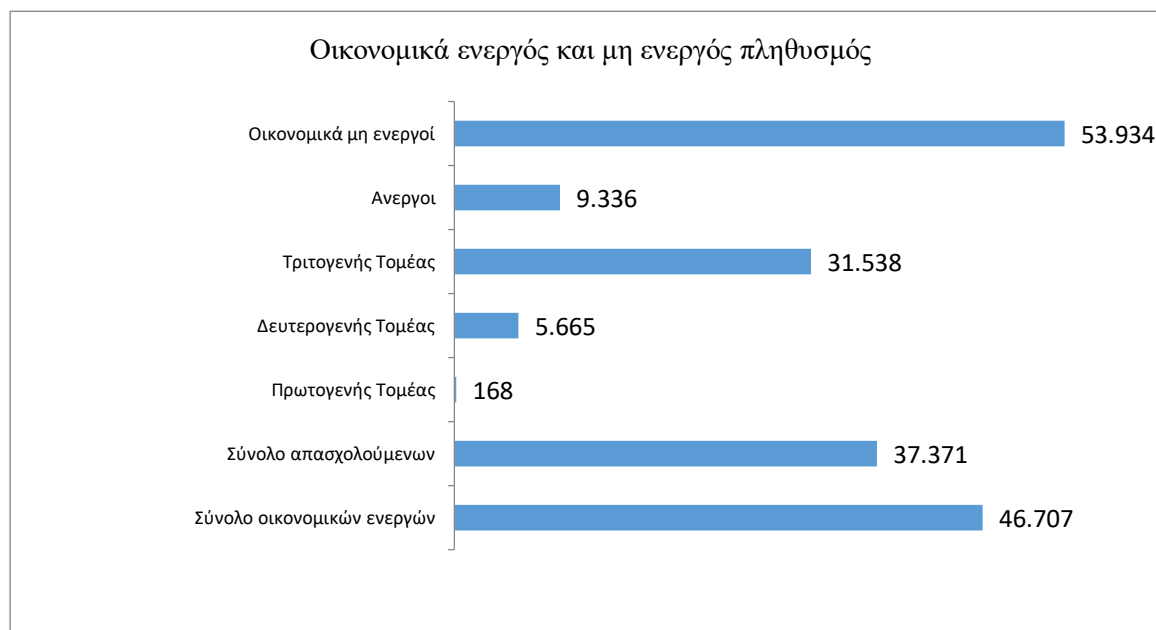
2.1.4 Οικονομικά στοιχεία.

Αναφορικά με την οικονομική δραστηριότητα και την απασχόληση στο Δήμο Καλλιθέας, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ⁹¹, το 53,6% είναι μη ενεργός πληθυσμός ποσοστό που αναλογεί πάνω από τους μισούς κατοίκους. Η απασχόληση στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας παρουσιάζει μεγάλη διαφορά μεταξύ των τριών τομέων, με τη συντριπτική πλειοψηφία να απασχολείται στον τριτογενή τομέα σε ποσοστό 84,4% (βλ. Γράφημα 2.11).

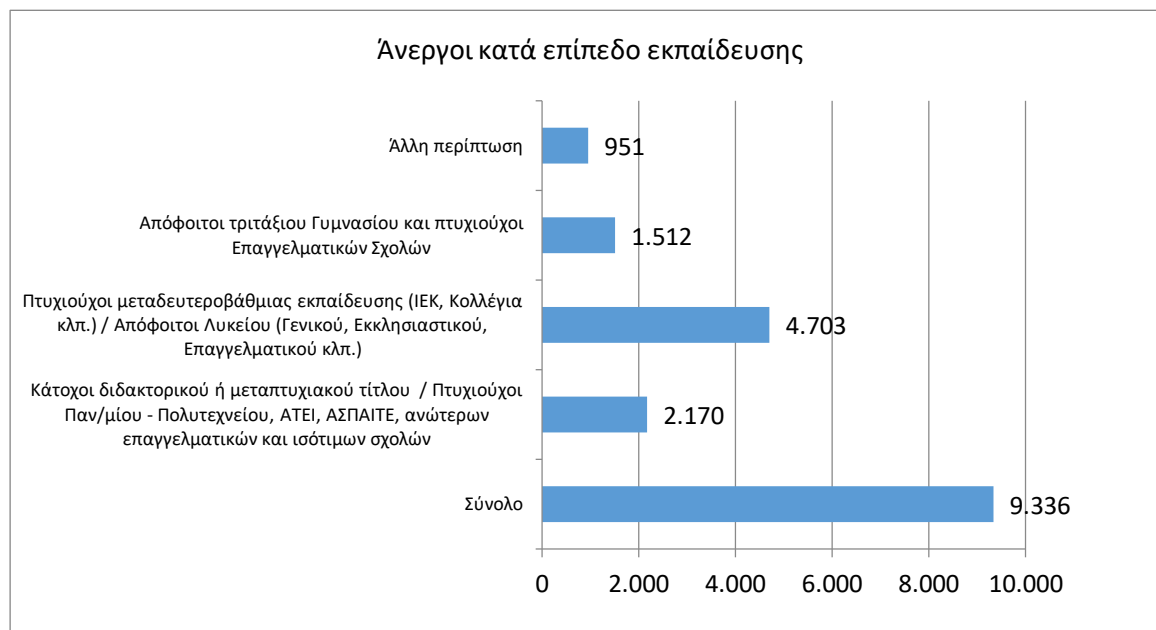
Το ποσοστό των ανέργων ανέρχεται στο 9,3%, εκ των οποίων οι μισοί 50,4% είναι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ θα πρέπει να επισημάνουμε ότι χρονικά είναι σχεδόν η αρχή της οικονομικής κρίσης (βλ. Γράφημα 2.12). Στα επόμενα δυο γραφήματα παρουσιάζεται το ποσοστό των απασχολούμενων ανά κλάδο και επαγγελματική δραστηριότητα (βλ. Γράφημα 2.13, 2.14). Ο κυρίως όγκος των εργαζομένων απασχολείται στον κλάδο του χονδρικού και λιανικού εμπορίου και των υπηρεσιών και σε χαμηλής ειδίκευσης επαγγέλματα σε ποσοστό που ανέρχεται στο 54%.

⁹¹ <https://www.statistics.gr/el/statistics/pop>, ίδια επεξεργασία.

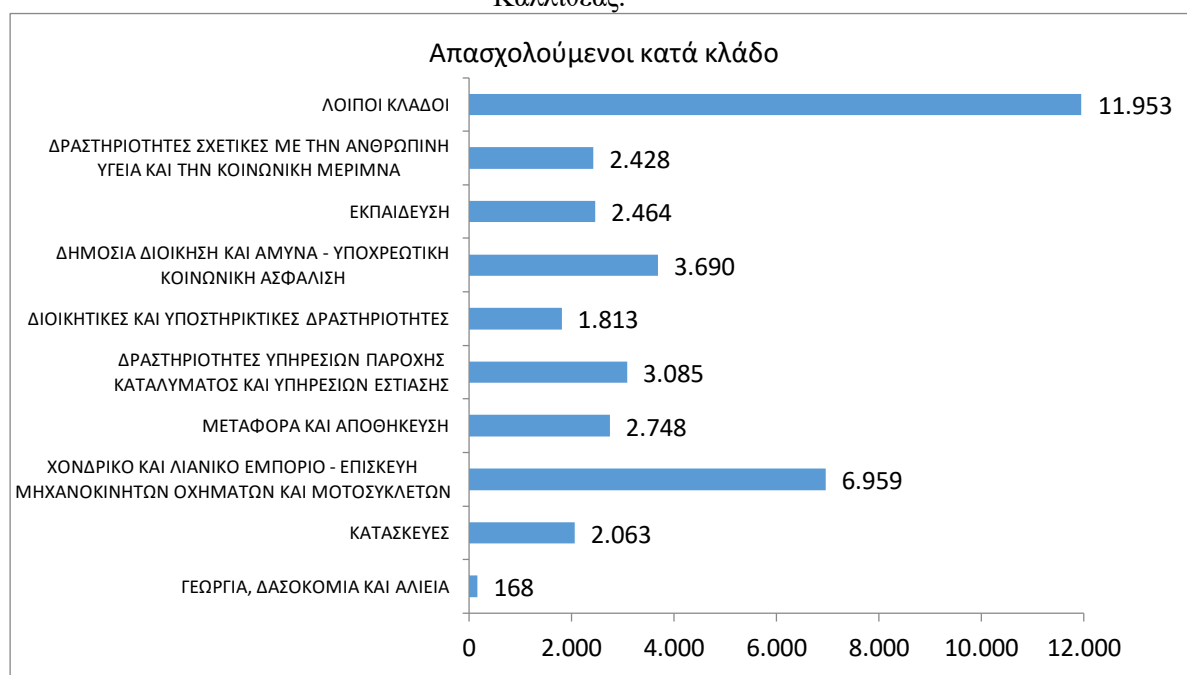
Γράφημα 2.11. Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, άνεργοι στο Δήμο Καλλιθέας.

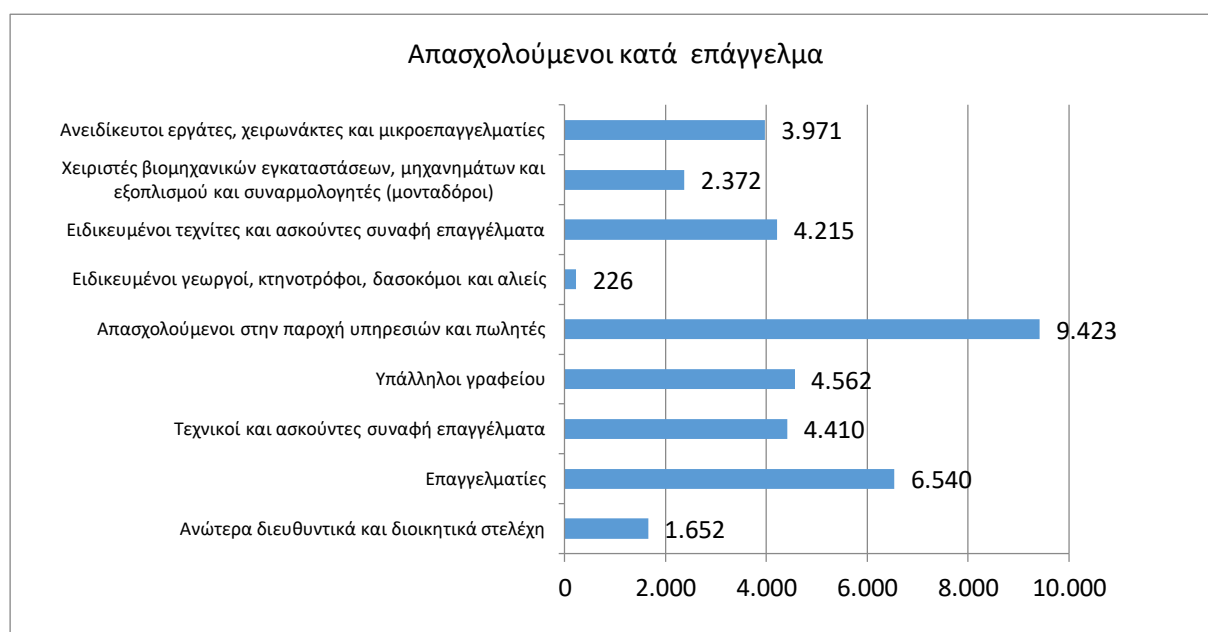
Γράφημα 2.12. Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στο Δήμο Καλλιθέας.

Γράφημα 2.13. Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στο Δήμο Καλλιθέας.

Γράφημα 2.14. Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα στο Δήμο Καλλιθέας.

2.2 Οι δομές κοινωνικής προστασίας στο Δήμο Καλλιθέας.

Την περίοδο της οικονομικής κρίσης, οι δομές κοινωνικής προστασίας του δήμου κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν μια εξαιρετικά δύσκολη και πρωτόγνωρη ανθρωπιστική κρίση, η οποία επιδείνωσε τα κοινωνικά προβλήματα των κατοίκων της πόλης. Οι κοινωνικές δομές του δήμου παρ' όλες τις αντιξοότητες παρείχαν κοινωνική προστασία στον παραδοσιακά προσφυγικό και εργατικό πληθυσμό της

πόλης. Επιδίωξη του δήμου είναι να διευρύνει το κοινωνικό του έργο με οποιαδήποτε συνεργασία, με κοινωνικούς φορείς, συλλόγους και εθελοντικές οργανώσεις. Αντλεί σημαντική τεχνογνωσία από τα Πανεπιστημιακά ιδρύματα που εδρεύουν στην πόλη του, ενώ γίνεται αποδέκτης ιδιωτικών και δημόσιων χορηγιών και αξιοποιεί σε μεγάλο βαθμό κοινοτικούς πόρους για την κοινωνική προστασία⁹².

2.2.1 Διάρθρωση των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου Καλλιθέας.

Με σκοπό τη βέλτιστη κάλυψη των αναγκών των ευπαθών ομάδων της πόλης, ο δήμος μέσα από τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας ίδρυσε τη Διεύθυνση Κοινωνικής Πολιτικής, η οποία απαρτίζεται από δυο τμήματα: α) το τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας και β) το τμήμα Υγείας και Κοινωνικής Προστασίας.

Το τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας σε συνεργασία με τον ΟΠΕΚΑ καταβάλει τα προνοιακά επιδόματα και τα βιβλιάρια απορίας. Επιπλέον, εξετάζει τα αιτήματα ευάλωτων δημοτών, ενώ εργάζεται πάνω σε θέματα επιδοματικής πολιτικής και κοινωνικής ασφάλισης με την έκδοση πιστοποιητικών για δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Παράλληλα έχει εποπτικό ρόλο στο Διευρυμένο Κέντρο Κοινότητας και στο Παράρτημα Κέντρου Ένταξης Μεταναστών. Η συγκεκριμένη καινοτόμος δομή λειτουργεί ως κέντρο υποδοχής και ενημέρωσης των ευάλωτων ατόμων με σκοπό τη διασύνδεση τους με τις υπηρεσίες κοινωνικής αλληλεγγύης και των κοινωνικών προγραμμάτων που παρέχει ο δήμος⁹³.

Οι δομές που περιλαμβάνονται και εποπτεύονται από το τμήμα Υγείας και Κοινωνικής Προστασίας είναι: α) Ο Εκπαιδευτικός Σταθμός του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και συμβάλει σε θέματα υγείας, β) το Δημοτικό Κέντρο Υγείας Καλλιθέας, το οποίο κλήθηκε να καλύψει την πρωτοβάθμια φροντίδα των δημοτών και κατοίκων του δήμου αλλά κυρίως τον ευάλωτο πληθυσμό της πόλης, γ) τα Κοινωνικά Παντοπωλεία μαζί με το Κοινωνικό Φαρμακείο, σε συνεργασία με την Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία Δύναμη Ζωής και εντάσσονται στο πλαίσιο καταπολέμησης της φτώχειας και στήριξης των ευπαθών ομάδων του δήμου, δ) τα Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η), ε) η Κοινωνική ιματιοθήκη, στ) το Κέντρο Στήριξης Ποντιακού Ελληνισμού από την πρώην ΕΣΣΔ, ζ) το ΤΕΒΑ για τη διανομή τροφίμων σε απόρους που είναι δικαιούχοι Κ.Ε.Α., η) το Κέντρο Πρόληψης της εξάρτησης «ΣΤΑΘΜΟΣ» και το Ανοικτό Θεραπευτικό Πρόγραμμα «ΘΗΣΕΑΣ».

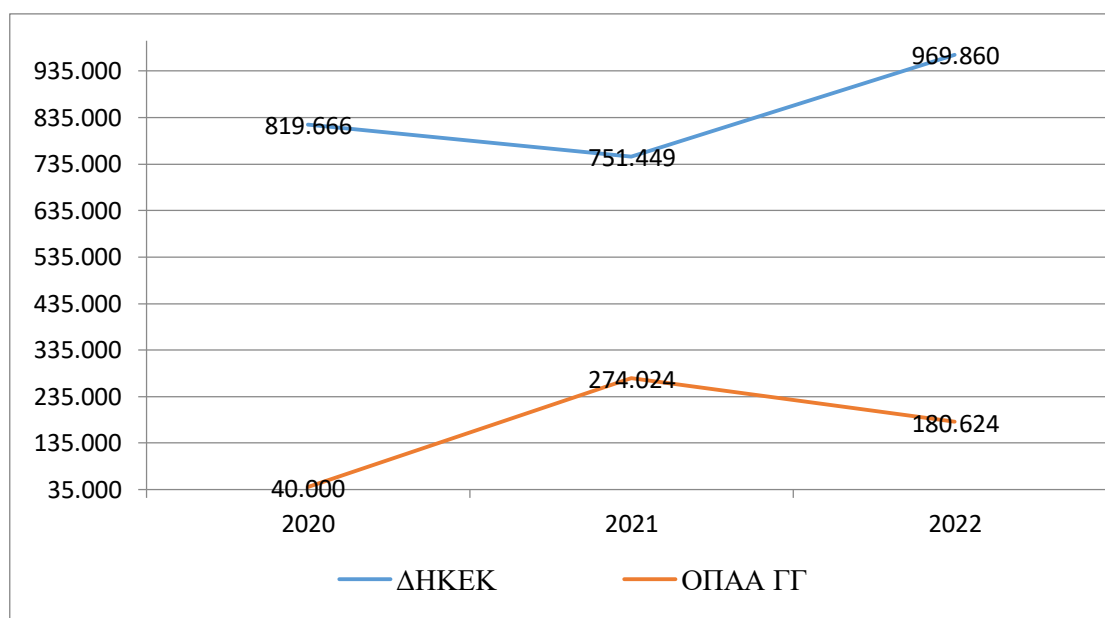
⁹² Πάσχου-Γιαννάκου Α., 2017.

⁹³ http://www.kallithea.gr/?page_id=8977

2.3 Τα Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου Καλλιθέας.

Εναρμονισμένος με τις διατάξεις του Ν.3852/2010 για τον περιορισμό και την νέα σύσταση των δημόσιων νομικών προσώπων, ο Δήμος Καλλιθέας διαθέτει: ένα (1) Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «Οργανισμός Παιδικής Αγωγής και Άθλησης Γιάννης Γάλλος», μία (1) Κοινωνική Επιχείρηση με την επωνυμία ΔΗ.Κ.Ε.Κ., μία (1) μονομετοχική Ανώνυμη Εταιρεία με την ονομασία Δ.Α.Ε.Κ. και δύο (2) Ν.Π.Δ.Δ., ένα για την Πρωτοβάθμια και ένα για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση⁹⁴. Ενδεικτικά, παραθέτουμε στοιχεία για δαπάνες των νομικών προσώπων και των επιχειρήσεων του δήμου, καθώς και τις πηγές χρηματοδότησης σύμφωνα με το επιχειρησιακό σχέδιο 2020-2023 (βλ. Πίνακα 2.2, για μια πιο αναλυτική περιγραφή βλ.Πίνακα Α1, παράρτημα), ιδία επεξεργασία⁹⁵.

Πίνακας 2.2. Δαπάνες για προγράμματα και δράσεις κοινωνικής προστασίας.

2.3.1 Οργανισμός Παιδικής Αγωγής και Άθλησης «Γιάννης Γάλλος».

Το νομικό πρόσωπο «Γιάννης Γάλλος» προέκυψε από τη συγχώνευση των Νομικών Προσώπων με την επωνυμία «Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου Για τον Αθλητισμό και τα Σπορ» και «Δημοτικοί Παιδικοί – Βρεφικοί Σταθμοί Δήμου Καλλιθέας», τα οποία και καταργήθηκαν. Οι δραστηριότητες καλύπτουν τις ανάγκες στον τομέα του αθλητισμού και της παιδείας. Συγκεκριμένα, αναπτύσσει πολιτικές για τη φροντίδα της παιδικής ηλικίας, την πολύπλευρη νοητική, συναισθηματική, ψυχοσωματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, την προπαρασκευή τους για την

⁹⁴ http://www.kallithea.gr/?page_id=257

⁹⁵ http://www.kallithea.gr/?page_id=3309

ομαλή και φυσική ένταξη από την οικογενειακή ζωή στο σχολικό περιβάλλον, καθώς και η ανάπτυξη του Μαζικού Αθλητισμού, του Μαζικού Σχολικού Αθλητισμού σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, του Σωματειακού Ερασιτεχνικού Αθλητισμού, του αθλητισμού για άτομα με ειδικές ανάγκες και του εργασιακού αθλητισμού.

Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, έχει δημιουργήσει τις αντίστοιχες υποδομές, ενώ καθιερώνει και τους αναγκαίους θεσμούς δραστηριοτήτων. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα μέσα για την υλοποίηση του σκοπού, τα οποία είναι: α) η ίδρυση και λειτουργία Παιδικών και Βρεφικών Σταθμών, β) η διοργάνωση αθλητικών αγώνων, εκδηλώσεων και συναντήσεων κάθε μορφής, επιστημονικών και επιμορφωτικών σεμιναρίων, συνεδρίων, και συζητήσεων, κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων συναφών με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων του, γ) η προκήρυξη διαγωνισμών και η καθιέρωση βραβείων, δ) η δημιουργία εκδόσεων, ε) η ίδρυση και λειτουργία αθλητικών κέντρων και εγκαταστάσεων, στ) η συνεργασία με όλους τους κοινωνικούς φορείς της πόλης της Καλλιθέας, τους συλλόγους, τα αθλητικά σωματεία, τις κοινωνικές οργανώσεις και την εκπαιδευτική κοινότητα, με ενώσεις αθλητικών σωματείων, καθώς και με ιδιώτες, ζ) η συνεργασία με αντίστοιχους φορείς ή υπηρεσίες άλλων δήμων, με Ενώσεις Δήμων, καθώς και με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του εξωτερικού όπως ο νόμος ορίζει, η) η δημιουργία τραπεζών πληροφοριών, σχετικών με το αντικείμενο του Νομικού Προσώπου, αξιοποιώντας τις σύγχρονες τεχνολογικές δυνατότητες. Το Νομικό Πρόσωπο διοικείται από δεκαπενταμελές (15μελές) Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο ορίζεται μαζί με τους αναπληρωτές του από το Δημοτικό Συμβούλιο⁹⁶.

Οι χρηματοδοτικοί πόροι του Νομικού Προσώπου προέρχονται από την τακτική επιχορήγηση του Δήμου (βλ. Πίνακα 2.3) και από κοινοτικούς πόρους, τους οποίους διαχειρίζεται και αποδίδει τμηματικά η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α) και αφορούν σε μεγάλο βαθμό την κάλυψη των δαπανών των βρεφονηπιακών σταθμών του. Επιπλέον ένα μικρό ποσοστό των εσόδων προέρχεται από το αντίτιμο που εισπράττει για τις αθλητικές παροχές και από τα τροφεία των βρεφονηπιακών σταθμών.

Πίνακας 2.3. Επιχορήγηση Οργανισμού Παιδικής Αγωγής και Άθλησης " Γιάννης Γάλλος".

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
2.335.000	2.200.000	2.600.000	2.600.000	2.600.000	3.100.000	3.500.000	3.400.000	3.400.000

⁹⁶ http://www.kallithea.gr/?page_id=278

2.3.1.1 Δημοτική Βρεφικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί.

Το νομικό πρόσωπο «Γιάννης Γάλλος» είναι αρμόδιο για τη λειτουργία και την ίδρυση των Βρεφικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών στο Δήμο Καλλιθέας. Στο πλαίσιο αυτό και με βάση το τετραετές επιχειρησιακό σχέδιο, έχει προχώρηση στην ίδρυση δύο νέων βρεφικών τμημάτων στο βρεφονηπιακό σταθμό επί της οδού Σωκράτους 74, στην μετατροπή έξι δομών σε βρεφονηπιακούς σταθμούς και στον εξοπλισμό αυτών, καθώς και στην τελική αδειοδότηση ενός βρεφικού σταθμού και οκτώ βρεφονηπιακών σταθμών. Επιπλέον, διοργανώνει εκδηλώσεις κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, καθώς και με τη λήξη αυτού.

Οι βρεφικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί που λειτουργούν στο δήμο είναι οι εξής:

- Ένας (1) Βρεφικός Σταθμός για βρέφη από 6 μηνών έως 2,5 ετών.
- Επτά (7) Βρεφονηπιακοί Σταθμοί για βρέφη και νήπια από 6 μηνών έως 3 ετών.
- Ένας (1) Πρότυπος Βρεφονηπιακός Σταθμός Ο.Π.Α.Α.-Π.Ε.Ν. για βρέφη και νήπια από 6 μηνών έως 3 ετών, σε συνεργασία του Οργανισμού Παιδικής Αγωγής και Άθλησης «Γιάννης Γάλλος» με το Πρότυπο Εθνικό Νηπιοτροφείο.

Οι ώρες λειτουργίας για τους Βρεφικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς είναι 7:00 έως 16:00, ενώ δεν λειτουργούν τις επίσημες αργίες και τα Σαββατοκύριακα. Οι εγγραφές αφορούν ωφελούμενα βρέφη και νήπια που θα επιλεγούν μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ (δικαιούχοι voucher), ενώ για την εγγραφή των υπόλοιπων υπάρχουν κοινωνικό-οικονομικά κριτήρια, τα οποία έχουν ως εξής:

Οικονομική Συμμετοχή	
Για εισοδήματα	Μηνιαίο πληρωτέο ποσό
0,00€ - 15.000,00 €	Απαλλαγή
15.001,00€ - 25.000,00 €	25,00€
25.001,00€ - 35.000,00 €	45,00€
35.001,00€ - 45.000,00€	65,00€
45.001,00€ και άνω	90,00€
Παιδιά εκτός Δήμου Καλλιθέας	150,00€

Απαλλάσσονται της οικονομικής συμμετοχής, οι παρακάτω περιπτώσεις:

- Με οικογενειακό εισόδημα έως 15.000€ (εφ' όσον αυτό αποδεικνύεται με την προσκόμιση επικυρωμένων δικαιολογητικών).
- Εφ' όσον υπάρχει στην οικογένεια άτομο με ειδικές ανάγκες (γονείς, προστατευόμενα μέλη) κατ' ελάχιστο ποσοστό αναπηρίας 67%, με την προϋπόθεση της προσκόμισης επικυρωμένης βεβαίωσης του ασφαλιστικού φορέα τους ή της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής.
- Οι τρίτεκνοι, εφ' όσον έχουν εισόδημα μέχρι 35.000€. Αν το εισόδημα τους ξεπερνάει τα 35.000€ θα ακολουθείται ο παραπάνω πίνακας.
- Οι πολύτεκνοι (με 4 παιδιά και άνω), εφ' όσον έχουν εισόδημα μέχρι 45.000€ (συν 5.000€ για κάθε παιδί άνω των 4). Αν το εισόδημα τους ξεπερνάει τα 45.000€ θα ακολουθείται ο παραπάνω πίνακας.
- Χήρες/οι με εισόδημα μέχρι 25.000€. Εάν το εισόδημα είναι άνω των 25.000€ ακολουθείται ο παραπάνω πίνακας.
- Διαζευγμένοι/ες και μονογονεϊκές οικογένειες με εισόδημα μέχρι 15.000€ και εάν το εισόδημα είναι άνω των 15.000€ ακολουθείται ο παραπάνω πίνακας.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει να κάνουμε στο Πρότυπο Εθνικό Νηπιοτροφείο (Π.Ε.Ν.), το οποίο φιλοξενεί και διαπαιδαγωγεί αγόρια και κορίτσια προσχολικής ηλικίας 2 1/2 έως 5 1/2 ετών από όλη την Ελλάδα. Παρέχει εξατομικευμένη φροντίδα, προσαρμοσμένη στην ιδιοσυγκρασία του κάθε παιδιού και την οικογενειακή του κατάσταση. Σήμερα, φιλοξενεί 23 παιδιά όλο το 24ωρο. Εκτός από την προστασία και την κάλυψη των βιοτικών αναγκών των παιδιών, στόχος είναι η διαπαιδαγώγησή τους και η στήριξη των ίδιων, ακόμη και των οικογενειών τους, έτσι ώστε φεύγοντας τα παιδιά να μπορούν να επιστρέψουν στις φυσικές τους οικογένειες, εφόσον αυτό είναι δυνατό. Ως εκ τούτου αποφεύγεται να μεταφερθούν τα παιδιά σε άλλο κλειστό χώρο φιλοξενίας.

Επιπλέον, λειτουργεί παιδικός σταθμός, με στόχο την κοινωνικοποίηση των παιδιών που φιλοξενούνται σε καθημερινή βάση και σήμερα παρακολουθούν ανάλογα με την ηλικία τους, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Εφόσον, για ορισμένα παιδιά του Κλειστού τμήματος του Π.Ε.Ν δεν κρίνεται εφικτή η επανένταξη τους στο φυσικό οικογενειακό περιβάλλον, προωθούνται σε Εθελόντριες Οικογένειες. Το πρόγραμμα αυτό έχει ξεκινήσει εδώ και 15 χρόνια και συνεχίζει να πραγματοποιείται έως και σήμερα. Επίσης για ορισμένα παιδιά που οι γονείς τους για ένα χρονικό διάστημα αδυνατούν να τα φιλοξενήσουν τα Σαββατοκύριακα, καθώς και τις περιόδους των εορτών και διακοπών, πραγματοποιείται ο θεσμός της εθελόντριας

οικογένειας. Με βάση τα παραπάνω, είναι φανερό ότι το Π.Ε.Ν αποτελεί ένα ευέλικτο χώρο που επιλέγει ποικίλες εναλλακτικές λύσεις ανάλογα με την κατάσταση και δεν είναι ένα Κλειστό ίδρυμα που λειτουργεί προς μία κατεύθυνση⁹⁷.

2.3.1.2 Αθλητικός Οργανισμός του Δήμου Καλλιθέας.

Ο Αθλητικός Οργανισμός διαθέτει ένα (1) Δημοτικό Γυμναστήριο, στο οποίο μπορούν να υποβάλουν αίτηση εγγραφής όλοι οι δημότες. Τα προγράμματα υλοποιούνται από πτυχιούχους καθηγητές φυσικής αγωγής και περιλαμβάνουν:

- Pilates
- Body sculpt
- Abs & hips
- Trx
- Fitness Dance
- Παραδοσιακούς χορούς

Η οικονομική συμμετοχή καθορίζεται με κοινωνικά κριτήρια και καταβάλλεται εφάπαξ κάθε χρόνο και έχει ως εξής:

- Ενήλικες δημότες και κάτοικοι: 42€
- Φοιτητές (με επίδειξη φοιτητικής ταυτότητας): 35€
- Ανήλικοι από 14 ετών: Δωρεάν
- Ενήλικες ετεροδημότες: 60€

Διαθέτει ένα ανοιχτό Δημοτικό Κολυμβητήριο, το οποίο έχει μια πισίνα για τους ενήλικες και μια για παιδιά, ενώ έχει και πρόσβαση για ΑμεΑ. Στο κολυμβητήριο μπορούν να γραφτούν κατά προτεραιότητα οι δημότες και εφόσον προκύψει διαθεσιμότητα δέχεται και ετεροδημότες. Η οικονομική συμμετοχή έχει ως εξής:

- 20€ εφάπαξ η εγγραφή.
- 20 ανά μήνα.
- 3 ανά φορά.
- 30 για ετεροδημότες.

Διοργανώνει ακαδημίες ποδοσφαίρου που υλοποιούνται στα δημοτικά γήπεδα 5X5 για παιδιά ηλικίας 5-12 ετών. Η συμμετοχή είναι δωρεάν για περιορισμένο αριθμό παιδιών και καθορίζεται με οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια καθώς και με την σειρά εγγραφής. Η συμμετοχή για Ετεροδημότες είναι 45€. Τέλος, προσφέρει

⁹⁷ <https://www.pen-kallithea.gr/>

μαθήματα Τένις στους δημότες για συγκεκριμένο αριθμό ωφελουμένων με εφάπαξ καταβολή της συμμετοχής η οποία έχει ως εξής:

- Ενήλικες δημότες και κάτοικοι: 50€
- Παιδιά και Φοιτητές δημότες και κάτοικοι: 35€
- Ενήλικες ετεροδημότες: 100€
- Παιδιά και Φοιτητές ετεροδημότες: 50€συνδρομή,

Στο Δημοτικό Στάδιο Γρ. Λαμπράκης, λειτουργούν ακαδημίες Στίβου και τμήματα προετοιμασίας νέων για την εισαγωγή τους σε εκπαιδευτικά ιδρύματα. Στόχος του προγράμματος είναι η συμβολή στην κοινωνική, γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών με σκοπό να κρατήσουμε τα παιδιά κοντά στον αθλητισμό. Ο Αθλητικός Οργανισμός, παρέχει εντελώς δωρεάν τη δυνατότητα προετοιμασίας για τις εξετάσεις στα αγωνίσματα. Για τους Ετεροδημότες το κόστος είναι 45€.

Από τη συνδρομή σε όλες τις δραστηριότητες απαλλάσσονται οι ευπαθείς ομάδες ως εξής:

- Τρίτεκνες οικογένειες εφ' όσον έχουν εισόδημα μέχρι 35.000€.
- Πολύτεκνες οικογένειες εφ' όσον έχουν εισόδημα 40.000€.
- Δημότες και κάτοικοι με αναπηρία 67%.
- Παιδιά γονέων με αναπηρία 67%.
- Παιδιά που έχουν και τους δύο γονείς ανέργους.
- Άνεργοι με την προσκόμιση βεβαίωσης ΟΑΕΔ.
- Μονογονεϊκές οικογένειες με εισόδημα έως 15.000.
- Οι αθλούμενοι άνω των 60 ετών.

2.3.3 Δ.Η.Κ.Ε.Κ..

Η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Καλλιθέας (ΔΗ. Κ. Ε. Κ) είναι μια από τις δύο δημοτικές επιχειρήσεις του Δήμου Καλλιθέας. Η επιχείρηση διοικείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο. Η ΔΗ.Κ.Ε.Κ. δραστηριοποιείται στους τομείς των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, της υγείας και κοινωνικής πρόνοιας και στην πληροφόρηση των νέων.

Συγκεκριμένα, στον τομέα της πολιτιστικής ανάπτυξης αναλαμβάνει τη δημιουργία της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής για τη στήριξη, διάδοση και ανάπτυξη της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης ιδίως των νέων, ιδιαίτερα στον τομέα του χορού.

Σημαντική είναι η προσφορά της στις υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας με στόχο τη φροντίδα των ευπαθών ομάδων για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την εξασφάλιση των απαραίτητων υποδομών για την υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων. Στο πλαίσιο αυτό λειτουργεί Συμβουλευτικό Κέντρο Οικογένειας, υλοποιεί προγράμματα στήριξης και παροχής υπηρεσιών σε άτομα άπορα, τρίτης ηλικίας που χρειάζονται ιδιαίτερη φροντίδα, όπως το «Βοήθεια στο Σπίτι» και «Μονάδων Κοινωνικής Μέριμνας», ειδικά προγράμματα που απευθύνονται σε Α.Μ.Ε.Α., ενώ λειτουργεί και Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.). Παράλληλα αναπτύσσει συνεργασίες με κοινοτικούς, Δημόσιους Πανεπιστημιακούς Οργανισμούς, ιδιωτικούς φορείς, επιχειρήσεις και φορείς κοινής ωφέλειας για την προώθηση προγραμμάτων υγείας, πρόνοιας, κοινωνικής πολιτικής και βελτίωσης της ποιότητας ζωής.

Για την πληροφόρηση των νέων λειτουργεί το Κέντρο Πληροφόρησης Νέων και το ηλεκτρονικό σύστημα διασύνδεσης με σκοπό την εκπαίδευση για υποστήριξη και μελέτη συστημάτων νέας τεχνολογίας (συντήρηση, επισκευή, μελέτη συστημάτων πληροφορικής και μηχανών νέας τεχνολογίας) και την παραγωγή, αναπαραγωγή και διαχείριση πνευματικών έργων νέας τεχνολογίας⁹⁸.

Οι χρηματοδοτικοί πόροι του Νομικού Προσώπου προέρχονται από την τακτική επιχορήγηση του Δήμου (βλ. Πίνακα 2.4) και από κοινοτικούς πόρους, τους οποίους διαχειρίζεται και αποδίδει τμηματικά η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α) και αφορούν σε μεγάλο βαθμό την κάλυψη των δαπανών του προγράμματος «Βοήθεια στο Σπίτι» και των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.). Επιπλέον ένα μικρό ποσοστό των εσόδων προέρχεται από το ανταποδοτικό τέλος που εισπράττει από τις σχολές χορού και το Συμβουλευτικό Κέντρο Οικογένειας.

Πίνακας 2.4. Επιχορήγηση Δημοτικής Κοινοφελούς Επιχείρησης Καλλιθέας " ΔΗ.Κ.Ε.Κ".

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
500.000	500.000	400.000	492.000	852.000	822.000	822.000	798.000	810.000

⁹⁸ http://www.kallithea.gr/?page_id=282

2.3.4 Δ.Α.Ε.Κ..

Η Μονομετοχική Δημοτική Ανώνυμη Εταιρεία Καλλιθέας (Δ.Α.Ε.Κ) είναι μια από τις δύο Δημοτικές Επιχειρήσεις του Δήμου Καλλιθέας. Η Δ.Α.Ε.Κ. διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο και αντικείμενο της εταιρίας είναι:

- Η αξιοποίηση της ακίνητης Δημοτικής περιουσίας.
- Η μελέτη, δημιουργία, λειτουργία, έλεγχος και εκμετάλλευση κλειστών ή ανοικτών χώρων στάθμευσης, κυλικείων, αναψυκτηρίων και καντινών.
- Ο ανθοστολισμός του Ιερού Ναού του Δημοτικού Κοιμητηρίου για τελετές, η λειτουργία και εκμετάλλευση του χώρου του Μαρμαρογλυφείου και του κυλικείου του Δημοτικού Κοιμητηρίου.
- Η διαχείριση της διαφημιστικής γενικά δραστηριότητας στους κοινόχρηστους Δημοτικούς χώρους.
- Η συμμετοχή σε κοινοπραξίες με άλλα Νομικά ή Φυσικά Πρόσωπα κατόπιν αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου, για την επιδίωξη των παραπάνω σκοπών.
- Η σύμπραξη στην ίδρυση επιχειρήσεων, οι οποίες επιδιώκουν τους ίδιους ή παρεμφερείς σκοπούς.
- Η συμμετοχή σε ομοειδείς ή συναφείς ημεδαπές ή αλλοδαπές επιχειρήσεις.
- Η εξαγορά ή απορρόφηση επιχειρήσεων που έχουν το ίδιο ή παρεμφερές αντικείμενο δραστηριότητας, κατόπιν αποφάσεως της Γενικής Συνέλευσης⁹⁹.

2.3.5 Επιτροπή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι επιτροπές είναι Ν.Π.Δ.Δ. και ιδρύθηκαν με τον Ν.3852/2010 ο οποίος προέβλεπε την κατάργηση και τη συγχώνευση των προηγούμενων σχολικών επιτρόπων σε δυο νομικά πρόσωπα. Το κάθε ένα διοικείται από ένα εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο και οι αρμοδιότητες του είναι η κατανομή των εγκεκριμένων πιστώσεων για την κάλυψη των αναγκών των σχολικών μονάδων, η διαχείριση των πιστώσεων που του διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων, η συνεργασία με τη δημοτική αρχή για τη διάθεση διδακτηρίου και για άλλες χρήσεις κοινής ωφελείας ή την πραγματοποίηση εκδηλώσεων κοινού ενδιαφέροντος, καθώς και την οργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων με τη συμμετοχή των μαθητών.

Χρηματοδοτούνται από την επιχορήγηση του κράτους, την επιχορήγηση του δήμου, η οποία διαμορφώνεται ανάλογα με τις λειτουργικές ανάγκες της σχολικής επιτροπής και καθορίζεται κάθε έτος με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου (βλ.

⁹⁹ http://www.kallithea.gr/?page_id=257

Πίνακα 2.5). Επιπλέον, εξασφαλίζει πόρους από προσόδους της σχολικής περιουσίας, από εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων και από κάθε είδους εισφορές, δωρεές και κληρονομίες¹⁰⁰.

Πίνακας 2.5. Επιχορήγηση Επιτροπών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
602.000 €	608.000 €	598.000 €	598.000 €	691.000 €	661.000 €	671.000 €	671.000 €	683.000 €

2.4 Γεωγραφικά, Ιστορικά και Δημογραφικά στοιχεία του Δήμου Νέας Σμύρνης.

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε την ταυτότητα του Δήμου Νέας Σμύρνης, η οποία θα περιλαμβάνει στοιχεία για τη γεωγραφική του έκταση, την ιστορία του και τα χαρακτηριστικά των κατοίκων του.

2.4.1 Γεωγραφικά χαρακτηριστικά.

Ο Δήμος Νέας Σμύρνης υπάγεται στην Περιφερειακή Ενότητα Νοτίου Τομέα της Περιφέρειας Αττικής σε μια έκταση 3.520 στρεμμάτων, στα νότια της πόλης των Αθηνών. Στα δυτικά συνορεύει με το Δήμο Καλλιθέας, στα νότια με το Δήμο παλαιού Φαλήρου, στα ανατολικά με το Δήμο Αγίου Δημητρίου και στα βόρεια με τους Δήμους Δάφνης και Αθηναίων.

Οι συνοικίες της πόλης είναι: Φάρος, Αγία Φωτεινή, Άλσος, Κέντρο, Χρυσάκη, Αγία Παρασκευή, Μυτιληναίικα, Λουτρά, Άνω Νέα Σμύρνη. Μεταξύ των πιο σημαντικών μνημείων της πόλης, ξεχωρίζει ο Μητροπολιτικός Ναός της Αγίας Φωτεινής με το κωδωνοστάσιό του, το οποίο αποτελεί ακριβές αντίγραφο αυτού που βρισκόταν στην Αγία Φωτεινή της Σμύρνης μέχρι την Καταστροφή του 1922, ενώ άλλα σημαντικά ιστορικά κτίρια της περιοχής είναι το Μέγαρο της Εστίας Νέας Σμύρνης, το Ιωσηφόγλειο Ορφανοτροφείο και η Εθνική Στέγη.

2.4.2 Ιστορικά στοιχεία.

Κατά την αρχαιότητα, η σημερινή περιοχή του Δήμου Νέας Σμύρνης ήταν μια ακατοίκητη έκταση με χωράφια και αγρούς, έξω από τα αθηναϊκά τείχη. Από τις αρχαιολογικές ανασκαφές τα λίγα ευρήματα που έχουν έρθει στο φως είναι από τάφους και εντοπίζονται κοντά στην Λεωφόρο Συγγρού, δηλαδή νοτιοδυτικά στο Φαληρικό τείχος.

¹⁰⁰ http://www.kallithea.gr/?page_id=259

Η έλευση των προσφύγων το 1922 στάθηκε η αφορμή για την δημιουργία της πόλης, με την πρόχειρη αρχική εγκατάσταση τους και την δημιουργία συνοικισμού. Ο οικισμός της Νέας Σμύρνης ιδρύθηκε ενταγμένος στο ευρύτερο πλαίσιο αποκατάστασης του προσφυγικού πληθυσμού της δεκαετίας του 1920, και μάλιστα με κριτήρια κοινωνικά. Στόχος ήταν να αποκατασταθεί κατά το δυνατόν η σχετική κοινωνική κατάσταση των προσφύγων πριν από τον εκπατρισμό τους από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ο οικισμός της Νέας Σμύρνης αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση ανάμεσα στους υπόλοιπους προσφυγικούς συνοικισμούς της Αθήνας, αφού υπήρξε ένας από τους ελάχιστους οικισμούς που στήθηκαν εξ αρχής σε μη κατοικημένη περιοχή.

Έγινε κοινότητα τη δεκαετία του '30 εφόσον εντάχθηκε στο σχέδιο πόλης και οικοδομήθηκε. Η κοινότητα Νέας Σμύρνης λειτούργησε συστηματικά και οργανωμένα από τα πρώτα κιόλας χρόνια της σύστασής της. Έτσι, το 1935, επιβλήθηκε στα μέλη της κοινοτική φορολογία για την κάλυψη των δαπανών που απαιτούσαν τα έργα κοινής ωφελείας. Η κοινότητα αναβαθμίστηκε σε δήμο τον Ιανουάριο του 1943, αφού πρώτα επικυρώθηκε η επίσημη απογραφή του Οκτωβρίου του 1940, με βάση την οποία ο πληθυσμός είχε φτάσει στους 15.114 κατοίκους. Ο αριθμός αυτός ήταν ικανός, ώστε η Νέα Σμύρνη να χαρακτηριστεί δήμος, καθώς το κατώτατο όριο που θα επέτρεπε κάτι τέτοιο ήταν οι 10.000 κάτοικοι. Ο Δήμος Νέας Σμύρνης, αναπτύχθηκε κυρίως από το μετέπειτα κύμα της εσωτερικής μετανάστευσης τη δεκαετία του 1960. Λόγω της γειτνίασής του με τον Δήμο Αθηναίων και της επαφής του με έναν από τους μεγαλύτερους κυκλοφοριακούς άξονες, τη λεωφόρο Συγγρού, έγινε δήμος υποδοχής πολυάριθμων εσωτερικών μεταναστών. Αυτοί μαζί με τους ήδη εγκατεστημένους πρόσφυγες δημιούργησαν τη σύγχρονη πόλη της Νέας Σμύρνης.

2.4.3 Δημογραφικά στοιχεία.

Ο μόνιμος πληθυσμός που διαμένει στο Δήμο Νέας Σμύρνης, με βάση την απογραφή του 2011 ανέρχεται σε 73.076 κατοίκους. Παραμένει ένας πολυπληθέστερος και πυκνοκατοικημένος δήμος, στον οποίο μεταξύ των δυο τελευταίων απογραφών η μείωση του πληθυσμού είναι ελάχιστη. Η μεταβολή

αποτυπώνεται και στις τρεις κατηγορίες του πληθυσμού (βλ.Πίνακα 2.6), του οποίου τα στοιχεία είναι από την Ε.Ε.Τ.Α.Α., ίδια επεξεργασία¹⁰¹.

Πίνακας 2.6. Μεταβολή Πληθυσμού Δήμου Νέας Σμύρνης.

Δήμος Νέας Σμύρνης	2001	2011	Μεταβολή
Πραγματικός Πληθυσμός ¹⁰²	73.986	71.950	-2,82%
Νόμιμος Πληθυσμός ¹⁰³	53.850	53.661	-0,35%
Μόνιμος Πληθυσμός ¹⁰⁴	76.508	73.076	-4,69%

Στη συνέχεια παραθέτουμε στοιχεία, τα οποία αφορούν τον πληθυσμό κατά φύλο και ηλικία, κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης, κατά ομάδες υπηκοοτήτων και τέλος τον μόνιμο πληθυσμό κατά τόπο γέννησης. Όλα τα στοιχεία έχουν αντληθεί από την ΕΛΣΤΑΤ, και είναι ίδια επεξεργασία¹⁰⁵. Ο ανδρικός πληθυσμός είναι 33.607 άτομα, από τα οποία το 52% είναι ηλικίες από 25 έως 59 ετών (βλ. Γράφημα 2.15). Αντίστοιχα ο γυναικείος πληθυσμός υπερτερεί του ανδρικού και είναι 39.469, με το ποσοστό στις ηλικίες από 25 έως 59 ετών να ξεπερνάει το 50% (βλ. Γράφημα 2.16).

¹⁰¹ <https://www.eetaa.gr/metaboles/apografes.html>

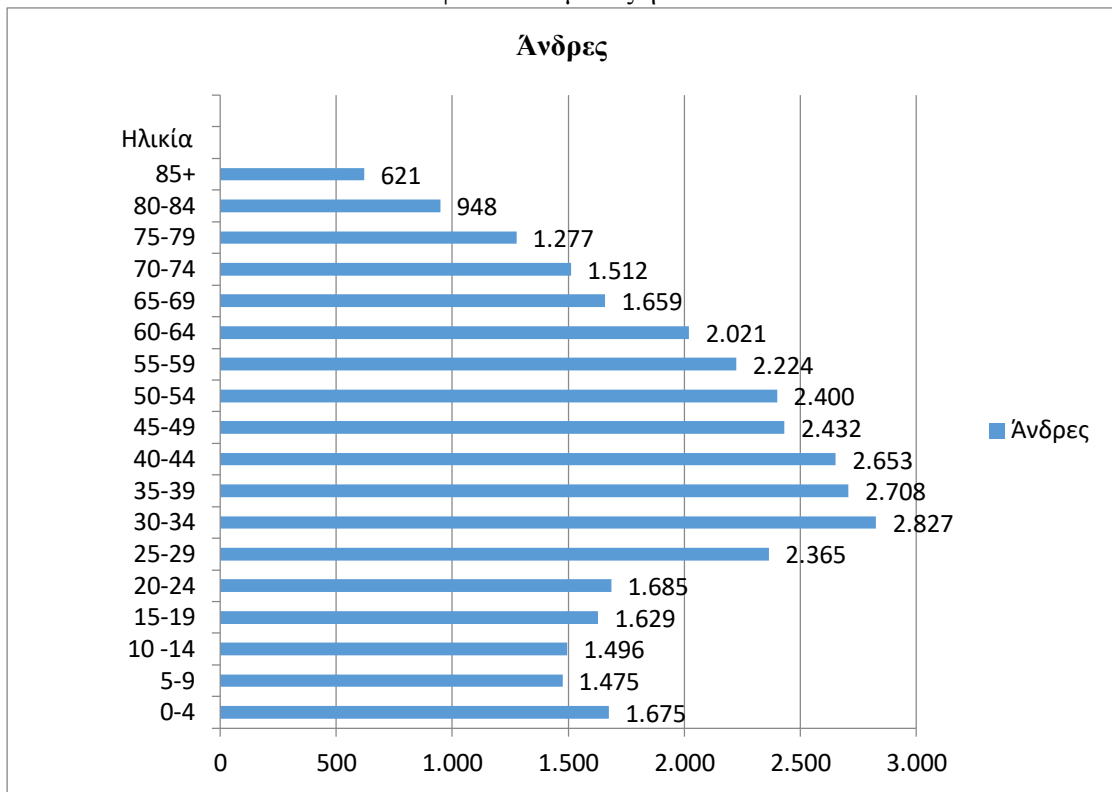
¹⁰² Όσοι βρέθηκαν παρών την ημέρα της απογραφής.

¹⁰³ Όσοι είναι Δημότες.

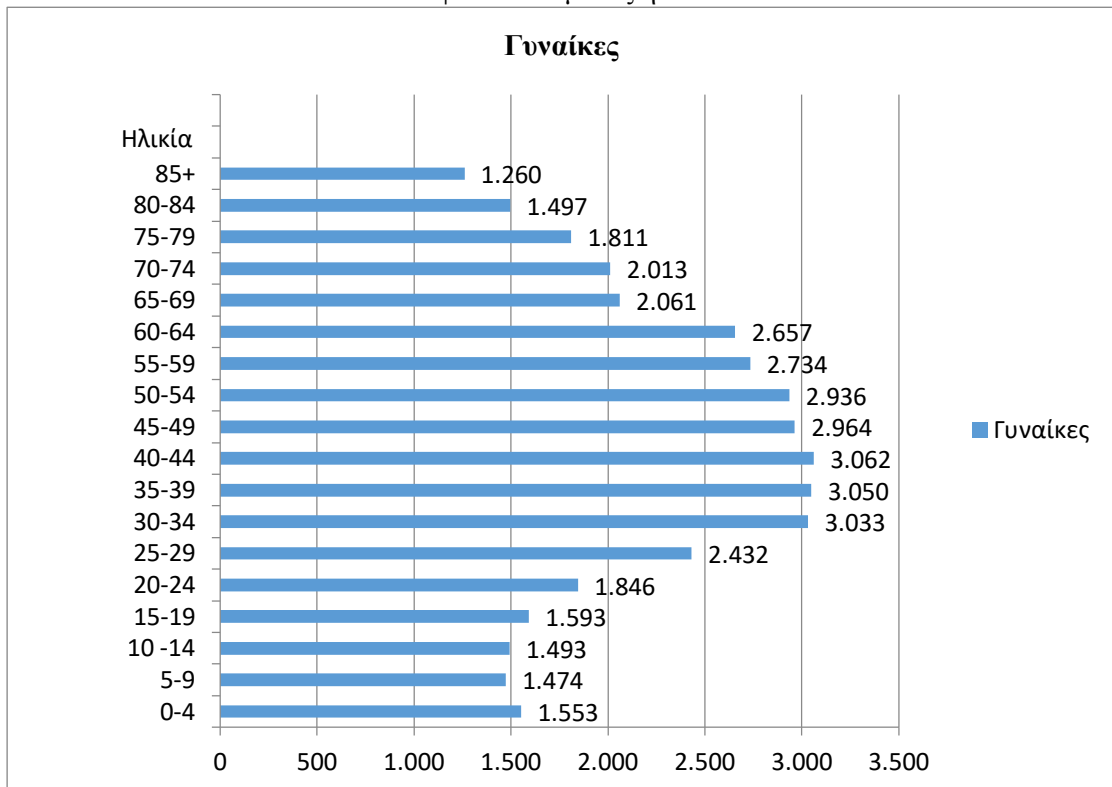
¹⁰⁴ Με την έννοια που αναφέρεται στην προκήρυξη των Γενικών Απογραφών με αρ.1524/Γ5-473/2011, ΦΕΚ 425/Β'/2011

¹⁰⁵ <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM03/2011>

Γράφημα 2.15. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.

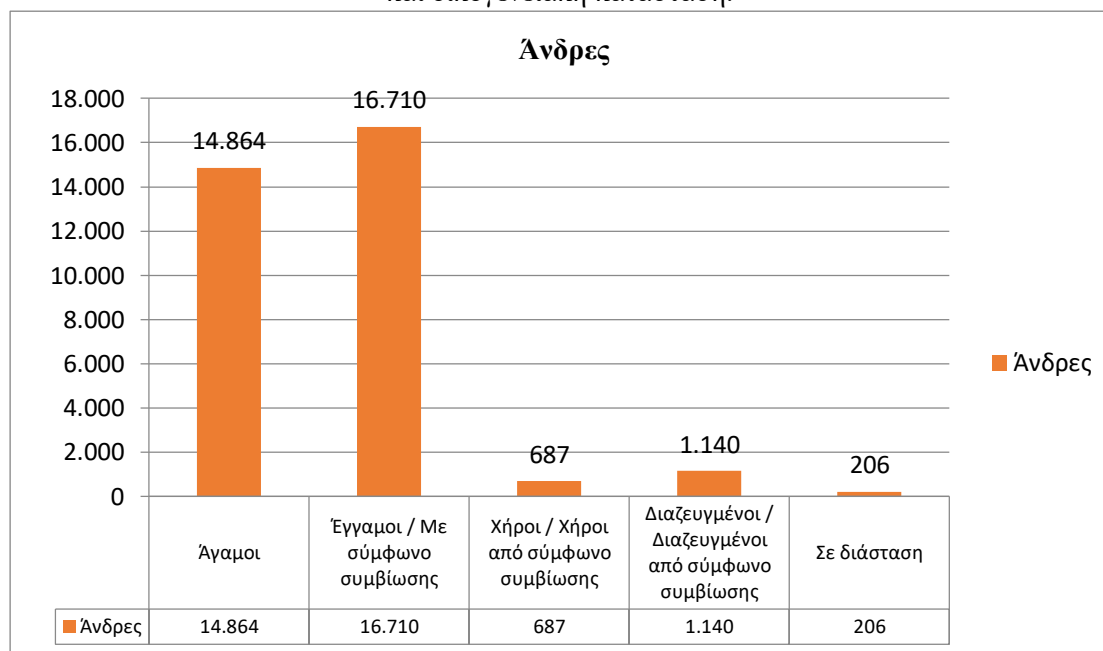

Γράφημα 2.16. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.

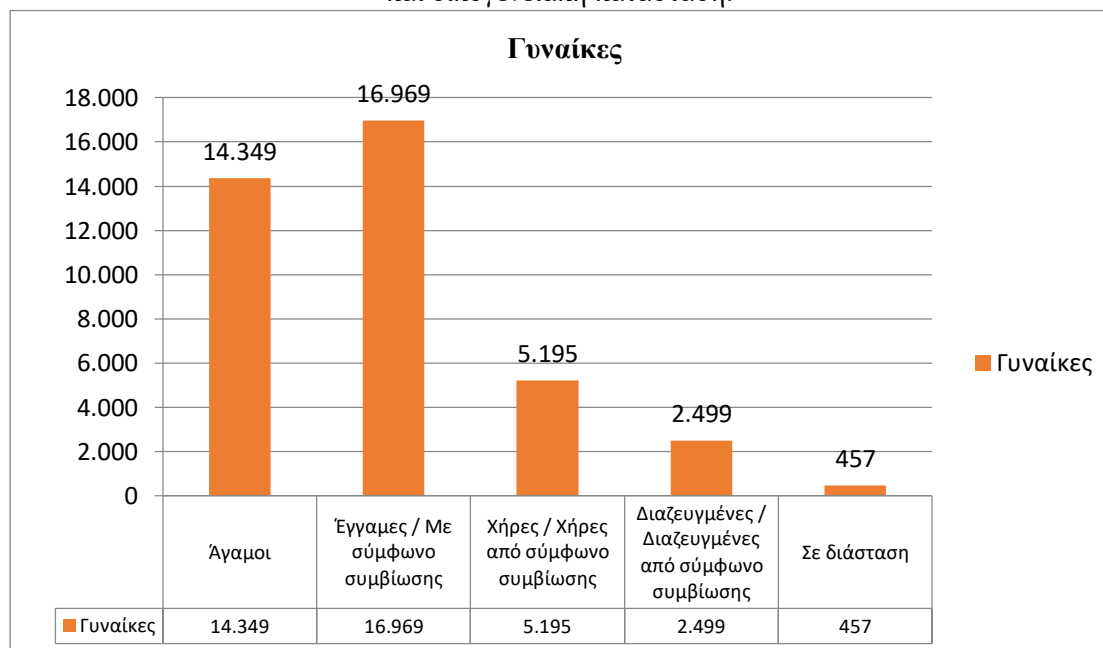

Όσο αφορά την οικογενειακή κατάσταση των ανδρών παρατηρούμε ότι το 50% είναι έγγαμοι και το 44% άγαμοι, ενώ μικρός παραμένει ο αριθμός των διαζευγμένων 3,4% (βλ. Γράφημα 2.17). Στον αντίποδα το ποσοστό των γυναικών που είναι διαζευγμένες είναι 6,3%, οι χήρες αυξάνονται σημαντικά 13,1%, ενώ το ποσοστό των σε διάσταση γυναικών είναι διπλάσιο από αυτό των ανδρών 1,2% με 0,6% αντίστοιχα (βλ. Γράφημα 2.18).

Γράφημα 2.17. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση.

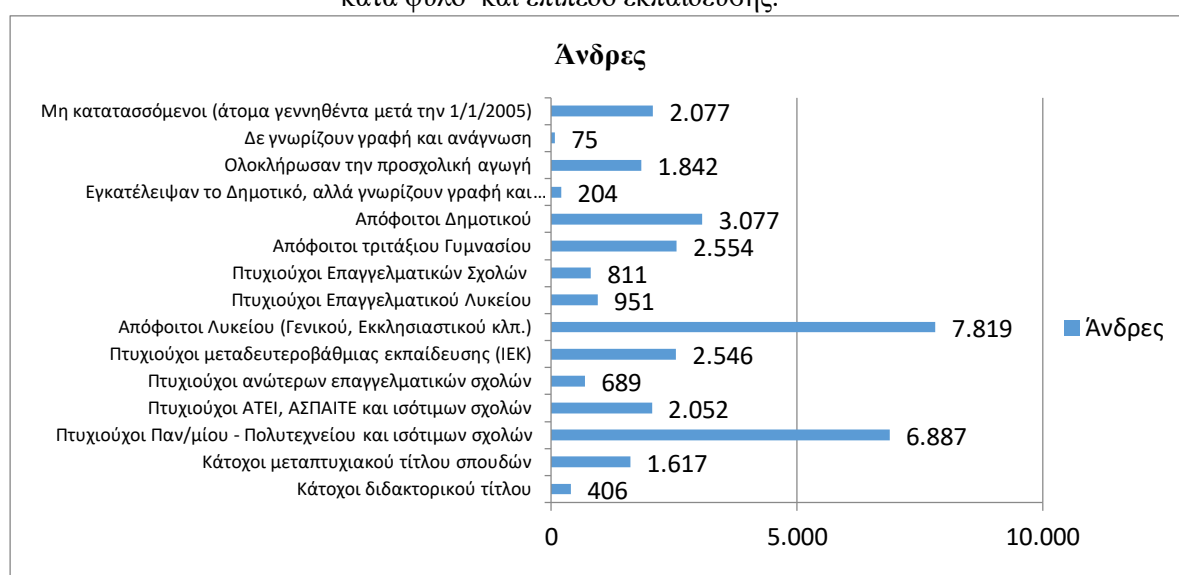

Γράφημα 2.18. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Πληθυσμός κατά φύλο και οικογενειακή κατάσταση.

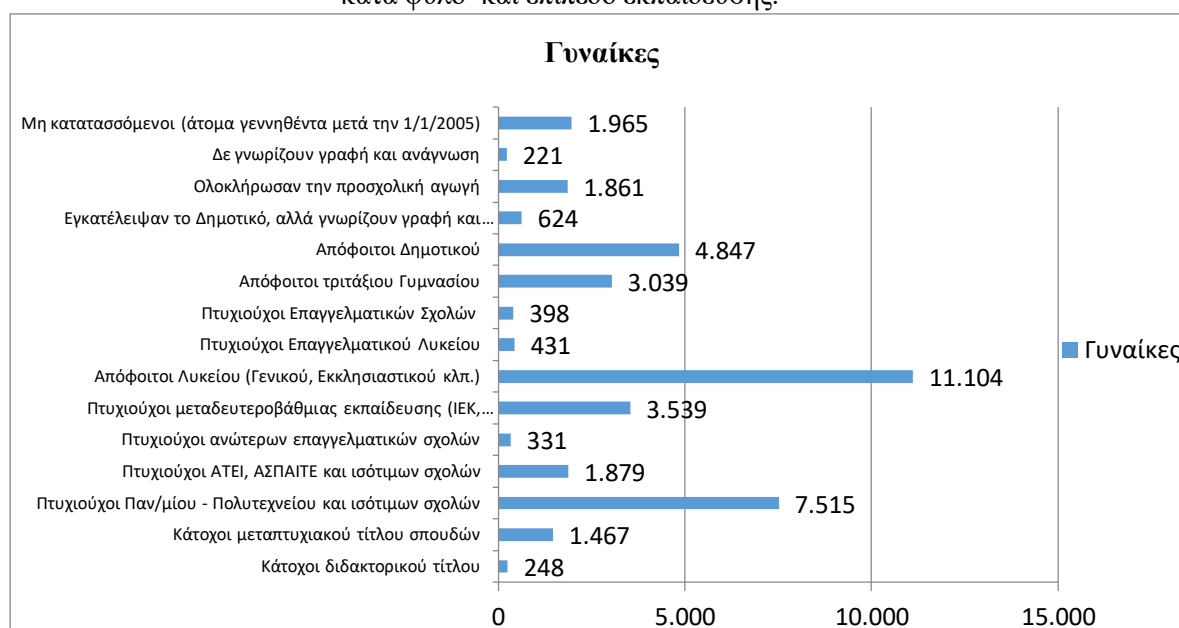

Στα επόμενα γραφήματα αποτυπώνεται το επίπεδο εκπαίδευσης των ανδρών και των γυναικών αντίστοιχα. Παρατηρούμε ότι ο αριθμός ανδρών που είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αγγίζει το 36%, ενώ μεγάλο είναι το ποσοστό εκείνων που είναι κάτοχοι τίτλου σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 26% (βλ.Γράφημα 2.19). Στις γυναίκες το ποσοστό όσων τελείωσαν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να είναι σχεδόν ίδιο με των ανδρών 37,9%, ενώ αυτές που εγκατέλειψαν το Δημοτικό το ποσοστό είναι διπλάσιο 1,5% από εκείνο των ανδρών 0,6%. Και στις γυναίκες το ποσοστό πανεπιστημιακού τίτλου σπουδών είναι μεγάλο 23,3% (βλ. Γράφημα 2.20).

Γράφημα 2.19. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.

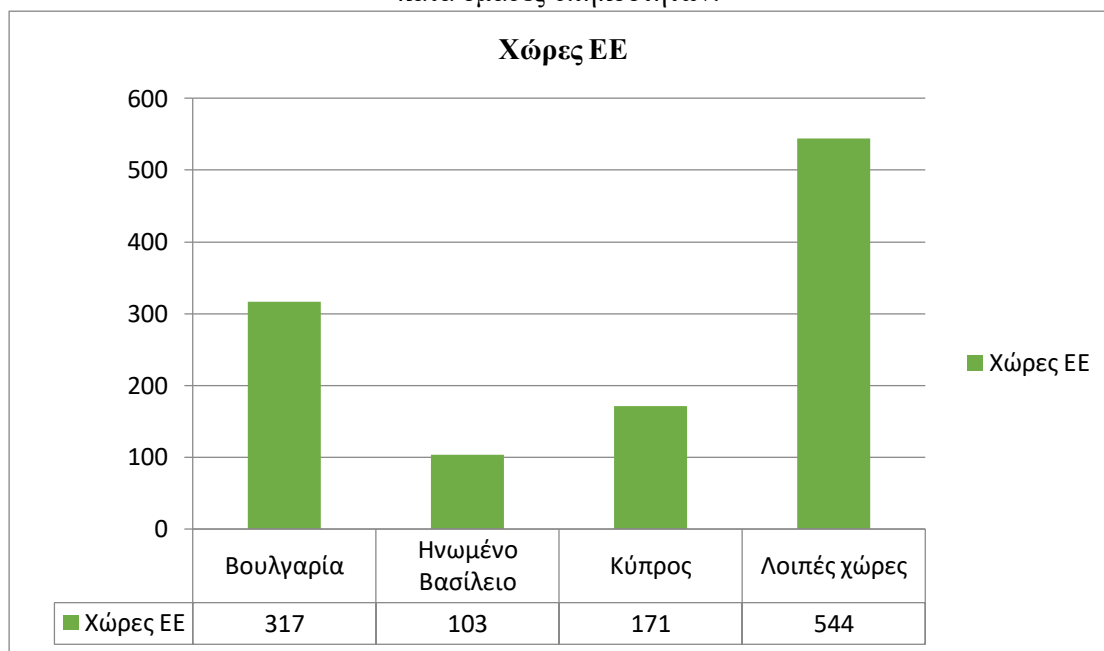

Γράφημα 2.20. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός, κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης.

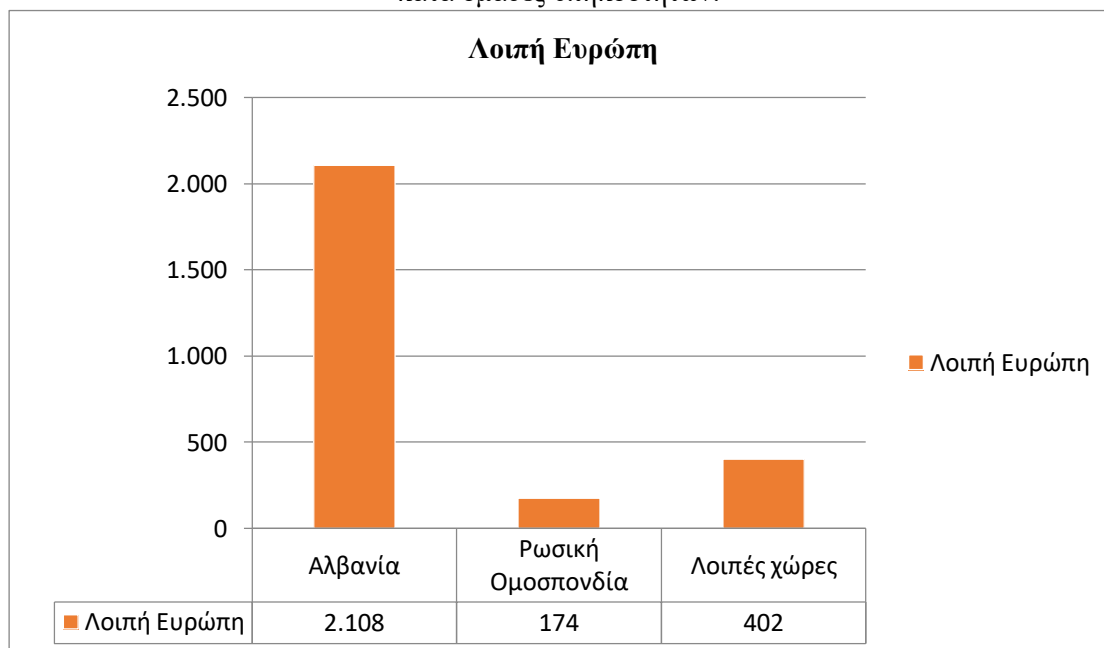

Στο Δήμο Νέας Σμύρνης από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα μέχρι και σήμερα υπάρχει τόσο ο προσφυγικός πληθυσμός όσο και ο εργατικός. Στον Δήμο σύμφωνα με την Απογραφή Πληθυσμού 2011 διαμένουν επίσημα 5.107 άτομα διαφόρων υπηκοοτήτων που αντιστοιχεί σε ποσοστό 7% του συνολικού πληθυσμού του. Η πλειονότητα τους είναι από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ποσοστό 75%, ενώ το υπόλοιπο 25% προέρχεται από Ασιατικές χώρες (βλ. Γράφημα 2.21, 2.22, 2.23).

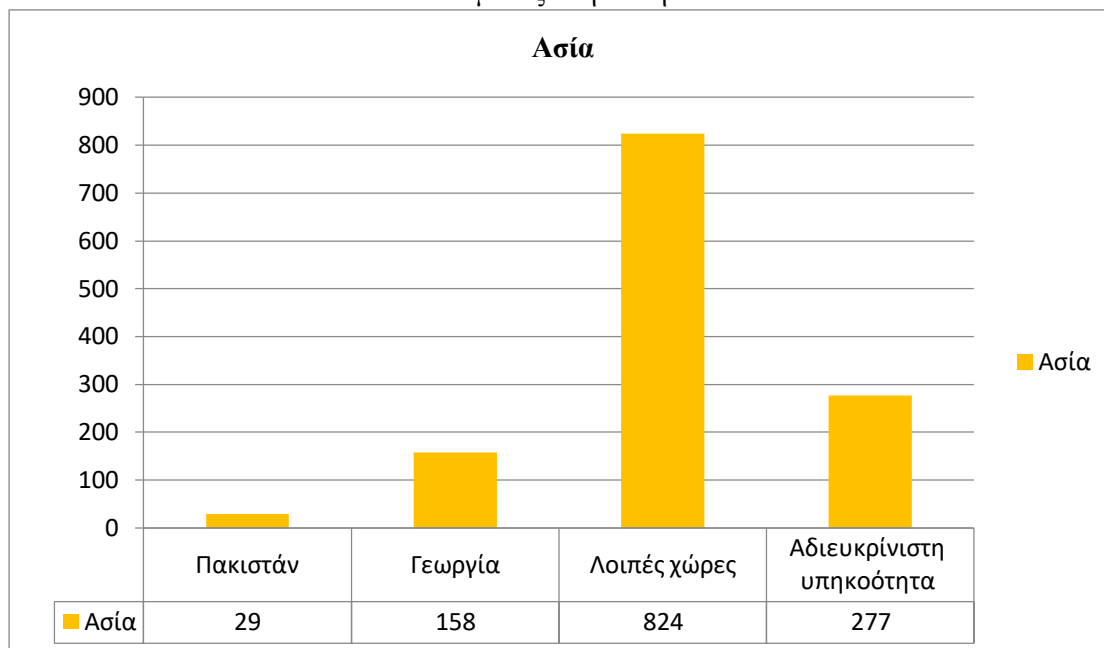
Γράφημα 2.21. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.

Γράφημα 2.22. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.

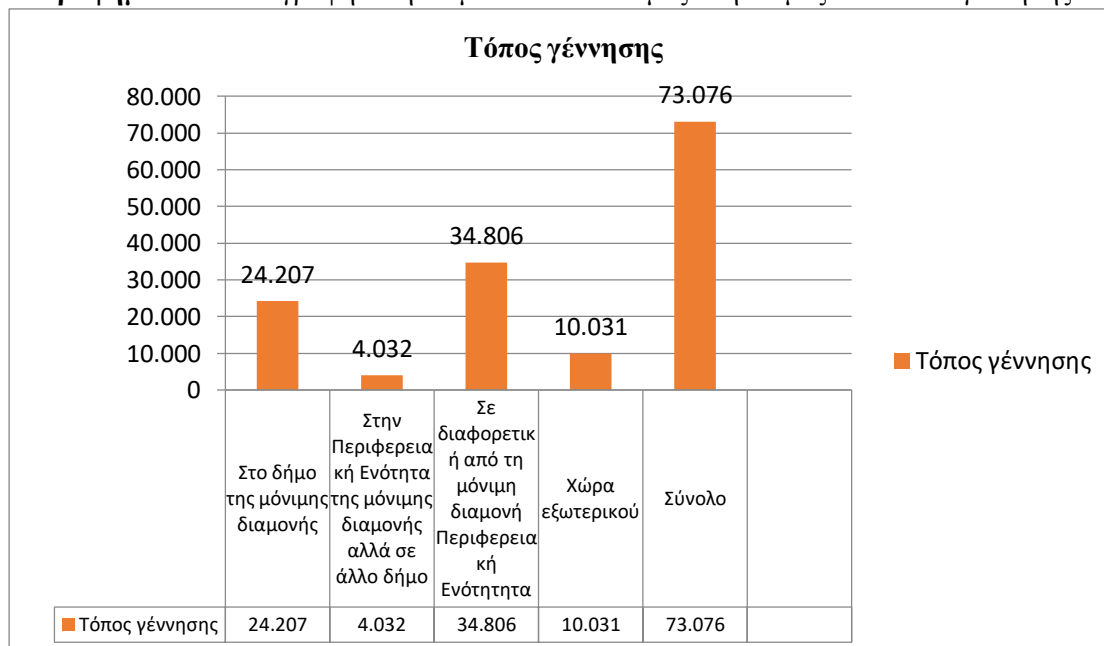

Γράφημα 2.23. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Δήμος Νέας Σμύρνης, Μόνιμος Πληθυσμός κατά ομάδες υπηκοοτήτων.

Τέλος, από το συνολικό πληθυσμό που κατοικεί στο Δήμο Νέας Σμύρνης, μόνο το 33% έχει γεννηθεί στο δήμο, ενώ το 47% είναι από διαφορετική περιφερειακή ενότητα και το 13% από χώρα του εξωτερικού. Από τα στοιχεία διαπιστώνουμε ότι σχεδόν οι μισοί κάτοικοι που διαμένουν στον Δήμο προέρχονται από άλλη περιφερειακή ενότητα, ενώ το ποσοστό εκείνων που γεννήθηκαν σε χώρα του εξωτερικού κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα (βλ. Γράφημα 2.24).

Γράφημα 2.24. Απογραφή Πληθυσμού 2011. Μόνιμος πληθυσμός κατά τόπο γέννησης.

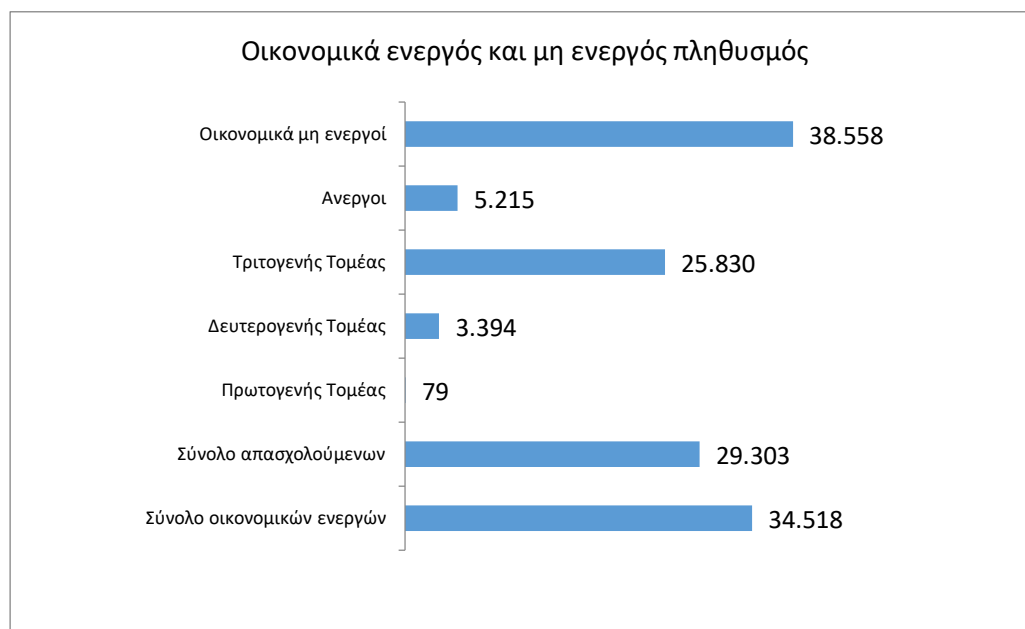

2.4.4 Οικονομικά στοιχεία.

Αναφορικά με την οικονομική δραστηριότητα και την απασχόληση στο Δήμο Νέας Σμύρνης, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ¹⁰⁶, το 52,7% είναι μη ενεργός πληθυσμός ποσοστό που αναλογεί πάνω από τους μισούς κατοίκους. Και στο Δήμο Νέας Σμύρνης η απασχόληση στους τομείς οικονομικής δραστηριότητας παρουσιάζει μεγάλη διαφορά μεταξύ των τριών τομέων, με τη συντριπτική πλειοψηφία να απασχολείται στον τριτογενή τομέα σε ποσοστό 88,1% (βλ. Γράφημα 2.25).

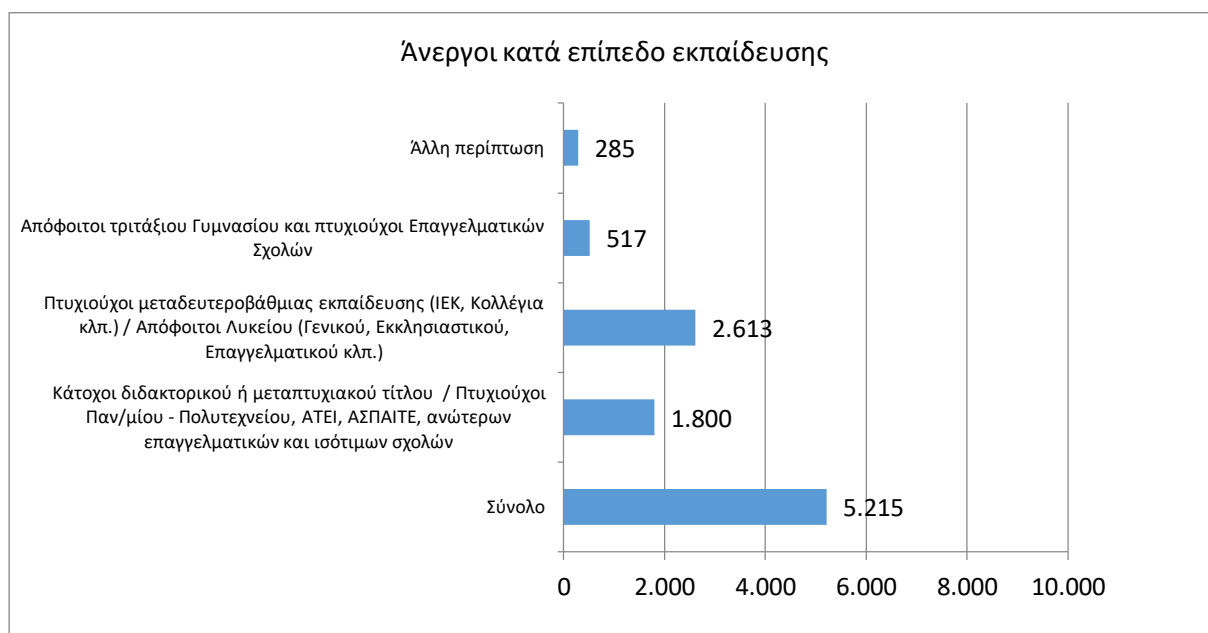
Το ποσοστό των ανέργων ανέρχεται στο 7,1%, εκ των οποίων οι μισοί 50,1% είναι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ αρκετά υψηλό είναι το ποσοστό εκείνων που είναι κάτοχοι ανωτέρου τίτλου σπουδών 34,5% (βλ.Γράφημα 2.26). Στα επόμενα δυο γραφήματα παρουσιάζεται το ποσοστό των απασχολούμενων ανά κλάδο και επαγγελματική δραστηριότητα (βλ.Γράφημα 2.27, 2.28). Παρότι ο κυρίως όγκος των εργαζομένων απασχολείται στον κλάδο του χονδρικού και λιανικού εμπορίου και των υπηρεσιών, ωστόσο αθροιστικά το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολείται σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας με υψηλή ειδικευση.

Γράφημα 2.25 Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός, απασχολούμενοι κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας, άνεργοι στο Δήμο Νέας Σμύρνης.

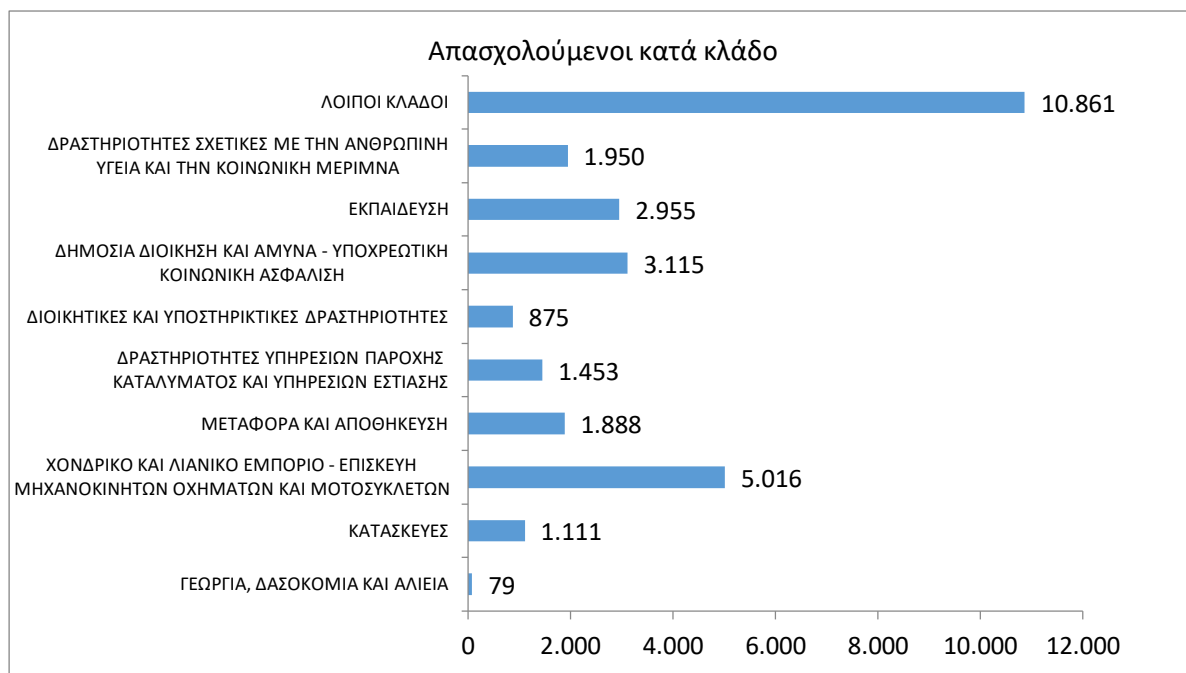

¹⁰⁶ <https://www.statistics.gr/el/statistics/pop>, ίδια επεξεργασία.

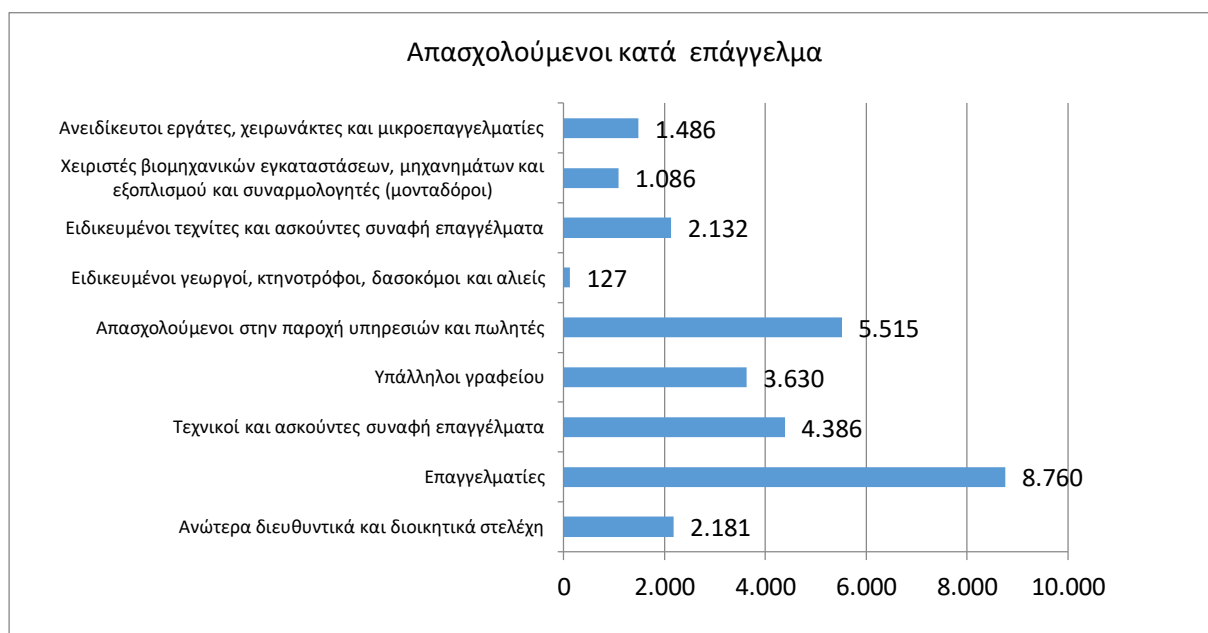
Γράφημα 2.26. Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στο Δήμο Νέας Σμύρνης.

Γράφημα 2.27. Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στο Δήμο Νέας Σμύρνης.

Γράφημα 2.28. Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα στο Δήμο Νέας Σμύρνης.

2.5 Οι δομές κοινωνικής προστασίας στο Δήμο Νέας Σμύρνης.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας και Αλληλεγγύης αποτελεί την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου. Μέσα από μια πληθώρα προγραμμάτων και υπηρεσιών ανταποκρίνεται στις ανάγκες των κατοίκων, ιδιαίτερα στις ευπαθείς ομάδες που βιώνουν την απειλή του κοινωνικού αποκλεισμού. Η Υπηρεσία παρέχει ενημέρωση σε όσους απευθύνονται σε αυτή για τις κοινωνικές δράσεις και τα προγράμματα που διαθέτει, ενώ παρέχει και κατ' οίκον επισκέψεις για κοινωνικά περιστατικά.

Στα ευάλωτα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης προσφέρει άμεση φιλοξενία και φροντίδα, και μεριμνά για την παραπομπή τους σε άλλους κρατικούς φορείς. Επιτελεί ρόλο διαμεσολαβητή με σκοπό τη διασύνδεση των δικαιούχων σε άλλες υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας, ενώ βοηθάει του πολίτες στην σύνταξη των εγγράφων που χρειάζονται για την καταβολή διαφόρων επιδομάτων. Επιπλέον είναι αρμόδια για την χορήγηση άδειας λειτουργίας των παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών¹⁰⁷.

2.5.1 Διάρθρωση των κοινωνικών υπηρεσιών του Δήμου Νέας Σμύρνης.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Μέριμνας και Αλληλεγγύης έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής του

¹⁰⁷ <https://neasmyrni.gr/dieythynsi-koinonikis-merimnas-allilegiis/>

Δήμου. Η κατηγοριοποίηση των προγραμμάτων κατά πεδίο παρέμβασης έγινε με γνώμονα την καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων της πόλης. Ως εκ τούτου τα βασικά πεδία παρέμβασης, τα οποία εποπτεύονται από την Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου διακρίνονται ως εξής: α) Κοινωνικές Δομές, β) Τομέας Υγείας, γ) Ψυχική Υγεία, δ) Δράσεις, ε) Κοινωνικές Παροχές, στ) Σύνδεση με Φορείς του Δήμου και ζ) Συνεργασίες. Στη συνέχεια γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση των εν λόγω πεδίων.

Στο πεδίο των **Κοινωνικών Δομών** περιλαμβάνεται: α) η Σχολική Κοινωνική Υπηρεσία, η οποία απευθύνεται στη σχολική κοινότητα με στόχο την ψυχοκοινωνική υποστήριξη και ευαισθητοποίηση των μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών, β) το Κέντρο Κοινότητας, λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για την διασύνδεση των κατοίκων με τις υπηρεσίες και τα προγράμματα που παρέχονται από το Δήμο, γ) το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, είναι προνοιακό πρόγραμμα και απευθύνεται σε όσους βρίσκονται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, δ) το ΤΕΒΑ, υποστηρίζει δράσεις για την συλλογή και διανομή τροφίμων σε άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχεια και υφίστανται υλικές στερήσεις, ε) οι Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών, στις οποίες λειτουργεί το Κοινωνικό Παντοπωλείο και η Δομή Παροχής Συσσιτίου, στ) το Βοήθεια στο Σπίτι, απευθύνεται σε ηλικιωμένα μοναχικά άτομα και ΑμεΑ, με την παροχή πρωτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας, ζ) το Γραφείο Κοινωνικής Πρόνοιας, το οποίο διανέμει τα προνοιακά επιδόματα και η) το Κέντρο Πρόληψης Ήλιος, έχει ως στόχο την πρόληψη των εξαρτήσεων και παρέχει δωρεάν τις υπηρεσίες του¹⁰⁸.

Στον **Τομέα Υγείας** περιλαμβάνονται: α) τα Δημοτικά Ιατρεία, παρέχουν πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας σε ανέργους και ανασφάλιστους, ενώ πραγματοποιούν και συνταγογράφηση για τα μέλη των ΚΑΠΗ, β) το Κοινωνικό Φαρμακείο, παρέχει φάρμακα και λοιπό υγειονομικό υλικό, και απευθύνεται στους οικονομικά αδύναμους κατοίκους, γ) το Κέντρο Πρόληψης Υγείας- ΕΔΔΥΠΠΥ, υλοποιεί με την συνδρομή του Δικτύου Υγιών Πόλεων διάφορα προγράμματα που στοχεύουν στην ενημέρωση και πρόληψη του πληθυσμού, και δ) η Εθελοντική Αιμοδοσία, η οποία διεξάγεται δύο φορές ετησίως¹⁰⁹.

Στο πεδίο της **Ψυχικής Υγείας** εντάσσονται: α) το Γραφείο Πρόληψης και Κοινωνικής Φροντίδας, στο οποίο παρέχεται συμβουλευτική κοινωνική και ψυχολογική στήριξη, και β) η Τοπική Ομάδα Προαγωγής Ψυχικής Υγείας-ΤΟΠΨΥ,

¹⁰⁸ <https://neasmymi.gr/dieythynsi-koinonikis-merimnas-allilegiis/>

¹⁰⁹ <https://neasmymi.gr/dieythynsi-koinonikis-merimnas-allilegiis/>

στην οποία συμμετέχουν τοπική φορείς και παρέχουν υπηρεσίες ενημέρωσης, πρόληψης, άμεσης παρέμβασης και αποκατάστασης.

Στον τομέα των **Δράσεων** περιλαμβάνονται: α) η Τοπική Ομάδα Εθελοντών Νέας Σμύρνης, η οποία προσφέρει υποστήριξη σε άτομα και σε ευπαθείς ομάδες του Δήμου που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, β) η Νομική Συμβουλευτική, παρέχεται δωρεάν από εθελοντές δικηγόρους σε ανασφάλιστους και ανέργους που είναι ενταγμένοι στις κοινωνικές δομές του Δήμου, γ) η Φοροτεχνική Υποστήριξη, είναι μια δωρεάν παροχή από εθελοντές λογιστές για τους ωφελούμενους των κοινωνικών δομών, δ) η Κοινωνική Παιδική και Εφηβική Ιματιοθήκη, διαθέτει ρούχα καινούργια ή ελαφρώς μεταχειρισμένα σε οικογένειες με παιδιά που είναι ενταγμένες στις κοινωνικές δομές και σε οικογένειες με χαμηλό εισόδημα, ε) το Πρόγραμμα Διάθεσης Προϊόντων χωρίς Μεσάζοντες, είναι μια δράση που αποσκοπεί να αμβλύνει τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης και απευθύνεται σε όλους τους πολίτες, στ) η Δωρεάν Διάθεση Αγροτικών Προϊόντων, απευθύνεται σε μαθητές, και στους οικονομικά αδύναμους κατοίκους του Δήμου και διανέμει δωρεάν φρούτα και χυμούς, ζ) η Ανταλλακτική και Χαριστική Βιβλιοθήκη, δίνει την δυνατότητα στους πολίτες να πάρουν εντελώς δωρεάν ή και να αφήσουν όποιο βιβλίο επιθυμούν, η) η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, δραστηριοποιείται σε θέματα προώθησης της ισότητας των φύλων, και θ) η Περιγεννητική Φροντίδα, απευθύνεται σε ζευγάρια πριν και μετά τον τοκετό παρέχοντας ψυχοσυναισθηματική υποστήριξη από ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς¹¹⁰.

Στις **Κοινωνικές Παροχές** περιλαμβάνονται: α) η Απαλλαγή Δημοτικών Τελών, για ανέργους, πολύτεκνους, τρίτεκνους, μονογονεϊκές οικογένειες, ΑμεΑ και οικονομικά αδύναμους, β) οι Θέσης Στάθμευσης για ΑΜΕΑ, γ) η Κουζίνα για Όλους, απευθύνεται σε όλους τους πολίτες και παρέχει σπιτικά γεύματα έναντι μικρού αντιτίμου, δ) η Κοινωφελής Εργασία, στην οποία απασχολούνται άτομα που η ποινή τους έχει μετατραπεί σε παροχή εργασίας, ε) η Σίτιση Μαθητών, η οποία γίνεται μέσω των κλικίων των σχολείων, εφόσον οι οικογένειες τους πληρούν τα απαιτούμενα οικονομικά κριτήρια, και στ) το Πρόγραμμα Θερινών Κατασκηνώσεων Μαθητών, στο οποίο συμμετέχουν παιδιά από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα¹¹¹.

Στο πλαίσιο άσκησης κοινωνικής πολιτικής η Κοινωνική Υπηρεσία συνεργάζεται με τα τρία Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου, καθώς και με πολλά κέντρα

¹¹⁰ <https://neasmymi.gr/dieythynsi-koinonikis-merimnas-allilegiis/>

¹¹¹ <https://neasmymi.gr/dieythynsi-koinonikis-merimnas-allilegiis/>

ψυχολογικής υποστήριξης παιδιών και ενηλίκων. Μετά από τη συνοπτική παρουσίαση διαπιστώνουμε την ύπαρξη πολυάριθμων κοινωνικών προγραμμάτων και δράσεων, τα οποία απευθύνονται στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού με σκοπό να καλύψουν τις ανάγκες τους σε μια εξαιρετικά δύσκολη περίοδο που είχε ως αποτέλεσμα μια πρωτόγνωρη ανθρωπιστική κρίση.

2.6 Τα Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου Νέας Σμύρνης.

Με την εφαρμογή του *Καλλικράτη* Ν.3852/2010 για τον περιορισμό και την νέα σύσταση των δημόσιων Νομικών Προσώπων, ο Δήμος Νέας Σμύρνης προχώρησε στην ενοποίηση των νομικών προσώπων του και σήμερα είναι ένας από τους ελάχιστους Δήμους σε όλη την επικράτεια που διαθέτουν τρία (3) Ν.Π.Δ.Δ.. Ως εκ τούτου έχει ένα (1) Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας & Αλληλεγγύης», ένα (1) Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «Κέντρο Δραστηριότητας Κοινωνικής Προστασίας παιδιών και νέων του Δήμου Νέας Σμύρνης – Εθνική Στέγη» και ένα (1) Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «Πολιτιστικός & Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Νέας Σμύρνης». Επιπλέον, με το υπ'αρ. Β'759/6 Μαΐου 2011 Φ.Ε.Κ., δημιουργήθηκαν στο Δήμο Ν. Σμύρνης δύο (2) Ν.Π.Δ.Δ. ως νέες Ενιαίες Σχολικές Επιτροπές η «Ενιαία Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης» και η «Ενιαία Σχολική Επιτροπή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης»¹¹².

2.6.1 Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης.

Το Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Δήμου Νέας Σμύρνης είναι Ν.Π.Δ.Δ., που δημιουργήθηκε το 2011 με την ενοποίηση του Κέντρου Προσχολικής Αγωγής Δήμου Ν. Σμύρνης (Κ.Π.Α.Δ.Ν.Σ.) και του Κέντρου Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων Δήμου Ν. Σμύρνης (ΚΑΠΗ). Περιλαμβάνει δύο Διευθύνσεις: α) τη Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Παιδιού, και β) τη Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Ηλικιωμένων. Οι χρηματοδοτικοί πόροι του Νομικού Προσώπου προέρχονται από την τακτική επιχορήγηση του Δήμου (βλ.Πίνακα 2.7) και από κοινοτικούς πόρους, τους οποίους διαχειρίζεται και αποδίδει τμηματικά η Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Ε.Τ.Α.Α) και αφορούν σε μεγάλο βαθμό την κάλυψη των δαπανών των βρεφονηπιακών σταθμών του. Επιπλέον ένα μικρό ποσοστό των εσόδων προέρχεται από τα τροφεία των βρεφονηπιακών σταθμών.

¹¹² <https://neasmymi.gr/>

Πίνακας 2.7. Τακτική Επιχορήγηση του Δήμου Νέας Σμύρνης προς το Κέντρο Κοινωνικής Προστασίας.

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.600.000	1.600.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000

2.6.1.2 Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Παιδιού.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Παιδιού διαχειρίζεται επτά (7) Δημοτικούς Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, στους οποίους φιλοξενούνται παιδιά από 18 μηνών έως την ηλικία που εγγράφονται στην υποχρεωτική διετή προσχολική εκπαίδευση του Υπουργείου Παιδείας. Στους παιδικούς και βρεφικούς σταθμούς φιλοξενούνται περισσότερα από 500 παιδιά της πόλης, από τα οποία τα 153 είναι μέσω ΕΣΠΑ (βλ.Πίνακα 2.8).

Πίνακας 2.8. Αριθμός ωφελούμενων παιδιών.

Παιδικός Σταθμός	Σύνολο παιδιών	Ενταγμένα (ΕΣΠΑ)
Α΄ Παιδικός Σταθμός	125	54
Β΄ Παιδικός Σταθμός	75	26
Γ΄ Παιδικός Σταθμός	75	30
Δ΄ Παιδικός Σταθμός	70	-
Ε΄ Βρεφονηπιακός Σταθμός	80	17
Στ΄ Βρεφονηπιακός Σταθμός	45	-
Ζ΄ Παιδικός Σταθμός	80	10
Σύνολο	550	153 (27,8%)

Οι Βρεφικοί και Παιδικοί Σταθμοί αποτελούν κυρίως δομές αγωγής και διαπαιδαγώγησης για παιδιά προσχολικής ηλικίας με στόχο:

- Να παρέχουν προσχολική αγωγή και διαπαιδαγώγηση σύμφωνα με τα πλέον σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα.
- Να βοηθούν τα παιδιά να αναπτυχθούν σωματικά, νοητικά, συναισθηματικά και κοινωνικά.
- Να ευαισθητοποιούν τους γονείς πάνω σε θέματα σύγχρονης παιδαγωγικής και ψυχολογίας, προσφέροντάς τους πληροφόρηση και καθοδήγηση.
- Να βοηθούν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας στην ομαλή μετάβασή τους από το οικογενειακό στο σχολικό περιβάλλον, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- Να παρέχουν ημερήσια διατροφή και φροντίδα στα παιδιά που φιλοξενούν τηρώντας τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας.

- Να διευκολύνουν τους εργαζόμενους γονείς.

Οι ώρες λειτουργίας για τους Βρεφικούς και Βρεφονηπιακούς Σταθμούς είναι 7:00 έως 16:00, ενώ δεν λειτουργούν τις επίσημες αργίες και τα Σαββατοκύριακα. Οι εγγραφές αφορούν ωφελούμενα βρέφη και νήπια που θα επιλεγούν μέσω του προγράμματος ΕΣΠΑ (δικαιούχοι voucher), ενώ για την εγγραφή των υπολοίπων υπάρχουν κοινωνικό-οικονομικά κριτήρια, τα οποία έχουν ως εξής¹¹³:

Οικονομική Συμμετοχή για τα Νήπια	
έως 25.000 €	Δωρεάν με την προσκόμιση VOUCHER ΕΣΠΑ ή με πιστοποιητικό από την Κοινωνική υπηρεσία του Δήμου Νέας Σμύρνης
έως 30.000 €	60,00 €
30.001 - 35.000 €	75,00 €
35.001 – 40.000 €	90,00 €
40.001 – 45.000 €	105,00 €
45.001 € και άνω	130,00 €

Οικονομική Συμμετοχή για τα Βρέφη	
έως 25.000 €	Δωρεάν με την προσκόμιση VOUCHER ΕΣΠΑ ή με πιστοποιητικό από την Κοινωνική υπηρεσία του Δήμου Νέας Σμύρνης
έως 30.000 €	105,00 €
30.001 και άνω	120,00 €

Ειδική οικονομική συμμετοχή υπάρχει για οικογένειες που έχουν παιδί με διαπιστωμένη αναπηρία 67% και άνω και εισόδημα μικρότερο των 50.000€, η συμμετοχή για το πρώτο ωφελούμενο παιδί είναι 20€ ανά μήνα για τα νήπια και 40€ ανά μήνα για τα βρέφη, για το δεύτερο ωφελούμενο παιδί και άνω δωρεάν. Για οικογένειες με περισσότερα του ενός παιδιού εντός των δομών του «ΚΚΠΑ Ν. Σμύρνης» και για εισόδημα μικρότερο των 50.000€, ισχύει για το πρώτο ωφελούμενο παιδί 100% του αντίστοιχου τροφείου κατά περίπτωση, για το δεύτερο ωφελούμενο παιδί 20€ ανά μήνα για τα νήπια και 40€ ανά μήνα για τα βρέφη, για το τρίτο ωφελούμενο παιδί και άνω δωρεάν. Οι αιτούντες γονείς, υπάλληλοι με κάθε μορφή εργασίας και λοιποί μισθοδοτούμενοι του Δήμου Νέας Σμύρνης και όλων των εξαρτώμενων ΝΠΔΔ και Οργανισμών επιβαρύνονται με τροφεία 20€ ανά μήνα για τα νήπια και 40€ ανά μήνα για τα βρέφη, εφόσον δεν είναι κάτοχοι VOUCHER ΕΣΠΑ όπου τότε δεν επιβαρύνονται με τροφεία.

¹¹³ <https://neasmymi.gr/paidikoi-stathmoi/>

Στην εκπλήρωση για ολοκληρωμένη φροντίδα και εκπαίδευση των παιδιών, σημαντική είναι η συμβολή της παιδιάτρου και του παιδοψυχιάτρου που παρακολουθούν τα παιδιά και ενημερώνουν σχετικά τους γονείς. Η παιδιάτρος εξετάζει δύο φορές το μήνα τα παιδιά και με σημείωμα ενημερώνει σχετικά τους γονείς. Συμπληρώνει τις ατομικές τους καρτέλες υγείας και ελέγχει αν έχουν γίνει τα απαραίτητα εμβόλια. Συμβουλεύει για διάφορα θέματα που αφορούν την υγεία και την πρόληψη. Ο παιδοψυχίατρος παρακολουθεί τα παιδιά στις πρωινές τους δραστηριότητες στο σχολείο, συμβουλεύει τους παιδαγωγούς και πραγματοποιεί διαλέξεις –συζητήσεις (σε απογευματινές συναντήσεις) με την συμμετοχή γονέων, σε επιλεγμένα θέματα. Μπορεί ακόμη να δει (όπως και αν το επιθυμούν) προσωπικά τους γονείς, κατόπιν συνεννόησης της διεύθυνσης με τους γονείς. Επιπλέον παρέχεται δωρεάν Ομαδική Ασφάλιση Ατυχημάτων για όλα τα παιδιά που φοιτούν στους Δημοτικούς Βρεφονηπιακούς σταθμούς του Δήμου και για όλους τους εργαζόμενους σε αυτούς¹¹⁴. Το Ν.Π στελεχώνεται από μόνιμο προσωπικό, ΙΔΟΧ, ΙΔΑΧ και ΣΜΕ διαφόρων ειδικοτήτων (βλ.Πίνακα 2.9, 2.10).

Πίνακας 2.9. Μόνιμο υπάλληλοι Νομικού Προσώπου.

Αριθμός	Ειδικότητα	Σχέση εργασίας
5	ΠΕ Νηπιαγωγών	Μόνιμοι
8	ΤΕ Βρεφονηπιοκόμων	Μόνιμοι
3	ΤΕ Νηπιαγωγών	Μόνιμοι
3	ΔΕ Βοηθοί Βρεφονηπιοκόμων	Μόνιμοι
3	ΔΕ Βοηθών Βρεφοκόμων-παιδοκόμων	Μόνιμοι
2	ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού	Μόνιμοι
2	ΔΕ Μαγείρων	Μόνιμοι
2	ΥΕ Βοηθητικό προσωπικό Μαγείρων	Μόνιμοι
5	ΥΕ Προσωπικό Καθαριότητας	Μόνιμοι
1	ΥΕ Βοηθητικό προσωπικό Μαγείρων	ΙΔΑΧ
1	ΥΕ Προσωπικό Καθαριότητας	ΙΔΑΧ
35	Σύνολο	

Πίνακας 2.10. Υπάλληλοι με συμβάσεις εργασίας.

Αριθμός	Ειδικότητα	Σχέση εργασίας
1	ΠΕ Ιατρός ειδικότητας	ΣΜΕ
12	ΤΕ Βρεφονηπιοκόμων	ΙΔΟΧ
4	ΤΕ Βρεφονηπιοκόμων	ΣΜΕ
4	ΤΕ Κοινωνικός Λειτουργός	ΣΜΕ
14	ΔΕ Βοηθοί Βρεφονηπιοκόμων	ΙΔΟΧ
7	ΥΕ Προσωπικό Καθαριότητας	ΙΔΟΧ
42	Σύνολο	

¹¹⁴ <https://neasmyni.gr/paidikoi-stathmoi/>

2.6.1.3 Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης

Ηλικιωμένων.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης Ηλικιωμένων έχει υπό την εποπτεία της τη λειτουργία πέντε (5) Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.), τα οποία βρίσκονται διάσπαρτα σε πέντε σημεία της πόλης και απαριθμούν σχεδόν 3000 μέλη. Σκοπός των δομών είναι η προώθηση της ιδέας των «Δραστήριων και Ευαισθητοποιημένων Ηλικιωμένων» υλοποιώντας ένα εύρη φάσμα υπηρεσιών. Για τον σκοπό αυτό οργανώνονται διάφορες μορφές δράσεων όπως εκδρομές, γιορτές, εκδηλώσεις, ομάδες δραστηριοποίησης, προγράμματα αθλητισμού κ.α.. Η ενεργεί συμμετοχή των ηλικιωμένων στις δράσεις συμβάλει στην πρόληψη των κοινωνικών και ψυχολογικών προβλημάτων τους. Επιπλέον επιδιώκει συνεργασίες με ειδικούς φορείς, οι οποίοι ειδικεύονται σε θέματα ηλικιωμένων, πραγματοποιώντας έρευνες για τις ανάγκες και τα προβλήματα τους¹¹⁵.

2.6.2 Πολιτιστικός και Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Νέας Σμύρνης.

Ο Πολιτιστικός & Αθλητικός Οργανισμός του δήμου Νέας Σμύρνης αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής της πόλης για περισσότερα από 15 χρόνια. Διοργανώνει εκδηλώσεις, πολιτιστικά δρώμενα, συναυλίες, κινηματογραφικές προβολές, μουσικά αφιερώματα σε όλη τη διάρκεια του χρόνου, με σκοπό τη ψυχαγωγία των κατοίκων. Σκοπός του είναι να προάγει τον πολιτισμό, να διευκολύνει τη διάδοση του και να τοποθετεί στο προσκήνιο τις ανησυχίες της κοινωνίας. Επίσης διαθέτει ένα μεγάλο εύρος από επιμορφωτικά τμήματα και εκπαιδευτικές δραστηριότητες, που λειτουργούν κατά τη διάρκεια της εκάστοτε ακαδημαϊκής χρονιάς.

Ο στόχος όλης αυτής της προσπάθειας είναι να έχει τη δυνατότητα ο εκάστοτε κάτοικος της Νέας Σμύρνης να συμμετέχει και να γίνεται κοινωνός σε όλες τις δραστηριότητες του Πολιτιστικού Οργανισμού, γνωρίζοντας την κληρονομιά του, την ιστορία της πόλης του, με απόλυτο σεβασμό στα γεγονότα που έχουν λάβει χώρα στη Νέα Σμύρνη. Ο κάθε πολίτης έχει τη δυνατότητα να συμμετέχει ως δημιουργός και ως δέκτης μιας σειράς από πολιτιστικές καινοτομίες¹¹⁶.

Οι χρηματοδοτικοί πόροι του Νομικού Προσώπου προέρχονται από την τακτική επιχορήγηση του Δήμου (βλ.Πίνακα 2.11), από το αντίτιμο που εισπράττει για τις αθλητικές παροχές και από το αντίτιμο των εκδηλώσεων που διοργανώνει.

¹¹⁵ <https://neasmymi.gr/dieythynsi-koinonikis-prostasias-ilikiomenon/>

¹¹⁶ <https://neasmymi.gr/politistikos-athlitikos-organismos-dimos-neas-smymis/>

Πίνακας 2.11. Τακτική Επιχορήγηση του Δήμου Νέας Σμύρνης προς τον Πολιτιστικό και Αθλητικό Οργανισμό.

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1.200.000	1.200.000	1.300.000	1.300.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000

Στο νομικό πρόσωπο εργάζονται 7 υπάλληλοι με σχέση εργασίας ΙΔΑΧ και 10 διαφόρων ειδικοτήτων με σχέση εργασίας ΙΔΟΧ. Απασχολούνται επίσης 2 ειδικοί συνεργάτες, που υποστηρίζουν διοικητικά και λογιστικά τις εργασίες του νομικού προσώπου (βλ.Πίνακα 2.12).

Πίνακας 2.12. Αριθμός εργαζομένων στο Ν.Π.

2	Καθηγητές Μουσικής	ΙΔΑΧ
2	Δάσκαλοι Μπαλέτου	ΙΔΑΧ
2	Δάσκαλοι Ζωγραφικής	ΙΔΑΧ
1	Αγιογράφος	ΙΔΑΧ
10	Διαφόρων ειδικοτήτων	ΙΔΟΧ
17	Σύνολο	

2.6.2.1 Ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Νέας Σμύρνης.

Ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Νέας Σμύρνης έχει την ευθύνη για τη διοργάνωση των παρακάτω καθιερωμένων εκδηλώσεων¹¹⁷:

Οι Ιωνικές Γιορτές, οι οποίες διοργανώνονται τα τελευταία δεκαέξι χρόνια και έχουν καθιερωθεί στις συνειδήσεις όλων ως ένα από τα μεγαλύτερα πολιτιστικά φεστιβάλ της Αττικής. Πραγματοποιούνται κάθε χρόνο τον Σεπτέμβρη στο «Άλσος Νέας Σμύρνης» στο οποίο στήνεται ένα θερινό θέατρο χωρητικότητας 2000 ατόμων. Μία σκηνή την οποία επί σειρά ετών υποστηρίζουν με την παρουσία τους όλες οι μεγάλες θεατρικές παραγωγές, όπως του Εθνικού Θεάτρου, του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος, του Θεάτρου Νέου Κόσμου και άλλες. Ταυτόχρονα, τα δημοφιλέστερα ονόματα του ελληνικού μουσικού στερεώματος δίνουν το παρόν με συναυλίες και αφιερώματα στην μεγαλύτερη γιορτή του πολιτισμού. Το φεστιβάλ πλαισιώνουν εικαστικές εκθέσεις πρωτοποριακών και εναλλακτικών τάσεων καλλιτεχνικής δημιουργίας. Σκοπός είναι η καλλιτεχνική αφύπνιση, η διάδοση και η ανάπτυξη της πολιτιστικής γνώσης.

Ο Ετήσιος Εορτασμός της Πρωτομαγιάς, με διάφορες εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν εκθέσεις βιβλίου, λουλουδιών, ειδών λαϊκής τέχνης, φωτογραφίας, ζωγραφικής, αργυροχρυσοχοΐας κ.ά, καθώς και πλούσιο συναυλιακό πρόγραμμα.

¹¹⁷ <https://www.culturens.org/>

Ειδικές εκδηλώσεις-παρουσιάσεις των εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών, πολιτιστικών τμημάτων που διοργανώνονται από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Νέας Σμύρνης, έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν στο κοινό της πόλης τη δουλειά τους.

Ξεναγήσεις, οι οποίες διοργανώνονται κάθε χρόνο και περιλαμβάνουν έναν κύκλο επισκέψεων στους κυριότερους πολιτιστικούς χώρους και μουσεία. Οι ξεναγήσεις προσφέρονται δωρεάν στους πολίτες ως μία προσπάθεια διάδοσης της πολιτιστικής αφύπνισης.

Εκδόσεις: στον τομέα των εκδόσεων έχει ήδη πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με το Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών η έκδοση πολυτελούς λευκώματος μεγάλου μεγέθους, αφιερωμένου στον μεγάλο Έλληνα караγκιοζοπαίχτη Μάνθο Αθηναίο, με επιλογή από τις σημαντικότερες φιγούρες, σκηνικά και λαϊκές εικαστικές διαφημίσεις που σημάδεψαν την πολυετή καλλιτεχνική του πορεία. Επιπλέον έχουν εκδοθεί δεκάδες πολυσέλιδων, πολύχρωμων και επιμελημένων ενημερωτικών φυλλαδίων για την καλύτερη επικοινωνία του Οργανισμού με τους πολίτες και τους δημότες της πόλης μας, αλλά και την πληρέστερη ενημέρωσή τους για τα καλλιτεχνικά δρώμενα της πόλης μας.

Εκθέσεις: εξίσου ποικίλο και πολυδιάστατο είναι και το περιεχόμενο των εκθέσεων που έχουν πραγματοποιηθεί όλα αυτά τα χρόνια, στο πλαίσιο της γενικότερης πολιτιστικής, επιμορφωτικής και εκπαιδευτικής δραστηριοποίησης και παρουσίας του. Αναφέρουμε μερικές από αυτές:

- Ο Τελευταίος Ελληνισμός της Μικράς Ασίας (σε συνεργασία με το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών)
- Εργατική Πρωτομαγιά Από τον Καλλέργη έως σήμερα
- Ο Φωτογράφος Γιώργος Σεφέρης
- Νέα Σμύρνη τότε και τώρα
- Περιβάλλον – Οικοσυστήματα
- Παλιές Καρτ-ποστάλ από τη Σμύρνη της Μικράς Ασίας
- Η γυναίκα τον εικοστό αιώνα
- Ο Ανδρέας Εμπειρικός (Έκθεση του ΕΚΕΒΙ)

Στο πλαίσιο των επιμορφωτικών, εκπαιδευτικών και πολιτιστικών προγραμμάτων παρέχονται δωρεάν στους κατοίκους και στους δημότες της πόλης, τα παρακάτω τμήματα:

- Αγιογραφίας (Τμήματα ενηλίκων)

- Αργυροχρυσοχοΐας – μεταλλοπλαστικής (Τμήματα ενηλίκων)
- Ζωγραφικής (Τμήμα ενηλίκων και ανηλίκων)
- Θεατρικού παιχνιδιού (Τμήμα ανηλίκων)
- Δημιουργική απασχόληση (Τμήμα ανηλίκων)
- Κλασικού μπαλέτου (Τμήμα ανηλίκων)
- Μοντέρνων και latin χορών (Τμήματα ενηλίκων)
- Πιάνου
- Φωτογραφίας (Τμήματα ενηλίκων)
- Μουσικής (Τμήματα ενηλίκων και ανηλίκων)

Ο Δημοτικός Πολυχώρος «Γαλαξίας» βρίσκεται στο κέντρο της Πλατείας Νέας Σμύρνης και αποτελεί κοιτίδα τέχνης και πολιτισμού. Στον «Γαλαξία» ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Νέας Σμύρνης φιλοξενεί κάθε χρόνο καταξιωμένους αλλά και ανερχόμενους καλλιτέχνες, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, κινηματογραφικές προβολές και διαλέξεις. Στο φουαγιέ και στον ειδικά διαμορφωμένο εκθεσιακό χώρο μπορεί κανείς να επισκεφθεί πλούσια εικαστικά δρώμενα, όπως εκθέσεις φωτογραφίας, ζωγραφικής και άλλων μορφών τέχνης.

Φεστιβάλ Κουκλοθέατρο: το Φεστιβάλ διοργανώνεται με αφορμή την ετήσια Παγκόσμια Ημέρα Κουκλοθέατρου και περιλαμβάνει μια σειρά από ενδιαφέρουσες παραστάσεις, που κινητοποιούν τη φαντασία και το συναίσθημα των παιδιών με όχημα τη δυναμική που κρύβουν τα παραμύθια. Οι παραστάσεις είναι βιωματικές και διαδραστικές, προσκαλώντας τα παιδιά να συμμετάσχουν σε ένα μαγικό παιχνίδι που συνδυάζει τη μουσική, με το θέατρο, την παντομίμα, με το χορό, πάντοτε με χιούμορ, ρυθμό και ανατροπές που κρατούν ζωνρό το ενδιαφέρον τους και ξεδιπλώνουν τον αυθορμητισμό τους. Παράλληλα, κάθε χρόνο πραγματοποιούνται εργαστήρια κατασκευής μαριονέτας, στα οποία τα παιδιά εξελίσσουν τη σκέψη και τη δημιουργικότητα τους, φτιάχνοντας τις δικές τους κούκλες¹¹⁸. Στη συνέχεια παρουσιάζονται ποσοτικά στοιχεία, τα οποία περιλαμβάνουν τον αριθμό των παραστάσεων ανά έτος (βλ. Πίνακα 2.13).

Πίνακας 2.13. Διοργάνωση εκδηλώσεων ανά έτος.

Περιγραφή	Μονάδα Μέτρησης	Ποσότητα έργου
Μουσικές παραστάσεις	Παραστάσεις/έτος	55
Αφιερώματα	Αφιερώματα/έτος	13
Θεατρικές παραστάσεις	Παραστάσεις/έτος	18
Παρουσιάσεις βιβλίων	Παρουσιάσεις/έτος	9

¹¹⁸ <https://www.culturens.org/>

Παιδικά προγράμματα	Προγράμματα/έτος	27
Εικαστικές εκθέσεις	Εκθέσεις/έτος	13
Εκθέσεις βιβλίου	Εκθέσεις/έτος	1
Συναυλίες	Συναυλίες/έτος	4
Φεστιβάλ Καραγκιόζη	Φεστιβάλ/έτος	1
Παραστάσεις χορού	Παραστάσεις/έτος	2
Εκθέσεις γλυπτών	Εκθέσεις/έτος	1
Διάφορες εκδηλώσεις	Εκδηλώσεις/έτος	9
Προγράμματα αθλητισμού χελιδονίσματα		Εξωτερικός συνεργάτης

2.6.2.2 Ο Αθλητικός Οργανισμός του Δήμου Νέας Σμύρνης.

Ο Αθλητικός Οργανισμός διαθέτει τρία (3) Δημοτικά Γυμναστήρια, στα οποία μπορούν να υποβάλουν αίτηση εγγραφής όλοι οι δημότες. Η οικονομική συμμετοχή καθορίζεται με κοινωνικά κριτήρια τα οποία έχουν ως εξής:

- Δημότες – Κάτοικοι: 20€/μήνα, 50€/εξάμηνο, 100€/έτος.
- Πολύτεκνοι – Τρίτεκνοι: 15€/μήνα, 45€/εξάμηνο, 80€/έτος.
- Φοιτητές – Ένστολοι Έφεδροι (Φαντάροι): 10€/μήνα, 30€/εξάμηνο, 50€/έτος.
- ΑμεΑ: δωρεάν.
- Άνεργοι – Άποροι: δωρεάν (σύμφωνα με τα όρια φτώχειας που έχουν οριστεί από την Πολιτεία).
- Μέλη Κ.Α.Π.Η.: δωρεάν¹¹⁹.

Διαθέτει ένα κλειστό Δημοτικό Κολυμβητήριο, το οποίο έχει μια πισίνα για τους ενήλικες και μια για παιδιά, ενώ παρέχει ειδικά προγράμματα για ΑμεΑ. Στο κολυμβητήριο μπορούν να γραφτούν κατά προτεραιότητα οι δημότες και εφόσον προκύψει διαθεσιμότητα δέχεται και ετεροδημότες. Η οικονομική συμμετοχή καθορίζεται με κοινωνικά κριτήρια τα οποία έχουν ως εξής:

- Δημότες – Κάτοικοι: 25€/μήνα, 60€/τρίμηνο, 110€/εξάμηνο, 160€/εννιάμηνο.
- Ετεροδημότες (εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα): 40€/μήνα, 110€/τρίμηνο, 90€/εξάμηνο, 280€/εννιάμηνο.
- Φοιτητές – Πολύτεκνοι – Τρίτεκνοι – Ένστολοι Έφεδροι (Φαντάροι), οι οποίοι είναι Δημότες ή Κάτοικοι: 10€/μήνα, 25€/τρίμηνο, 45€/εξάμηνο, 80€/εννιάμηνο.
- Φοιτητές – Πολύτεκνοι – Τρίτεκνοι – Ένστολοι Έφεδροι (Φαντάροι), οι οποίοι είναι Ετεροδημότες: 20€/μήνα, 50€/τρίμηνο, 90€/εξάμηνο, 110€/εννιάμηνο.
- Άνεργοι – Άποροι: δωρεάν (σύμφωνα με τα όρια φτώχειας που έχουν οριστεί από την Πολιτεία).
- Μέλη Κ.Α.Π.Η.: δωρεάν

¹¹⁹ <https://neasmymni.gr/dimotika-gymnastiria-symmetoxi/>

- Ιδιωτικοί φορείς: σύμφωνα με το ελάχιστο κόστος λειτουργίας της πισίνας ανά ώρα.
- Γενικό Ημερήσιο Εισιτήριο Εισόδου: 5€¹²⁰.

Ο Αθλητικός Οργανισμός διοργανώνει μαθήματα παραδοσιακών χορών και Aerobic, τα όποια διεξάγονται στα τρία γυμναστήρια που διαθέτει. Για την εγγραφή υπάρχει οικονομική συμμετοχή με κοινωνικά κριτήρια και έχει ως εξής:

- Δημότες-Κάτοικοι: 50€ για όλη την περίοδο λειτουργίας του προγράμματος.
- Πολύτεκνοι – Τρίτεκνοι, οι οποίοι είναι Δημότες ή Κάτοικοι: 40€ για όλη την περίοδο λειτουργίας του προγράμματος.
- Φοιτητές – Ένστολοι Έφεδροι (Φαντάροι), οι οποίοι είναι Δημότες ή Κάτοικοι: 20€ για όλη την περίοδο λειτουργίας του προγράμματος.
- Άνεργοι – Άποροι: δωρεάν (σύμφωνα με τα όρια φτώχειας που έχουν οριστεί από την Πολιτεία)¹²¹.

Διοργανώνει αγώνες Ποδοσφαίρου 5x5 για παιδιά ηλικίας 6-12 ετών. Η συμμετοχή είναι δωρεάν και για περιορισμένο αριθμό παιδιών και καθορίζεται με οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια καθώς και με την σειρά εγγραφής. Τέλος, προσφέρει μαθήματα Τένις στους δημότες με μια συμβολική συνδρομή, η οποία καθορίζεται με κοινωνικά κριτήρια ως εξής:

- Δημότες- Κάτοικοι: 50€ για όλη την περίοδο λειτουργίας του προγράμματος.
- Πολύτεκνοι- Τρίτεκνοι, οι οποίοι είναι Δημότες ή Κάτοικοι: 40€ για όλη την περίοδο λειτουργίας του προγράμματος.
- Φοιτητές- Ένστολοι Έφεδροι (Φαντάροι), οι οποίοι είναι Δημότες ή Κάτοικοι: 20€ για όλη την περίοδο λειτουργίας του προγράμματος.
- Άνεργοι- Άποροι: δωρεάν (σύμφωνα με τα όρια φτώχειας που έχουν οριστεί από την Πολιτεία)¹²².

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ποσοτικά στοιχεία με τον αριθμό των ωφελούμενων και τον πλήθος των προγραμμάτων που παρέχει ο Αθλητικός Οργανισμός (βλ.Πίνακα 2.14, 2.15).

Πίνακας 2.14. Αριθμός ωφελούμενων ανά υποδομή.

Υποδομές	Πλήθος	Ωφελούμενοι
Κλειστά Γυμναστήρια	1	4.500
Κολυμβητήρια	1	1.000
Δημοτικά Γυμναστήρια	3	4.000
Γήπεδα 5X5	2	1.000

¹²⁰ <https://neasmymni.gr/kolymvisi-se-kleisto-dimotiko-kolimvitirio/>

¹²¹ <https://neasmymni.gr/paradosiakoi-xoroi-aerobic/>

¹²² <https://neasmymni.gr/tennis/>

Πίνακας 2.15. Πλήθος προγραμμάτων και συχνότητα.

Περιγραφή	Μονάδα Μέτρησης	Ποσότητα έργου	Συχνότητα
Διοργάνωση αθλητικών εγκαταστάσεων	Εκδηλώσεις/έτος	10	7 ημέρες/εβδομάδα
Μαθήματα χορού	Ώρες/έτος	300	3 ημέρες/εβδομάδα
Προγράμματα αθλητισμού	Ώρες/εβδομάδα	150	

2.6.3 Εθνική Στέγη.

Η Εθνική Στέγη λειτούργησε ως ορφανοτροφείο ως το 1988. Όταν έπαψε να λειτουργεί ως ορφανοτροφείο, η χρήση του κτιρίου παραχωρήθηκε δωρεάν για 20 χρόνια στο Δήμο Νέας Σμύρνης, ο οποίος από το 1985 ενίσχυε οικονομικά τη λειτουργία του. Το 1987 (Φ.Ε.Κ. 761/31-12-1987) ο Δήμος ίδρυσε το Ν.Π.Δ.Δ. με τίτλο: "Κέντρο Κοινωνικής Δραστηριότητας και Προστασίας Νεολαίας της Νέας Σμύρνης η Εθνική Στέγη". Έκτοτε το κτίριο φιλοξενεί παιδικό σταθμό και αποτελεί στέγη διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων του Δήμου. Το Νομικό Πρόσωπο χρηματοδοτείται από την τακτική επιχορήγηση του Δήμου (βλ.Πίνακα 2.16), από τις εισπράξεις εισφορών για τις παρεχόμενες του υπηρεσίες, από το ΕΣΠΑ, ενώ από το 2014 όλες οι προμήθειες καυσίμων, τροφίμων και λοιπών ειδών παντοπωλείου καθώς και ειδών φαρμάκων γίνονται από το Δήμο. Σήμερα στους χώρους της «Εθνικής Στέγης» λειτουργούν¹²³:

- Παιδικός σταθμός (πρωί)
- Παιχνιδότοπος (απόγευμα) για νήπια
- Ομάδες Συμβουλευτικής Γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας
- Αίθουσα Υπολογιστών και Διαδικτύου για νέους και μαθητές
- Το Φιλανθρωπικό Σωματείο "Εθνική Στέγη"
- Το Φωτοϊστορικό Αρχείο του Δήμου
- Η μπάντα του Δήμου
- Διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις (εκθέσεις ζωγραφικής, φωτογραφίας κλπ).

Πίνακας 2.16. Τακτική Επιχορήγηση του Δήμου Νέας Σμύρνης προς την Εθνική Στέγη.

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
320.000	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000	400.000

¹²³ <https://neasmymi.gr/ethniki-stegi/>

Ο παιδικός σταθμός της «Εθνικής Στέγης» στεγάζεται σε παραδοσιακό κτίριο με μεγάλο κήπο, ευρύχωρες και φωτεινές αίθουσες εξοπλισμένες με πλούσιο παιδαγωγικό υλικό. Σκοπός του Παιδικού Σταθμού είναι να βοηθήσει τα νήπια να αναπτυχθούν σωματικά, συναισθηματικά, νοητικά και κοινωνικά και να συμβάλει στη διαμόρφωση πολύπλευρων προσωπικοτήτων με γνώσεις και δεξιότητες. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιεί θεατρικές παραστάσεις, επισκέψεις σε μουσεία, εκδρομές, μουσικοκινητική, Χριστουγεννιάτικες και αποκριάτικες εκδηλώσεις κ.α.. Λειτουργεί από 1 Σεπτεμβρίου έως 31 Ιουλίου από 7 π.μ μέχρι 4 μ.μ. και φιλοξενεί 170 παιδιά ηλικίας από 2,5 έως 5 ετών, από τα οποία τα 86 είναι ενταγμένα μέσω ΕΣΠΑ. Παρέχει πρωινό, δεκατιανό, μεσημεριανό, απογευματινό και παρακολούθηση από παιδίατρο και παιδοψυχολόγο. Την περίοδο των εγγραφών προηγούνται τα παιδιά των δημοτών.

Η Ομάδα συμβουλευτικής Γονέων αφορά γονείς με παιδιά προσχολικής ηλικίας. Οι γονείς συμμετέχουν μετά από αίτημά τους. Οι συναντήσεις γίνονται μια φορά την εβδομάδα σε συγκεκριμένη μέρα και ώρα από την έναρξη έως το τέλος Μαΐου. Ο συντονισμός γίνεται από κλινικό ψυχολόγο. Επιπλέον παρέχεται υπηρεσία ατομικής συμβουλευτικής κάθε Πέμπτη από 12:00 έως 17:00 μετά από ραντεβού, τα οποία πραγματοποιούνται από κλινικό ψυχολόγο.

2.6.4 Ενιαία Σχολική Επιτροπή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας

Εκπαίδευσης.

Με τη συγχώνευση των εικοσιένα (21) Ενιαίων Σχολικών Επιτροπών που προϋπήρχαν, δημιουργήθηκαν στο Δήμο Ν. Σμύρνης δύο (2) νέες Ενιαίες Σχολικές Επιτροπές ως Ν.Π.Δ.Δ., η Πρωτοβάθμια και η Δευτεροβάθμια. Το Διοικητικό Συμβούλιο του κάθε Νομικού Προσώπου αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη, το οποίο ορίζεται μαζί με τους αναπληρωτές τους από το Δημοτικό Συμβούλιο. Σκοπός των Επιτροπών είναι:

Η κατανομή των εγκεκριμένων πιστώσεων για την κάλυψη των αναγκών των σχολικών μονάδων, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως των αριθμό μαθητών, τμημάτων και αιθουσών διδασκαλίας, όπως και τη λειτουργία γυμναστηρίων, αιθουσών πολλαπλών χρήσεων, εργαστηρίων, βιβλιοθηκών κλπ, την παλαιότητα των κτιρίων, τις ειδικότερες ανάγκες των σχολικών μονάδων, καθώς και ανάγκες που δημιουργούνται από έκτακτες συνθήκες.

Η διαχείριση των πιστώσεων που του διατίθενται για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των αντίστοιχων σχολείων (θέρμανσης, φωτισμού, ύδρευσης,

τηλεφώνου, σύνδεσης με το διαδίκτυο, αγοράς αναλωσίμων υλικών κλπ), η αμοιβή καθαριστριών, η εκτέλεση έργων για την επισκευή και συντήρηση των αντίστοιχων σχολείων και του κάθε είδους εξοπλισμού τους, η εισήγηση προς την αντίστοιχη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τον εφοδιασμό από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων των αντίστοιχων σχολείων με έπιπλα και εξοπλιστικά είδη και από το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων με βιβλία για τις αντίστοιχες σχολικές βιβλιοθήκες, η διαχείριση των εσόδων από την ενδεχομένη εκμετάλλευση των σχολικών κυλικείων, καθώς και η λήψη κάθε άλλου μέτρου που κρίνεται αναγκαίο για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων.

Τα Νομικά Πρόσωπα συνεργάζονται με τη δημοτική αρχή για τη διάθεση διδακτηρίου για άλλες χρήσεις κοινής ωφελείας ή την πραγματοποίηση εκδηλώσεων κοινού ενδιαφέροντος, καθώς και την οργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων με τη συμμετοχή των μαθητών.

Οι πόροι των Επιτροπών προέρχονται από την επιχορήγηση του κράτους, από την επιχορήγηση του Δήμου (βλ.Πίνακα 2.17), η οποία διαμορφώνεται ανάλογα με τις λειτουργικές ανάγκες της Σχολικής Επιτροπής και καθορίζεται κατ' έτος με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Επιπλέον έσοδα προέρχονται από προσόδους της σχολικής περιουσίας, από εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων, από κάθε είδους εισφορές, δωρεές, κληρονομίες και κληροδοσίες και από κάθε άλλη νόμιμη πηγή¹²⁴.

Πίνακας 2.17. Τακτική Επιχορήγηση του Δήμου Νέας Σμύρνης για τις Σχολικές Επιτροπές.

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
438.000	504.000	503.000	457.000	457.000	469.000	469.000	451.000

Μέρος Τρίτο. Η Εμπειρική Έρευνα.

3.1 Ερευνητικός Σχεδιασμός και Μεθοδολογία.

Ο ερευνητικός σχεδιασμός της εργασίας βασίστηκε στην υπάρχουσα νομοθεσία και στη βιβλιογραφία, η οποία έχει μελετήσει την κοινωνική πολιτική της τοπικής αυτοδιοίκησης, εστιάζοντας στην περίοδο έναρξης της κρίσης έως τις μέρες μας. Πραγματοποιήθηκε εμπειρική έρευνα και η βασική μέθοδος που ακολουθήθηκε είναι η διεξαγωγή ημι-δομημένων συνεντεύξεων με δέκα συνεντεύξεις, με

¹²⁴ <https://neasmymi.gr/eniaies-sxolikes-epitropes-sxolikes-monades-ns/>

συγκεκριμένους άξονες και με υπαλλήλους διαφόρων ειδικοτήτων του Δήμου Καλλιθέας και της Νέας Σμύρνης, οι οποίοι εργάζονται στα Νομικά Πρόσωπα των υπό εξέταση δήμων. Η επιλογή της συγκεκριμένης μορφής συνέντευξης έγινε με κριτήριο την ευελιξία που έχει ο ερευνητής να προσαρμόσει τη συνέντευξη στις εκάστοτε συνθήκες και τα χαρακτηριστικά του ερωτώμενου σε αναλογία με την εξέλιξη της συζήτησης και του χρόνου που διαθέτει¹²⁵.

Για την υλοποίηση της συνέντευξης συντάχθηκε ειδικός οδηγός συνέντευξης, ο οποίος αποτελεί και τους άξονες της έρευνας μας (Παράρτημα) στη βάση των οποίων θα γίνει και η ανάλυση του υλικού που θα προκύψει. Διαρθρώνεται σε πέντε βασικά σημεία αναφοράς, τα οποία αναφέρονται:

- Στα χαρακτηριστικά των υπαλλήλων και στο Ν.Π στο οποίο εργάζονται.
- Στο αντικείμενο των υπηρεσιών και προγραμμάτων που διατίθενται από τα Ν.Π. και με ποια διαδικασία.
- Στις πηγές χρηματοδότησης των προγραμμάτων και των Ν.Π.
- Στα βασικά προβλήματα και τους παράγοντες που επηρεάζουν την εφαρμογή των προγραμμάτων και των υπηρεσιών.
- Στις προτάσεις για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και τους τρόπους σχεδιασμού και εφαρμογής.

Κριτήριο για την σύνταξη και την επιλογή των θεματικών αξόνων αποτέλεσε η όσο το δυνατό πληρέστερη κάλυψη της υπόθεσης εργασίας αναδεικνύοντας παράλληλα τις προτάσεις που διατύπωσαν οι συμμετέχοντες στην έρευνα¹²⁶. Το προς ανάλυση υλικό προέκυψε από τις απομαγνητοφωνήσεις των συνεντεύξεων. Μέσα από το πρωτογενές υλικό που συγκεντρώσαμε θα εξάγουμε τα συμπεράσματα, τα οποία θα απαντάνε στην υπόθεση εργασίας, η οποία επικεντρώνεται στο απορρυθμισμένο περιβάλλον, το οποίο εντείνει τις κοινωνικές ανισότητες, όπου η Κοινωνική Πολιτική των δήμων μέσω των Ν.Π. καταφέρνει να θεραπεύσει μέρος των κοινωνικών αναγκών και δεν κατορθώνει να απαντήσει στο ζήτημα των κοινωνικών ανισοτήτων στο τοπικό επίπεδο, με αποτέλεσμα τα φαινόμενα ακραίας φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Για την προστασία των συμμετεχόντων στην έρευνα τηρήθηκε ο κώδικας δεοντολογίας που υπαγορεύει η επιστημονική κοινότητα. Η διαχείριση των πληροφοριών που συγκεντρώσαμε κατά την διάρκεια της έρευνας και ο τρόπος

¹²⁵ Bryman, 2008, 438-439.

¹²⁶ Κυριαζή, 1999, 293.

διαχείρισης τους, καθώς και ηθικά ζητήματα που προκύπτουν από την έρευνα έγιναν με γνώμονα την προστασία των υποκειμένων¹²⁷. Ως εκ τούτου οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν σχετικά με τη έρευνα, το πλαίσιο του σκοπού της, για την πλήρη ανωνυμία τους, την κατά κανόνα εθελοντική συμμετοχή τους και την μετέπειτα αξιοποίηση των πληροφοριών σύμφωνα με τον κώδικα δεοντολογίας (ASA, 1999· ISA, 2001· Regulation (EU) 2016/679).

3.2 Αποτελέσματα της Έρευνας.

Οι συζητήσεις με υπαλλήλους των Ν.Π. των δύο δήμων έφεραν στην επιφάνεια θέματα που έχουν να κάνουν με την έλλειψη προσωπικού και τη στελέχωση των δομών, με το πόσο σημαντική είναι η χρηματοδότηση για την ανάπτυξη μηχανισμών κοινωνικής προστασίας, καθώς και τον περιορισμένο αριθμό δομών που δεν επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες. Επιπλέον ανέδειξαν τον κομβικό ρόλο των ευρωπαϊκών επιχορηγήσεων για την υλοποίηση των προγραμμάτων και κατ' επέκταση για τη βιωσιμότητά τους. Στο πλαίσιο αυτό καθίσταται σαφές ότι η εφαρμογή μηχανισμών κοινωνικής προστασίας από τα Ν.Π. συναντά πολλά εμπόδια που απορρέουν από την εξάρτησή τους τόσο από την επιχορήγηση των δήμων όσο και από την Ε.Ε..

3.2.1 Οι κοινωνικές παρεμβάσεις των Νομικών Προσώπων, τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Στα Ν.Π.Δ.Δ. των δύο δήμων λειτουργούν οι βρεφονηπιακή σταθμοί, οι οποίοι παρέχουν φροντίδα σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Για την επιλογή των παιδιών τόσο στον Δήμο Νέας Σμύρνης όσο και στο Δήμο Καλλιθέας υπάρχει μοριοδότηση, η οποία περιλαμβάνει κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια με την ανάλογη οικονομική συμμετοχή, η οποία στο Δήμο Καλλιθέας είναι μικρότερη. Ο κοινωνικός χαρακτήρας των υπηρεσιών αποτυπώνεται στην κλιμάκωση του ύψους των τροφείων ανάλογα με το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα. Οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν στις ευπαθείς ομάδες των δυο δήμων, εφόσον πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία διαφοροποιούνται ανάλογα το δήμο. Συγκεκριμένα ο Δήμος Νέας Σμύρνης καλύπτει με δωρεάν συμμετοχή μεγαλύτερο ποσοστό εργαζομένων εφόσον το όριο του εισοδήματος είναι έως 25.000€, ενώ το αντίστοιχο στο Δήμο Καλλιθέας είναι 15.000€. Επιπλέον δέχονται παιδιά μέσω ΕΣΠΑ με την διαδικασία των voucher. Η προσφορά των συγκεκριμένων υπηρεσιών κρίνεται πολύ

¹²⁷ Bryman, 2008, 118.

σημαντική, καθώς από την μια παρέχουν υπηρεσίες παιδαγωγικού χαρακτήρα και από την άλλη αποδεσμεύει τις γυναίκες από τη φροντίδα των παιδιών δίνοντας τους τη δυνατότητα να εργαστούν. Εντούτοις δεν αποτελεί ένα καθολικό μέτρο εφόσον εφαρμόζονται εισοδηματικά και κοινωνικά κριτήρια με αποτέλεσμα να ωφελούνται οικογένειες που κινούνται στο όριο της φτώχειας.

«...εμείς έχουμε επτά παιδικούς σταθμούς. Οι παιδικοί σταθμοί απευθύνονται σε παιδάκια από 2,5 χρονών μέχρι να πάνε σχολείο και οι βρεφικοί από 15 μηνών έως 30 μηνών, δηλαδή καλύπτουν την προσχολική αγωγή...στους παιδικούς σταθμούς γίνεται μοριοδότηση, τα κριτήρια είναι το εισόδημα, μετά ο αριθμός των παιδιών, αν είναι κάτοικος ή δημότης και εκεί υπάρχει μοριοδότηση, αν είναι πολύτεκνος, κάθε κριτήριο από αυτά έχει διαφορετική μοριοδότηση...»(Φ1,Σ1).

«...το Ν.Π έχει επτά βρεφονηπιακούς σταθμούς, ένα βρεφικό και ένα πρότυπο βρεφονηπιακό σταθμό...εμείς καλύπτουμε τη φροντίδα για τους εργαζόμενους γονείς, και την προσχολική αγωγή και εκπαίδευση...υπάρχουν οικονομικά και κοινωνικά κριτήρια για την επιλογή των παιδιών αλλά έχουμε και μέσω ΕΣΠΑ για άνεργες, μετανάστριες και εργαζόμενες μητέρες...»(Φ2,Σ2).

Ο Δήμος Νέας Σμύρνης ανταποκρίνεται σε όλες τις αιτήσεις συμμετοχής που υποβάλλονται, κάτι το οποίο δεν διαπιστώσαμε στο Δήμο Καλλιθέας. Ένας λόγος είναι ότι πλέον εφαρμόζεται ο πρότυπος κανονισμός των παιδικών σταθμών με αποτέλεσμα πολλά παιδιά να μένουν εκτός δομών. Το κενό που δημιουργείται καλύπτεται είτε από τους ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς είτε από τα οικογενειακά δίκτυα, τα οποία αναλαμβάνουν την φροντίδα των παιδιών. Διαπιστώνουμε την αδυναμία των Ν.Π να επεκτείνουν τη συγκεκριμένη υπηρεσία, με την δημιουργία νέων δομών ούτως ώστε να καλύψουν μέρος των παιδιών που μένουν εκτός δομών, επιβεβαιώνοντας ότι η παροχή φροντίδας σχεδιάζεται και διαμορφώνεται σε κεντρικό επίπεδο.

«...τα τελευταία χρόνια έχουμε καταφέρει και έχουμε πάρει όλα τα παιδιά. Αυτό συμβαίνει γιατί μέχρι και πρόπερσι είχαμε και τα προνήπια, τα οποία πριν δυο χρόνια τα πήρε η πρωτοβάθμια και έτσι δημιουργήθηκαν πολλές καινές θέσεις και καταφέραμε να δεχτούμε όλες τις αιτήσεις...»(Φ1,Σ1).

«...το Ν.Π δεν καλύπτει με τίποτα τη ζήτηση με αποτέλεσμα τόσα χρόνια που δεν τηρούσαν τον πρότυπο κανονισμό να παίρνουμε 800 παιδιά χωρίς το ανάλογο προσωπικό. Μετά από καταγγελίες και ελέγχους παίρνουμε 400 παιδιά με προσωπικό που είναι ίσα ίσα με ότι αυτό συνεπάγεται...»(Φ2,Σ2).

«...Η θέση η δικιά μας είναι ότι όλα τα παιδιά της Καλλιθέας θα πρέπει να περάσουν από τους παιδικούς σταθμούς. Ξεκινήσαμε με ένα και έχουμε φτάσει τους εννιά και όμως δεν μπορούμε ακόμα να καλύψουμε όλα τα παιδιά δυστυχώς...»(Φ2,Σ1)

Στα Ν.Π.Δ.Δ. και των δύο δήμων υπάγεται και ο τομέας του αθλητισμού. Από την έρευνα μας διαπιστώσαμε ότι και οι δυο δήμοι υλοποιούν αρκετά προγράμματα άθλησης με διαφορετική προσέγγιση ως προς την οικονομική συμμετοχή των ωφελούμενων. Η επιδότηση μέσω ΕΣΠΑ με τη διαδικασία των voucher εφαρμόζεται και από τους δύο δήμους με περεταίρω περιθώρια βελτίωσης, εφόσον όπως προκύπτει οι ανάλογες θέσεις μειώνονται. Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στα οικονομικά των Ν.Π., είχε ως αποτέλεσμα την περικοπή προγραμμάτων, ιδιαίτερα στο δήμο Καλλιθέας. Παρότι και σε αυτόν τον τομέα οι κοινοτικές επιχορηγήσεις καλύπτουν μέρος των εξόδων, τα Ν.Π δεν μπορούν να αναπτύξουν και διευρύνουν την λειτουργία των αθλητικών δραστηριοτήτων και των ωφελούμενων. Αντίθετα ο αριθμός των συμμετεχόντων έχει μια φθίνουσα πορεία.

«...ο αθλητικός οργανισμός έχει τρία γυμναστήρια στα οποία έχουμε μια συνδρομή πιο φτηνά από τα ιδιωτικά...έχουμε τον Ιστορικό Μαραθώνιο που γίνεται στην πόλη μας με την συμμετοχή 8000 δρομέων...έχει μια συμβολική οικονομική συμμετοχή που δεν ανταποκρίνεται σε αυτά που παρέχουμε, την μπλούζα, την τσάντα ,ιστονικά, μετάλλια και είναι 10€ για τα 10km και 5€ για τα 5km...»(Φ1,Σ5).

«...πιο παλιά είχαμε τρία δημοτικά γυμναστήρια από τα οποία σήμερα λειτουργεί ένα. Το 2011 μέχρι το 2014 υπήρχε ο μαζικός αθλητισμός και ο σχολικός αθλητισμός με την συμμετοχή τριάντα σχολείων. Είχαμε 12.500 αθλούμενους από τους οποίους τα 7.500 ήταν παιδιά και οι υπόλοιποι κάτοικοι, σήμερα δεν ξεπερνούν τους 500 και ο σχολικός αθλητισμός δεν υφίσταται...το αντίτιμο ήταν 30€ το χρόνο για το μαζικό αθλητισμό και για το σχολικό ήταν δωρεάν...το κολυμβητήριο παίρνει 200 παιδιά μέσω voucher. Σήμερα έχει 120 παιδιά με ΕΣΠΑ, έχει μια φθίνουσα πορεία...»(Φ2,Σ4).

Διαφορετικά προγράμματα φροντίδας ηλικιωμένων υλοποιούν τα Ν.Π των δυο δήμων. Στο Ν.Π.Δ.Δ του Δήμου Νέας Σμύρνης υπάγονται τα Κ.Α.Π.Η., ενώ στο Ν.Π.Ι.Δ του Δήμου Καλλιθέας υλοποιείται το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι και υπηρεσίες που απευθύνονται σε παιδιά και στην οικογένεια. Όσο αφορά τη λειτουργία των Κ.Α.Π.Η., υπάρχουν πέντε κέντρα που στελεχώνονται από εξειδικευμένο προσωπικό, στα οποία μπορούν να απευθύνονται όλα τα άτομα από 60 χρονών και πάνω. Οι υπηρεσίες που προσφέρουν μεταβάλλονται ανάλογα με την δυνατότητα πρόσληψης εποχικού εξειδικευμένου προσωπικού. Την περίοδο της πανδημίας παρότι οι δομές δεν λειτουργούσαν το προσωπικό συνέχισε να προσφέρει

υπηρεσίες με εναλλακτικούς τρόπους. Ακόμα και στον τομέα φροντίδας ηλικιωμένων παρατηρούνται ελλείψεις και δυσλειτουργίες στην ποιότητα των υπηρεσιών, η οποία δεν ακολουθεί μια ευθύγραμμη πορεία αλλά διακρίνεται από αποσπασματικότητα.

«...έχουμε πέντε ΚΑΠΗ για την Τρίτη ηλικία στα οποία εργάζονται κοινωνικοί λειτουργοί και υγειονομικό προσωπικό. Παλαιότερα υπήρχε και παθολόγος ο οποίος έκανε συνταγογράφηση στα μέλη κατόπιν ραντεβού. Η σύμβασή του δεν ανανεώθηκε με αποτέλεσμα σήμερα να μην υπάρχει γιατρός. Ήταν κάτι σημαντικό ως προς την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας...την περίοδο της πανδημίας οι κοινωνικοί λειτουργοί παρείχαν συμβουλευτική μέσω του τηλεφώνου στα άτομα τα απομονωμένα και ειδικά σε ηλικιωμένους που ήταν και μοναχικά άτομα...»(Φ1,Σ2).

Όσα αφορά την προστασία ηλικιωμένων ατόμων, προγράμματα παροχής φροντίδας υλοποιεί η ΔΗ.Κ.Ε.Κ., η οποία είναι Ν.Π.Ι.Δ του Δήμου Καλλιθέας. Ένα από τα πιο ουσιαστικά προγράμματα παροχής πρωτοβάθμιας κοινωνικής φροντίδας είναι το «Βοήθεια στο Σπίτι», το οποίο παρέχει φροντίδα σε 280-300 ηλικιωμένους και σε άτομα με αναπηρία. Αναλαμβάνει τη σίτιση, την μεταφορά και τη συμβουλευτική στήριξη των ατόμων που βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό και απομόνωση. Στελεχώνεται από εξειδικευμένο προσωπικό με κοινωνική λειτουργό, οικιακή βοηθό και νοσηλεύτη. Διαθέτει μια φορά την εβδομάδα οικιακή βοηθό και νοσηλεύτρια με δυνατότητα προσαρμογής ανάλογα την περίπτωση του ωφελούμενου. Τη διάρκεια της πανδημίας ανέλαβε τη διανομή τροφίμων στα σπίτια και την μεταφορά όσων ήθελαν να εμβολιαστούν. Εκτός από το Βοήθεια στο Σπίτι λειτουργεί και η Μονάδα Κοινωνικής Μέριμνας, με το ίδιο αντικείμενο δηλαδή την παροχή οργανωμένης και συστηματικής φροντίδας σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες. Το προσωπικό που στελεχώνει τη δομή είναι αορίστου χρόνου σε αντίθεση με το Βοήθεια στο Σπίτι που είναι με συμβάσεις μέσω Ε.Σ.Π.Α.. Παρότι το πρόγραμμα υλοποιείτε από διαφορετικό μοντέλο θεσμικής οργάνωσης δηλαδή Ν.Π.Ι.Δ δεν κατορθώνει να λειτουργήσει αυτόνομα και η βιωσιμότητα του είναι άμεσα συνυφασμένη με την επιχορήγηση του.

«...Κατά τη διάρκεια της πανδημίας το Βοήθεια στο Σπίτι επιβαρύνθηκε πάρα πολύ. Είχαμε αναλάβει την μεταφορά και προμηθεύαμε με δωρεάν τρόφιμα τα νοικοκυριά, μέσω της εκκλησίας, ...υπήρξε ένα πρόγραμμα που μαζεύαμε όλα τα στοιχεία με το ΑΜΚΑ, ειδοποιούσαμε την πρόνοια του δήμου και αυτή με τη σειρά της υλοποιούσε τον κατ' οίκο εμβολιασμό...υπάρχουν οικογενειακοί βοηθοί που ασχολούνται με την εξόφληση λογαριασμών, καθαριότητα σπιτιού, διανομή συσσιτίου από τις εκκλησίες, ... νοσηλεύτριες που ασχολούνται με την ατομική υγιεινή, διακομιδή σε νοσοκομεία, ...ο φυσικοθεραπευτής που ανάλογα με την

κατάσταση πηγαίνει και κάνει φυσικοθεραπείες χωρίς μηχανήματα,...οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι υπεύθυνοι του προγράμματος για τη σωστή λειτουργία, συμβουλεύουν για τα δικαιώματα των ωφελούμενων, όπως για να πάρει κάποιος επίδομα αναπηρίας, είναι υπεύθυνοι για την υλοποίηση της διαδικασίας που πρέπει να ακολουθηθεί...» (Φ2,Σ3).

Για να ενταχθεί κάποιος στο πρόγραμμα πρέπει να είναι 65 ή 67 ετών και να πληροί τα εισοδηματικά κριτήρια από 7500€-9500€ ή αν υπερβαίνει τα όρια αυτά αλλά δεν μένει σε δικό του σπίτι και νοικιάζει τότε αποφασίζει η κοινωνική λειτουργός για την ένταξη του. Στα άτομα με αναπηρία πάνω από 67% δεν υπάρχει όριο ηλικίας. Παρότι το Ν.Π., ανταποκρίνεται με επάρκεια στα αιτήματα, παρέχοντας σημαντική βοήθεια στα μοναχικά ηλικιωμένα άτομα, τα κριτήρια επιλεξιμότητας απευθύνονται σε άτομα που διαβιούν στα όρια της ένδειας.

«...άτομα με αναπηρία πάνω από 67% μέσω ΚΕΠΑ, όμως αν κάποιος είναι κατάκοιτος και δεν έχει πάρει την αναπηρία, φροντίζουμε για να την πάρει και εφόσον του δώσουνε 67% συνεχίζουμε να τον φροντίζουμε. Εάν πάρει κάτω από 67% τότε δεν μπορούμε να συνεχίσουμε. Προϋπόθεση είναι να βεβαιώσει ο γιατρός που θα πάει στο σπίτι ότι μπορεί να μετακινηθεί...φέτος είχαμε 100 νέα περιστατικά, τα περιστατικά που εξυπηρετούμε είναι 280 με 300. Καλύπτουμε τη ζήτηση γιατί δεν έχουμε λίστα αναμονής...μας παίρνουν κάτοικοι από άλλους δήμους τηλέφωνο γιατί έχουν μάθει ότι έχουμε πολύ καλό πρόγραμμα και θέλουν να ενταχθούν στο δικό μας...μας κάλεσε δημοτική σύμβουλος από το Δήμο Αθηναίων για να εξυπηρετήσουμε περιστατικό στο Νέο Κόσμο...δεν έχουμε βάλει πλαφόν ωφελούμενων όπως κάνει η Αθήνα που έχει βάλει 50 άτομα, εμείς έχουμε μέχρι στιγμής 90 χωρίς ...»(Φ2,Σ3).

Εκτός από τις υπηρεσίες φροντίδας ηλικιωμένων το Ν.Π., παρέχει και υπηρεσίες για την οικογένεια και τα παιδιά. Λειτουργούν δυο Κ.Δ.Α.Π., ένα Συμβουλευτικό Κέντρο οικογένειας, Σχολές Χορού, και Προγράμματα για ΑμεΑ. Η συμμετοχή των παιδιών στα Κ.Δ.Α.Π εξαρτάται από τις επιταγές voucher που χορηγούνται. Στην προκειμένη περίπτωση οι ανάγκες και οι προτεραιότητες αναπτύσσονται με σημείο αναφοράς τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις αναδεικνύοντας τον αδύναμο ρόλο του Ν.Π.. Κριτήρια υπάρχουν και στο αντίτιμο για τις σχολές χορού, όπως και στο Κέντρο Οικογένειας. Τα προγράμματα ΑμεΑ αφορούν προσλήψεις ορισμένου χρόνου και υλοποιούνται αναλόγως τις διοικητικές ανάγκες του έτους. Το Κέντρο Πληροφόρησης Νέων δεν λειτουργεί πλέον παρότι αναφέρεται στη σελίδα του Ν.Π..

«...στα ΚΔΑΠ το κάθε παιδί επιδοτείται με 1330€ το χρόνο. Η χωρητικότητα είναι για 35 παιδιά αλλά εδώ και δυο χρόνια δεν συμπληρώνονται οι θέσεις γιατί δεν δίνουν πολλά voucher...με το πρόγραμμα ΑμεΑ προσλαμβάνουμε άτομα για διοικητική υποστήριξη μέσω του

ΟΑΕΔ. Όποτε έχουμε κενή θέση αποφασίζει το Δ.Σ αν θα την καλύψει και μετά κάνουμε το αίτημα στον ΟΑΕΔ για να έρθει κάποιος εργαζόμενος...η επίσκεψη στο Κέντρο Οικογένειας είναι 2€-3€, είναι ένα συμβολικό ποσό...το Κέντρο Πληροφόρησης Νέων εξυπηρετούσε παλιά τα παιδιά που δεν είχαν τόση εμπειρία στους υπολογιστές και ήταν για εξεύρεση εργασίας και για να μπαίνουν σε διάφορα προγράμματα...»(Φ2,Σ3).

Από τα Ν.Π. των δύο δήμων μόνο ένα Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου Νέας Σμύρνης δραστηριοποιείται στον τομέα του πολιτισμού. Διοργανώνει εκδηλώσεις ψυχαγωγικού χαρακτήρα και λειτουργεί δομές εκμάθησης χορού και ζωγραφικής αλλά για περιορισμένο αριθμό ωφελουμένων. Η συμμετοχή στις δομές είναι δωρεάν, ενώ στις εκδηλώσεις το αντίτιμο καθορίζεται από το κόστος της παράστασης.

«...έχουμε τις Ιονικές Γιορτές κάθε χρόνο το καλοκαίρι με μουσική και θεατρικές παραστάσεις στο Άλσος Νέας Σμύρνης, είναι το κύριο γεγονός...υπάρχουν και οι δομές με επιμορφωτικά προγράμματα όπως μαθήματα ζωγραφική, χορού κινησιολογίας που απευθύνονται στους δημότες αλλά γράφονται όσοι προλάβουν γιατί δεν έχουμε την δυνατότητα για πολλά γκρουπ...η πολιτική είναι να μην έχει αντίτιμο ή να έχει ένα μικρό αν είναι μια ακριβή παράσταση. Γιατί αν είναι να έρθουν 10.000 άτομα τι κριτήριο να έχεις; Άρα βάζουμε ένα αντίτιμο και όσοι έρθουν αγοράζουν ένα εισιτήριο...»(Φ1,Σ5).

Στο πεδίο των συνεργασιών δεν διαπιστώθηκαν αξιόλογες περιπτώσεις, οι οποίες θα βοηθούσαν στην καλύτερη λειτουργία των υπηρεσιών που διατίθενται από τα Ν.Π., παρότι στο παρελθόν υπήρξαν σημαντικές συνεργασίες που απόδιδαν επιπλέον οικονομικούς πόρους. Επίσης όσο αφορά τον εθελοντισμό τα πεδία που παρεμβαίνουν τα Ν.Π. δεν προσφέρουν πολλές δυνατότητες, ιδιαίτερα στους βρεφονηπιακούς σταθμούς όπου η έλλειψη νομοθετικού πλαισίου λειτουργεί αποτρεπτικά. Η εθελοντική προσφορά θα μπορούσε να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά στις δομές φροντίδας ηλικιωμένων και σε επιμορφωτικά προγράμματα καλύπτοντας ενδεχομένως το κενά που υπάρχουν. Η δυνατότητα ανάπτυξης δικτύου συνεργασιών θα ωφελούσε στην οργάνωση και στήριξη των μηχανισμών κοινωνικής προστασίας των Ν.Π. και θα βελτίωνε την παροχή των υπηρεσιών τους μ'εσα από την ανταλλαγή πληροφοριών.

«...παλιά είχαμε κάνει συνεργασία με το Κέντρο Οικογένειας το οποίο μας βοηθούσε αρκετά αλλά σταμάτησε για άγνωστους λόγους...οι συνεργασίες που θα λειτουργήσουν θετικά πιστεύω ότι είναι με τις άλλες υπηρεσίες του δήμου, για να καλύψουν έλλειψη προσωπικού σε συγκεκριμένες ειδικότητες...»(Φ2,Σ1).

«...ο εθελοντισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει στους παιδικούς σταθμούς. Φανταστείτε ότι τα πρώτα χρόνια που μπήκαν άντρες καθαριστές στους παιδικούς σταθμούς αντιδράσανε οι

γονείς. Πόσο μάλλον να μπει κάποιος εθελοντής να προσφέρει, τίθεται και θέμα προσωπικών δεδομένων...δεν είναι ξεκάθαρο και από την νομοθεσία τι σημαίνει εθελοντισμός...»(Φ2,Σ2).

«...δεν έχουμε συνεργασία με άλλους φορείς του δημοσίου πέρα από τον ΕΕΤΑΑ...με Μ.Κ.Ο καθόλου αλλά με εθελοντικές ομάδες κατά διαστήματα για ημερίδες, ομιλίες έχουμε...»(Φ1,Σ1).

«...έχουμε συνεργασία με το Πάντειο Πανεπιστήμιο και παρουσιάζουν διαλέξεις με κάποιο θέμα κοινωνικό οι φοιτητές στον χώρο του Γαλαζία...»(Φ1,Σ4).

«...είχαμε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού που μας έδινε 15 γυμναστές και 200.000€ το χρόνο για να καλύπτουμε την μισθοδοσία τους...»(Φ2,Σ4).

Ένα σημαντικό εργαλείο που θα βοηθούσε στην βελτίωση των υφιστάμενων προγραμμάτων είναι η αξιολόγηση. Δυστυχώς δεν εντοπίσαμε σε κανένα Ν.Π. των δύο δήμων να έχει γίνει έστω και στο παρελθόν μια αξιολόγηση. Η μόνη αξιολόγηση που γίνεται είναι για τα προγράμματα του Ε.Σ.Π.Α., λόγω των αυστηρών προδιαγραφών που επιβάλλει.

«...αξιολόγηση οργανωμένη με δείκτες δεν έχει γίνει όσο ξέρω, ενώ το feedback, η ανατροφοδότηση είναι πάντα σημαντική. Πάντα αποκομίζεις κάτι σημαντικό από ένα feedback...»(Φ2,Σ2).

«...αξιολόγηση δεν έχουμε αλλά είχαμε κάνει μια έρευνα με το Πάντειο, με ένα ερωτηματολόγιο για δική μας χρήση πιο πολύ και όχι για επιστημονική ανάλυση. Γενικά αξιολογούσαμε τους γυμναστές και τα προγράμματα και είχαμε πάρει πάνω από 8...»(Φ2,Σ4).

3.2.2 Οι πηγές χρηματοδότησης των Νομικών Προσώπων. Μια σχέση εξάρτησης.

Η τακτική επιχορήγηση από το δήμο αποτελεί την κύρια πηγή χρηματοδότησης των Ν.Π και των δύο δήμων. Οι κοινοτική πόροι αποτελούν τη δεύτερη πηγή εσόδων χωρίς να καλύπτουν εξ ολοκλήρου τα λειτουργικά έξοδα των προγραμμάτων που επιδοτούν. Άλλη πηγή εσόδων προέρχεται από τα τροφεία και από το αντίτιμο για τη συμμετοχή στις αθλητικές δραστηριότητες. Όπως αντιλαμβανόμαστε τα Ν.Π. δεν έχουν εισπρακτικό χαρακτήρα και οικονομική αυτοτέλεια και κατά συνέπεια εξαρτώνται από τον δήμο. Οι μηχανισμοί κοινωνικής προστασίας που διαθέτουν καθορίζονται από συγκεκριμένες επιχορηγήσεις, οι οποίες περιορίζουν το εύρος των δράσεων και των προγραμμάτων. Επιπλέον οι κοινοτικοί πόροι κατανέμονται με προτεραιότητα σε συγκεκριμένα πεδία παρέμβασης χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες του κάθε δήμου.

«...η κύρια πηγή είναι η επιχορήγηση από το δήμο που ήταν 1.300.000€ και πήγε στο 1.900.000€ μετά το 2017 γιατί έχουμε και τον αθλητισμό. Αν δεν τα χαλάσεις αυτά τα χρήματα

για δυο συνεχόμενα χρόνια τότε μπορεί να βγει απόφαση από το Δημοτικό Συμβούλιο και να μειωθούν...»(Φ1,Σ4).

«...ο δήμος έχει το μεγαλύτερο κομμάτι της χρηματοδότησης, μετά είναι οι επιχορηγήσεις από το ΕΣΠΑ και τα τροφεία...η χρηματοδότηση παραμένει ίδια από τότε που ενοποιηθήκαμε μέχρι σήμερα και όπως καταλαβαίνεις με την κρίση και την αύξηση που έχουν τα πάντα όταν παίρνεις το ίδιο ποσό είναι τραγικό...»(Φ2,Σ1).

«...τα έσοδα προέρχονται από το δήμο, από την επιχορήγηση με τα voucher, από τα τροφεία που δεν είναι μέσω ΕΣΠΑ ανάλογα με το εισόδημα τους, μέχρι 12.000€ είναι δωρεάν και μετά κλιμακώνεται. Από την συμμετοχή των αθλούμενων, το κολυμβητήριο...έχουμε έσοδα και από το κυλικείο που είναι μέσα στο Ίδρυμα Νιάρχος και τώρα πλέον έχουμε και από την μαρίνα, από τα σκαφάκια...»(Φ2,Σ4).

Οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στο πόσο σημαντική είναι η πολιτική βούληση για μια πιο γενναία επιχορήγηση ούτως ώστε να μπορέσουν τα Ν.Π. να αναπτύξουν περαιτέρω μηχανισμούς κοινωνικής προστασίας. Οι εκάστοτε παρεμβάσεις σε πολιτικό επίπεδο θα μπορούσαν αν όχι να αλλάξουν τελείως το πλαίσιο άσκησης κοινωνικής πολιτικής των Ν.Π., τουλάχιστον θα διαμόρφωναν μεγαλύτερο εύρος κάλυψης των ευπαθών ομάδων. Στο πλαίσιο αυτό και η ενεργοποίηση των προϊσταμένων της Διεύθυνσης κρίνεται σημαντική για την απορρόφηση των οικονομικών πόρων. Σύμφωνα και με τους συμμετέχοντες οι ευάλωτες ομάδες έχουν αυξηθεί με την οικονομική κρίση και τα Ν.Π., με τους συγκεκριμένους πόρους δεν μπορούν με κανέναν προγραμματισμό να ανταποκριθούν αποτελεσματικά, επιβεβαιώνοντας την επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης σε μεγάλο τμήμα του πληθυσμού.

«...τόρα εμείς πιέζουμε γιατί λόγω ότι κάνουμε πολλές προμήθειες χρειαζόμαστε χρήματα και αναγκάζομαι και τους λέω ότι δεν γίνεται πρέπει να μας δώσετε χρήματα γιατί πρέπει να εξοπλίσω τους σταθμούς, να πάρω παιδοψυχίατρο που δεν υπήρχε πιο παλιά και έτσι αναγκάζονται και δίνουν περισσότερα. Αν δεν υπάρχει η απαίτηση και δεν υπάρχουν και οι ανάγκες σου λένε τι θα τα κάνεις τα χρήματα;...σίγουρα χρειάζονται και οι επιδοτήσεις από ευρωπαϊκά προγράμματα για να μπορέσει το Ν.Π να εφαρμόσει αποτελεσματική κοινωνική πολιτική...»(Φ1,Σ1)

«...είναι πολιτική απόφαση το τι θες να κάνεις. Είναι θέμα Προέδρου εάν θα ζητήσει επιπλέον χρήματα για να κάνει πολλά πράγματα, για να προσφέρει στους δημότες...όταν θες να προσφέρεις πας και ζητάς συνέχεια και θα βρεις ανταπόκριση πιστεύω...»(Φ1,Σ5).

«...η επιχορήγηση σε ένα Ν.Π. είναι θέμα πολιτική βούλησης. Αυτό σημαίνει ότι αν εγώ θέλω την κοινωνική συνεισφορά μου στο να αναπτυχθεί ένας κοινωνικός κρατικός ιστός μέσα στην πόλη που μελλοντικά θα δημιουργήσει περισσότερα ωφέλει θα πρέπει να δώσω και

περισσότερα...ο πολιτικός πρέπει να έχει όραμα και στόχους όλα από εκεί ξεκινάνε, τα χρήματα τα βρίσκεις, όχι απλά να διαχειρίζεσαι την κατάσταση...»(Φ2,Σ5).

«...την περίοδο της κρίσης αυξήθηκε η συμμετοχή στα ΚΑΠΗ, γιατί φανταστείτε ότι έναν ελληνικό(καφέ) που μπορούν να τον πιούν στο καφενείο ή στην καφετέρια της Νέας Σμύρνης με 3€-4€ στα ΚΑΠΗ τον πίνουν με 0,20€ λεπτά, όπου έχουν την καθαριότητα τους και την θέρμανση τους...»(Φ1,Σ3).

3.2.3 Παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχή οργάνωση και λειτουργία των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας.

Όλοι οι συμμετέχοντες ανέδειξαν ως το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν τα Ν.Π. είναι η έλλειψη προσωπικού, τόσο γενικών καθηκόντων όσο και εξειδικευμένου. Η έλλειψη ανθρώπινων πόρων είναι το αποτέλεσμα δύο παραγόντων: α) των ασφυκτικών προϋπολογισμών που δεν παρέχουν μεγάλη ευελιξία και β) του νομοθετικού πλαισίου που δεν επιτρέπει πρόσληψη μόνιμου προσωπικού. Το κράτος μεταφέρει αρμοδιότητες στους δήμους και κατ' επέκταση στα Ν.Π., τη στιγμή που δεν υπάρχει το προσωπικό, πόσο μάλλον εξειδικευμένο προσωπικό, για να υλοποιήσει τα προγράμματα και να στελεχώσει τις υπηρεσίες. Όπως είναι επόμενο τα Ν.Π. παραμένουν εξαρτημένα από το κράτος χωρίς να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

«...το κακό είναι ότι δεν έχουμε προσωπικό. Ένα Ν.Π είναι ένας μικρός δήμος, ακολουθεί τις ίδιες ενέργειες για τη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων, για πληρωμές, για προμήθειες, ακολουθεί τις ίδιες διαδικασίες...το πρόβλημα είναι συνάρτηση του οικονομικού. Ζητήσαμε από τον ΑΣΕΠ να προσλάβουμε προσωπικό και δεν το ενέκρινε...»(Φ1,Σ5).

«...έχουμε μεγάλη έλλειψη από ειδικευμένο προσωπικό. Κοινωνικό λειτουργό δεν έχουμε, ψυχολόγο δεν έχουμε, παιδίατρο έχουμε περιστασιακά ή αν καταφέρουμε μέσω ΕΣΠΑ...»(Φ2,Σ1).

«...προσωπικό δεν υπάρχει. Ήμαστε 13 δομές, διαχειριζόμαστε γύρο στα 3 με 4 εκατομμύρια, έχουμε φτάσει να ήμαστε ένας μικρός δήμος και ήμαστε τώρα στα γραφεία τέσσερα άτομα μόνο, ούτε να αρρωστήσουμε δεν μπορούμε...»(Φ1,Σ4).

«...σήμερα που μιλάμε εγώ και άλλος ένας συνάδελφος είμαστε αποσπασμένοι από το δήμο στο Ν.Π... αρκετές υπηρεσίες δίνονται έξω με μπλοκάκι γιατί δεν έχουμε το εξειδικευμένο προσωπικό για να ανταπεξέλθουμε...»(Φ1,Σ5).

«...δυστιζώς από το 2009 και μετά έχουν σταματήσει οι προσλήψεις μόνιμου προσωπικού δηλαδή από την κρίση και έπειτα. Για να γίνουν προσλήψεις θα πρέπει να αυξηθεί η επιχορήγηση από το κράτος...»(Φ1,Σ3).

Η υποστελέχωση των Ν.Π., επηρεάζει άμεσα την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τις ευπαθείς ομάδες, ενώ παράλληλα για την κάλυψη των αναγκών το προσωπικό αναγκάζεται σε υπερεργασία ή ακόμα και να απασχολείται σε αλλότρια καθήκοντα. Το κενό που δημιουργείται καλύπτεται με προσωπικό ορισμένου χρόνου και με προσωπικό μέσω Ε.Σ.Π.Α..

«...έχουμε μεγάλες ελλείψεις προσωπικού. Σκεφτείτε ότι οκτώ καθηγητές φυσικής αγωγής εργάζονται ως διοικητικοί στα γραφεία του οργανισμού...»(Φ2,Σ5)

«...με την κατάσταση αυτή έχουμε φτάσει στο σημείο όλα να τα κάνουμε όλοι, και αποθηκάριοι να ήμαστε και προϊόντα να παραλαμβάνουμε και στη διοργάνωση των εκδηλώσεων να βοηθάμε...»(Φ1,Σ5).

«...ούτε το προσωπικό στους παιδικούς σταθμούς επαρκεί...προσπαθούμε να καλύψουμε τα κενά με τον ΟΑΕΔ κάτι που δεν είναι σωστό, γιατί όταν μια δασκάλα έρχεται ή σταματάει στη μέση της χρονιάς το παιδάκι που την έχει συνηθίσει διαταράσσει την ψυχική ηρεμία του γιατί πάνω που την έχει συνηθίσει αλλάζει με μια άλλη...»(Φ2,Σ2).

«...για να σας δώσω ένα παράδειγμα υποστελέχωσης των δομών, στα πέντε ΚΑΠΗ ήμαστε δυο κοινωνικοί λειτουργοί μόνιμοι και ας θεωρήσουμε και την συνάδελο μόνιμη του ΕΣΠΑ καλύπτουμε τα τρία ΚΑΠΗ τα άλλα δύο δεν έχουν σταθερούς συναδέλφους και όσοι υπάρχουν είναι με συμβάσεις με αποτέλεσμα να υπάρχει πάντα ένα κενό...εγώ για παράδειγμα στελεχώνω δυο φορές την εβδομάδα το 3ο ΚΑΠΗ, δυο φορές την εβδομάδα το 2ο ΚΑΠΗ, έχω το συντονισμό και των πέντε ΚΑΠΗ συν ότι έχω 9 με 10 περιστατικά από το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι...» (Φ1,Σ2).

«...το προσωπικό δεν επαρκεί και αυτό βέβαια έχει αντίκτυπο και στους ωφελούμενους, γιατί όταν δεν είναι εκεί ένας άνθρωπος από το πρωί μέχρι να λήξει το ωράριο του, δεν έχουν σωστή φροντίδα, πληροφόρηση, δεν ενημερώνονται για τα προγράμματα, δεν υπάρχει συμμετοχή...»(Φ1,Σ3).

«...έχουμε μεγάλη έλλειψη προσωπικού. Στο λογιστήριο είναι ένα άτομο για όγκο δουλειάς τουλάχιστον πέντε ατόμων. Πέρσι είχαμε έρθει σαββατοκύριακο και δουλεύαμε για να βγει ο όγκος της δουλειάς...»(Φ1,Σ4).

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις, στις οποίες λειτουργούν οι δομές των Κ.Α.Π.Η. και των παιδικών σταθμών κρίνονται ικανοποιητικοί και συντηρούνται τακτικά. Βέβαια στην περίπτωση των παιδικών σταθμών οι δομές δεν επαρκούν και δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της πόλης, ιδιαίτερα στο Δήμο Καλλιθέας, καθώς ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών δεν απορροφάται.

«...στις κτιριακές εγκαταστάσεις ήμαστε καλά και ικανοποιούνται οι ανάγκες. Είναι γεωγραφικά πολύ καλά κατανεμημένες για να μπορεί να γίνεται σωστή κάλυψη σε όλη την πόλη. Όλα είναι ισόγεια, σχεδόν όλα έχουν ράμπα για ΑμεΑ, το μόνο μειονέκτημα είναι σε μια δομή που θα πρέπει να κατέβουν κάποιες σκάλες για να πάνε τουαλέτα...»(Φ1,Σ2).

«...κτίρια έχουμε και είναι σε καλή κατάσταση εφόσον συντηρούνται κάθε χρόνο...για να πάρει πλέον άδεια ένας παιδικός σταθμός, για να λειτουργήσει πρέπει να πληροί συγκεκριμένα κριτήρια που αφορούν τα τετραγωνικά του κτιρίου και άλλα δομικά χαρακτηριστικά...»(Φ2,Σ4).

Σχετικά με το πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι, το οποίο υλοποιείται μόνο από ένα Ν.Π.Ι.Δ., έγινε αναφορά στα κενά που έχει το πρόγραμμα, με πιο σοβαρό την έλλειψη κοινωνικών δομών φροντίδας για να φιλοξενήσουν κατάκοιτους ανθρώπους και την περιορισμένη χρονικά ημερήσια φροντίδα. Το συγκεκριμένο πρόβλημα θα μπορούσε να λυθεί με την συμμετοχή του Ν.Π. στην από κοινού οργάνωση δράσεων και συνεργασιών με άλλους φορείς. Ωστόσο δεν διαπιστώθηκαν προοπτικές για την επίτευξη των εν λόγω δράσεων.

«...εμείς παίρνουμε ένα άνθρωπο στην ηλικία των 70 ετών και τον φροντίζουμε μέχρι τα 85 όπου πλέον ο άνθρωπος είναι κατάκοιτος, ...που θα πάει αυτός ο άνθρωπος, δεν υπάρχει κάποια δομή για να οδηγήσεις έναν άνθρωπο, τον οποίο τον είχαμε, έφτασε σε ένα σημείο και πρέπει να πάει σε ίδρυμα γιατί μπορεί να έχει άνοια και να εξαφανισθεί, τις περιπτώσεις αυτές δεν μπορούμε να τις διαχειριστούμε ούτε να τις ελέγξουμε 24 ώρες, δεν έχουμε αυτή τη δυνατότητα...»(Φ2,Σ3).

3.2.4 Προτάσεις για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας από τα Νομικά Πρόσωπα.

Οι βασικοί άξονες των προτάσεων από τους συμμετέχοντες για καλύτερη και αποτελεσματικότερη κοινωνική προστασία από τα Ν.Π., περιελάμβαναν τη χρηματοδότηση και την πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού, όπως αλώςτε ήταν και αναμενόμενο. Κομβικό σημείο αναδεικνύεται και η απορρόφηση περισσότερων κονδυλίων από ευρωπαϊκά προγράμματα, τα οποία θα ενισχύσουν τα έσοδα των Ν.Π., και θα αποδεσμεύσουν ίδια κεφάλαια για την εφαρμογή περισσότερων προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας.

«...πιο σημαντικό είναι οι πόροι. Όταν έχεις πόρους εννοείται ότι σου λύνονται τα χέρια και προσωπικό να προσλάβεις και περισσότερες συμβάσεις υπηρεσιών και προμηθειών να κάνεις, λύνονται πάρα πολλά προβλήματα. Για αυτό πρέπει να αυξηθεί η επιχορήγηση...»(Φ1,Σ1).

«...θα ήταν χρήσιμο να υπήρχε προσωπικό με γιατρούς και φυσικοθεραπευτές και να ήταν καλύτερα εξοπλισμένες ιατρικά οι δομές. Κάθε ΚΑΠΗ να έχει την δικιά του επιστημονική ομάδα, αυτό θα αναβάθμιζε τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τις ευάλωτες ομάδες της πόλης...»(Φ1,Σ2).

«...πολύ σημαντικό είναι να υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό για να μπορούμε να απορροφάμε τα ευρωπαϊκά προγράμματα, κάτι το οποίο είναι πολύ δύσκολο να το υλοποιήσουμε εμείς γιατί δεν γνωρίζουμε τις διαδικασίες...η ευρωπαϊκή ένωση σου δίνει χρήματα αλλά δεν έχεις το προσωπικό για να τα τρέξει...»(Φ1,Σ5).

Προτάσεις διατυπώθηκαν για την αξιοποίηση της εθελοντικής προσφοράς. Ωστόσο περιορίστηκαν σε συγκεκριμένες περιπτώσεις δομών, καθώς το είδος των παροχών των Ν.Π., δεν επιτρέπει τη συμμετοχή εθελοντών πέραν των πιστοποιημένων υπαλλήλων του.

«...δίκτυο εθελοντισμού θα βοηθούσε αρκετά στο κομμάτι του αθλητισμού. Παράδειγμα στο Kallithea run διάφοροι εθελοντές θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη υλοποίηση του, όπως και χορηγοί θα μπορούσαν να δωρίσουν τα μετάλλια...»(Φ2,Σ4).

«...ο εθελοντισμός στους παιδικούς σταθμούς είναι δύσκολο να λειτουργήσει. Περισσότερο στα ΚΑΠΗ ίσως θα μπορούσε με διάφορες δραστηριότητες όπως μαθήματα αγγλικών, γυμναστικής, χορού με εθελοντές δασκάλου, αλλά στο εκπαιδευτικό κομμάτι δεν μπορεί...»(Φ1,Σ3).

Οι προτάσεις για βελτίωση της μέχρι τώρα κατάστασης του προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι περιστράφηκαν στον εξοπλισμό για την μεταφορά των ατόμων, στην ανάγκη για πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού και βέβαια στη λειτουργία υποστηρικτικής δομής φιλοξενίας, η οποία θα λειτουργεί συμπληρωματικά και σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες υπηρεσίες του δήμου. Η ανεπάρκεια του Ν.Π. να παρέχει ολοκληρωμένο σχέδιο κοινωνικής προστασίας επαληθεύεται, καθώς περιορίζεται αυστηρά στο πλαίσιο εφαρμογής των κανόνων που θέτει η Ε.Ε. για το συγκεκριμένο πρόγραμμα. Επιπλέον το θέμα της συνεργασίας και μεταξύ των υπηρεσιών του ίδιου δήμου τίθεται προβληματικό.

«...χρειαζόμαστε σύγχρονο εξοπλισμό και ειδικευμένους διασώστες να τον επανδρώσουν, για την μεταφορά ατόμων που είναι κατάκοιτοι, γιατί μέχρι στιγμής σε τέτοιες περιπτώσεις μόνο το ΕΚΑΒ ανταποκρίνεται, ...να υπάρξει μια δομή μετά από εμάς για να ζήσουν ποιοτικά τα κατάκοιτα άτομα. Θα μπορούσε αυτό να γίνει και σε επίπεδο Νοτίου Τομέα για να καλύψει πάνω από ένα δήμο και να παρέχει ολοκληρωμένη φροντίδα...»(Φ2,Σ3).

Με σκοπό την καλύτερη οργάνωση σε διοικητικό επίπεδο και για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των προγραμμάτων προτάθηκε η δημιουργία ανεξάρτητων τμημάτων, τα οποία θα ειδικεύονται σε ένα κοινωνικό πεδίο.

«...θα πρέπει να υπάρχει ένα ξεχωριστό τμήμα στον πολιτιστικό, το οποίο θα ασχολείται αποκλειστικά με τη διερεύνηση και υλοποίηση δράσεων και εκδηλώσεων, με το σχεδιασμό συμμετοχής εθελοντών ή και ΜΚΟ σε κοινωνικές δράσεις για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Αυτό όμως προϋποθέτει τα άτομα που θα στελεχώσουν το εν λόγω τμήμα...»(Φ1,Σ5).

«...εγώ θα πρότεινα οι παιδική σταθμοί να πάνε στο υπουργείο παιδείας...είναι πολύ σημαντική η προσχολική αγωγή για την μετέπειτα διαμόρφωση του χαρακτήρα του παιδιού...δεν μπορούμε να διαχωρίζουμε την προσχολική εκπαίδευση γιατί η προσχολική αγωγή ξεκινάει από το μηδέν μέχρι την ηλικία του δημοτικού...σήμερα οι ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί ανήκουν στο Υπουργείο Εργασίας, οι δημοτικοί στο Υπουργείο Εσωτερικών και τα νηπιαγωγεία στο Υπουργείο Παιδείας, ενώ όλοι θα έπρεπε να είναι στο Υπουργείο Παιδείας...»(Φ2,Σ1).

Συμπεράσματα

Με όσα εξετάσαμε στην παρούσα έρευνα μας, η οποία αφορούσε τη διερεύνηση των υπηρεσιών και των προγραμμάτων για τις ευπαθείς ομάδες, οι οποίες παρέχονται σε τοπικό επίπεδο, μέσα από τα Νομικά Πρόσωπα του Δήμου Καλλιθέας και της Νέας Σμύρνης, κατά την περίοδο της κρίσης από το 2010 μέχρι σήμερα, καταλήγουμε στα παρακάτω συμπεράσματα.

Με βάση τα δημογραφικά στοιχεία που παραθέσαμε οι δυο δήμοι παρουσιάζουν διαφορές ως προς το μέγεθος και τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού τους. Η τοπική κοινωνία της Καλλιθέας περιέχει σε μεγάλο βαθμό το προσφυγικό και το εργατικό στοιχείο, κάτι το οποίο αποτυπώνεται και στα χαμηλής ειδίκευσης επαγγέλματα που απασχολείται το εργατικό δυναμικό της. Επιπλέον κατά περιόδους δέχεται αρκετούς πρόσφυγες και μετανάστες, και για το λόγο αυτό στις κοινωνικές δομές του δήμου λειτουργεί ξεχωριστό Κέντρο Ένταξης Μεταναστών. Ως εκ τούτου είναι μια πυκνοκατοικημένη και πολυπολιτισμική πόλη με πολλές ευπαθείς ομάδες, οι οποίες απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, γεγονός που αυξάνει τις ανάγκες για κοινωνική προστασία. Από την άλλη, η Νέα Σμύρνη έχει μικρότερο αριθμό κατοίκων, ενώ δεν λειτουργούν ανάλογες δομές, καθώς από τον πληθυσμό της απουσιάζουν οι συγκεκριμένες ευάλωτες ομάδες. Έχει καλύτερο βιοτικό επίπεδο, εφόσον μεγάλο ποσοστό των κατοίκων είναι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και απασχολείται σε υψηλής ειδίκευσης επαγγέλματα. Γίνεται σαφές ότι οι τοπικές ανάγκες διαφέρουν μεταξύ των δυο δήμων, γεγονός που επιβεβαιώνει την ανάγκη των δήμων να προσαρμόζουν τις εκάστοτε παρεμβάσεις τους για την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας στις ιδιαίτερες ανάγκες του πληθυσμού τους.

Από την έναρξη της κρίσης και με την εφαρμογή του *Καλλικράτη* εγκαινιάζεται μια νέα περίοδος στην κοινωνική πολιτική των δήμων, οι οποία βέβαια αντανακλάται και στους υπό εξέταση δήμους. Συγκεκριμένα οι δυο δήμοι έχουν αναλάβει σημαντικό ρόλο και αρμοδιότητες στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, έχουν αναπτύξει πληθώρα κοινωνικών προγραμμάτων για την προστασία των ευπαθών ομάδων και έχουν πετύχει να καλύψουν ένα σημαντικό μέρος των κοινωνικών αναγκών τους.

Τα Νομικά Πρόσωπα εφαρμόζουν ένα μέρος της κοινωνικής πολιτικής των δύο δήμων. Οι υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες δραστηριοποιούνται στον τομέα της φροντίδας ηλικιωμένων και παιδιών, καθώς και στον τομέα του αθλητισμού και του

πολιτισμού. Συγκεκριμένα τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και στις δύο περιπτώσεις παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες φροντίδας για τα παιδιά, με την λειτουργία των βρεφονηπιακών σταθμών, με την μόνη διαφορά το Ν.Π. του Δήμου Νέας Σμύρνης να ανταποκρίνεται με επάρκεια σε αντίθεση με το Ν.Π. του Δήμου Καλλιθέας. Επίσης τα ίδια Ν.Π.Δ.Δ διαθέτουν αντίστοιχες δομές και προσφέρουν ίδια προγράμματα στον τομέα του αθλητισμού εφαρμόζοντας σχεδόν τα ίδια κριτήρια συμμετοχής για τους δημότες τους. Διαφορές εντοπίσαμε στις υπηρεσίες φροντίδας ηλικιωμένων ατόμων τόσο στα προγράμματα όσο και στη σύσταση του Ν.Π που τα υλοποιεί. Στον Δήμο Νέας Σμύρνης το Ν.Π.Δ.Δ υλοποιεί το πρόγραμμα των Κ.Α.Π.Η, ενώ στην Καλλιθέα το Ν.Π.Ι.Δ λειτουργεί το πρόγραμμα Βοήθεια Στο Σπίτι. Παρόλο που τα δυο προγράμματα οργανώνονται από δυο διαφορετικά θεσμικά συστήματα δεν επιφέρει κάποια ουσιαστική βελτίωση ως προς την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών φροντίδας ηλικιωμένων. Στον τομέα του πολιτισμού μόνο το Ν.Π.Δ.Δ της Νέας Σμύρνης παρέχει υπηρεσίες και προγράμματα, ενώ κανένα Ν.Π. του Δήμου Καλλιθέας δεν δραστηριοποιείται στο κομμάτι αυτό.

Η μελέτη των Ν.Π. των δύο δήμων έφερε στην επιφάνεια σημαντικά προβλήματα που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση τους και την έλλειψη προσωπικού. Η λειτουργία των δομών και των υπηρεσιών των Ν.Π. βασίζεται κατά βάση στην επιχορήγηση από τους δήμους και την Ε.Ε.. Ως εκ τούτου δεν έχουν τη δυνατότητα να κινηθούν αυτόνομα για να προσαρμόσουν την κοινωνική πολιτική τους στις τοπικές ανάγκες. Επιπλέον μια ενδεχόμενη μείωση των ευρωπαϊκών επιδοτήσεων θα είχε δυσμενείς επιπτώσεις τόσο στην ποιότητα όσο και στην ποσότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, αυξάνοντας τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού των τοπικών ευπαθών ομάδων. Η εμπειρική έρευνα ανέδειξε και την απουσία πολιτικής βούλησης για μια γενναία χρηματοδότηση των Ν.Π., τα οποία μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό φορέα κοινωνικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο, εφόσον διακρίνονται για την ευελιξία τους και ειδικεύονται σε συγκεκριμένους τομείς.

Παρά λοιπόν τις όποιες προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία χρόνια αυξάνοντας κατά περίπτωση τα ποσά επιχορήγησης των Ν.Π., όπως είδαμε από τα στοιχεία που παραθέσαμε, αυτό δεν ήταν αρκετό για να παρέχουν ολοκληρωμένη κάλυψη και προστασία σε όλο τον ευάλωτο πληθυσμό που διαμένει στους δυο δήμους. Αποτέλεσμα είναι τα προγράμματα και οι δράσεις που προσφέρουν τα Ν.Π. των δύο δήμων να προϋποθέτουν κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια για τους

ωφελομένους και να λειτουργούν ως δίκτυ προστασίας, μια προσωρινή ανακούφιση για ένα μόνο αριθμό ευπαθών ομάδων, αυτών που κινούνται στα όρια της φτώχειας.

Ο προβληματισμός που τίθεται στην προκομμένη περίπτωση αφορά στο ρόλο που καλούνται να επιτελέσουν τα Νομικά Πρόσωπα των δήμων, ώστε να ανταποκριθούν στις προκλήσεις που αναφύονται στις σύγχρονες κοινωνίες. Όσο το κράτος δεν αυξάνει τους οικονομικούς πόρους προς τους δήμους και οι δήμοι προς τα Ν.Π., και δεν τους παρέχει εξειδικευμένο μόνιμο προσωπικό, τα Ν.Π. δεν θα μπορούν να ανταποκριθούν στις σύγχρονες ανάγκες των ευπαθών ομάδων και θα κρίνονται αναποτελεσματικά ως προς την άσκηση κοινωνικής προστασίας.

Αναφορικά με την θεσμική μορφή που έχουν τα Νομικά Πρόσωπα των δυο δήμων είτε συστήνονται ως Ν.Π.Δ.Δ. είτε ως Ν.Π.Ι.Δ. καταλήγουνε στην ίδια παροχή υπηρεσιών ποιοτικά και ποσοτικά. Κατά συνέπεια η τοπικότητα των πολιτικών ακόμα και σε αυτές τις περιπτώσεις δεν διαφοροποιούνται γιατί παρότι έχουμε άλλους μηχανισμούς, άλλους δήμους με διαφορετικές δυνατότητες και κοινωνικές ανάγκες η πολιτική που ονομάζεται τοπική ή δημοτική δεν είναι τέτοια, είναι μια καλυμμένη κεντρική πολιτική, ίδια παντού. Άρα η έννοια της τοπικότητας συνθλίβεται ανεξάρτητα από τους οργανωτικούς της μηχανισμούς. Αυτό διαπιστώσαμε σε δύο περιπτώσεις που συγκρίναμε. Αυτές οι δύο περιπτώσεις είναι σημαντικές γιατί είδαμε να χρησιμοποιούν διαφορετικά θεσμικά συστήματα και να καταλήγουν στο ίδιο αποτέλεσμα.

Συμπεραίνουμε και επιβεβαιώνουμε ότι οι τοπικές πολιτικές κοινωνικής προστασίας των δυο δήμων μέσα από τα Νομικά Πρόσωπα που διαθέτουν δεν έχουν κατορθώσει να διαφοροποιηθούν και να οργανώσουν ένα σύστημα που να ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες και στις τοπικές ανάγκες, αλλά σε μια εθνική στρατηγική κοινωνικής προστασίας που ξέρουμε από τη θεωρία ότι ενσωματώνει τις αδυναμίες ενός υποστελεχωμένου, υποχρηματοδοτούμενου και υπολειμματικού συστήματος.

Παράρτημα

Οδηγός Συνέντευξης

A. Τα χαρακτηριστικά του συνεντευξιζόμενου, καθώς και του φορέα που εμπλέκεται με τις ευπαθείς ομάδες.

- Φύλο: Άνδρας: Γυναίκα:
- Ηλικία: A. 25-35 B. 36-45 Γ. 46-55 Δ. 55+
- Επίπεδο εκπαίδευσης: A. Απόφοιτος Δημοτικού B. Απόφοιτος Γυμνασίου Γ. Απόφοιτος Λυκείου Δ. Απόφοιτος Τ.Ε.Ι. E. Απόφοιτος Προπτυχιακού τίτλου σπουδών ΣΤ. Απόφοιτος Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών Ζ. Απόφοιτος Διδακτορικού τίτλου σπουδών
- Σχέση εργασίας: A. Μόνιμος B. ΙΔ.Α.Χ. Γ. ΙΔ.Ο.Χ. Δ. ΕΣΠΑ E. ΑΛΛΟ
- Έτη εργασίας: A. 1-5 B. 6-10 Γ. 11-15 Δ. 16-20 E. 20+
- Σε ποιον φορέα εργάζεστε;

B. Τι περιλαμβάνει η άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής των Ν.Π.Δ.Δ και Ι.Δ στο Δήμο.

- Ποια και πόσα είναι τα Ν.Π του Δήμου, τα οποία εφαρμόζουν προγράμματα κοινωνικής πολιτικής;
- Ποια είναι τα προγράμματα και οι δράσεις που εφαρμόζονται από τα Ν.Π. του Δήμου; Υπάρχουν δράσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας;
- Σε ποιες ομάδες του πληθυσμού απευθύνονται τα προγράμματα;
- Ποιες κοινωνικές ανάγκες του πληθυσμού καλύπτουν;
- Ποια είναι τα κριτήρια, με τα οποία επιλέγονται οι ωφελούμενοι;
- Υπάρχουν συνεργασίες με άλλους φορείς; Ποιοι είναι αυτοί; και τι περιλαμβάνει η συνεργασία μαζί τους;
- Υπάρχει συνεργασία με εθελοντικές ομάδες;
- Συνεργάζεστε με ΜΚΟ και ποιες είναι αυτές;
- Ποιες δυσκολίες ανακύπτουν στο πλαίσιο αυτών των συνεργασιών;
- Θεωρείτε ότι οι συνεργασίες αυτές λειτουργούν θετικά ή αρνητικά;
- Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης των προγραμμάτων ώστε να αποτιμώνται τα αποτελέσματά τους;

Γ. Οι κοινωνικές δαπάνες και η χρηματοδότηση των προγραμμάτων των

N.Π του Δήμου.

- Ποιες είναι οι κοινωνικές δαπάνες για τα προγράμματα που εφαρμόζονται από τα Ν.Π του Δήμου;
- Ποιες είναι οι κύριες πηγές χρηματοδότησης των προγραμμάτων αυτών;
- Η οικονομική κρίση είχε επιπτώσεις στη χρηματοδότηση των προγραμμάτων και των δράσεων;
- Ποια είναι τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα Ν.Π., στην προσπάθεια άσκησης κοινωνικής πολιτικής;
- Πιστεύετε πως ο Δήμος μπορεί να εφαρμόσει αποτελεσματική κοινωνική πολιτική μόνο με δικούς του οικονομικούς πόρους;

Δ. Η εσωτερική διάθρωση των Ν.Π., οι εκπρόσωποι και οι αρμοδιότητες

τους.

- Σε ποια θέση εργάζεστε και ποιες είναι οι αρμοδιότητές σας;
- Ποια είναι τα βασικά εμπόδια και προβλήματα που αντιμετωπίζετε;
- Ποιες είναι οι ελλείψεις που παρατηρούνται; Το προσωπικό και οι κτιριακές εγκαταστάσεις επαρκούν;
- Συνεργάζεστε με άλλες κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου;
- Με ποιό τρόπο διαχειρίζεστε τα προβλήματα αυτά;

Ε. Προτάσεις για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της κοινωνικής

πολιτικής προς τις ευπαθείς ομάδες.

- Με ποιό τρόπο και με ποιες προτάσεις θα μπορούσαν να υπάρξουν βελτιώσεις;
- Υπάρχουν προτάσεις που αφορούν τη χρηματοδότηση των δράσεων και των προγραμμάτων;
- Έχετε προτάσεις για το σχεδιασμό και το συντονισμό συμμετοχής φορέων, εθελοντών, ΜΚΟ ή άλλων τοπικών φορέων;

Κωδικοποίηση συμμετεχόντων στην έρευνα.

Κωδικός Φορέα	Φύλο	Μορφωτικό Επίπεδο	Επίπεδο Κοινωνικής Πολιτικής
Φ1 Σ1	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ1 Σ2	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ1 Σ3	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ1 Σ4	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ1 Σ5	ΑΝΔΡΑΣ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ2 Σ1	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ2 Σ2	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ2 Σ3	ΑΝΔΡΑΣ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ2 Σ4	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
Φ2 Σ5	ΑΝΔΡΑΣ	ΠΕ	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Πίνακας Α1. Δαπάνες για προγράμματα και δράσεις κοινωνικής προστασίας.

ΤΙΤΛΟΣ	ΑΡΜΟΔΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ					ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
		2020	2021	2022	2023	ΣΥΝΟΛΟ	
				2 0 2 2			

<p>Προγραμματική Σύμβαση Δήμου Καλλιθέας και ΝΠΔΔ "Γιάννης Γάλλος" για το έργο "Επέκταση-Αναβάθμιση υποδομών στις οποίες παρέχονται του ανθρώπινου δυναμικού των υπηρεσιών Κοινωνικές Υπηρεσίες" ΟΠΣ 5030054 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Αττική 2014-2020"</p>	<p>ΟΠΑΑ ΓΓ/ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ</p>	<p>- €</p>	<p>41.024,60 €</p>	<p>40.024,60 €</p>	<p>- €</p>	<p>81.049,20 €</p>	<p>ΕΣΠΑ</p>
<p>ΚΕΝΤΡΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΔΑΠ</p>	<p>ΔΗΚΕΚ</p>	<p>171.511,00</p>	<p>162.684,00 €</p>	<p>199.500,00 €</p>	<p>199.500,00 €</p>	<p>733.195,00 €</p>	<p>ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ / VOUCHER</p>
<p>ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΚΠΝ</p>	<p>ΔΗΚΕΚ</p>	<p>26.891,00 €</p>	<p>23.541,00 €</p>	<p>32.500,00 €</p>	<p>32.500,00 €</p>	<p>115.432,00 €</p>	<p>ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ</p>
<p>Δράσεις Συμβουλευτικού Κέντρου Οικογένειας ΣΚΟ & Συμβουλευτικού Κέντρου Εφήβων ΣΚΕ</p>	<p>ΔΗΚΕΚ</p>	<p>185.600,00</p>	<p>171.298,00 €</p>	<p>229.000,00 €</p>	<p>814.898,00 €</p>	<p>1.400.796,00 €</p>	<p>ΑΝΤΙΤΙΜΟ/ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ</p>
<p>Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στα Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια του Δήμου Καλλιθέας</p>	<p>ΟΠΑΑ ΓΓ</p>	<p>- €</p>	<p>- €</p>	<p>100,00 €</p>	<p>100,00 €</p>	<p>200,00 €</p>	<p>ΝΠΔΔ</p>
<p>Σχολές Χορού</p>	<p>ΔΗΚΕΚ</p>	<p>102.599,00</p>	<p>82.123,00 €</p>	<p>119.560,00 €</p>	<p>119.560,00 €</p>	<p>423.802,00 €</p>	<p>ΑΝΤΙΤΙΜΟ/ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ</p>
<p>Διοργάνωση θεατρικών παραστάσεων(καραγκιόζης, κινηματογράφος)</p>	<p>ΟΠΑΑ ΓΓ</p>	<p>1.000,00 €</p>	<p>1.000,00 €</p>	<p>5.000,00 €</p>	<p>5.000,00 €</p>	<p>12.000,00 €</p>	<p>ΝΠΔΔ</p>
<p>Ενίσχυση απόρων πολιτών του Δήμου για την κάλυψη των εξόδων της τελετής της κηδείας</p>	<p>ΔΑΕΚ</p>	<p>10.000,00 €</p>	<p>10.000,00 €</p>	<p>10.000,00 €</p>	<p>10.000,00 €</p>	<p>40.000,00 €</p>	<p>ΙΔΙΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ</p>
<p>Βελτίωση συνθετικού τάπητα γηπέδων μίνι ποδοσφαίρου</p>	<p>ΟΠΑΑ ΓΓ</p>	<p>- €</p>	<p>3.500,00 €</p>	<p>3.500,00 €</p>	<p>- €</p>	<p>7.000,00 €</p>	<p>ΝΠΔΔ</p>
<p>Βελτίωση συνθετικού τάπητα γηπέδου παραλίας Τζιτζιφιών</p>	<p>ΟΠΑΑ ΓΓ</p>	<p>- €</p>	<p>6.000,00 €</p>	<p>6.000,00 €</p>	<p>- €</p>	<p>12.000,00 €</p>	<p>ΝΠΔΔ</p>
<p>Βελτίωση συνθετικού τάπητα γηπέδου πάρκου αθλητισμού και αναψυχής</p>	<p>ΟΠΑΑ ΓΓ</p>	<p>- €</p>	<p>5.000,00 €</p>	<p>5.000,00 €</p>	<p>- €</p>	<p>10.000,00 €</p>	<p>ΝΠΔΔ</p>
<p>Ανακατασκευή μονοπατιού περπατήματος πάρκου αθλητισμού και αναψυχής</p>	<p>ΟΠΑΑ ΓΓ</p>	<p>- €</p>	<p>1.000,00 €</p>	<p>5.000,00 €</p>	<p>- €</p>	<p>6.000,00 €</p>	<p>ΝΠΔΔ</p>

Ανακατασκευή μόνω ση ταράτσας κλειστ ού γυμναστήριου "έσπερος"	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	1.000,00 €	36.000,00 €	- €	37.000,00 €	ΝΠΔΔ
Προμήθεια ηλεκτρονι κού πίνακα αποτελεσμάτων στογυμναστήριο "έσπερος"	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	- €	16.000,00 €	- €	16.000,00 €	ΝΠΔΔ
Προμήθεια και τοποθέτηση ηλεκτρονικού πίν ακα αποτελεσμάτων στο δημοτικό στάδιο Καλλιθέας	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	500,00 €	16.000,00 €	- €	16.500,00 €	ΝΠΔΔ
Υλικοτεχνικές παρεμβάσεις στα ανοικτά εδά καλαθοσφαίρισης αντισφαίρισης	ΟΠΑΑ ΓΓ	3.000,00 €	4.000,00 €	4.000,00 €	4.000,00 €	15.000,00 €	ΝΠΔΔ
Υλικοτεχνικές παρεμβάσεις στο γήπεδο ποδοσφαίρο υ παράλιας Τζιτζιφιών(επισκευή σκέπαστρων, αντικατάσταση ηπάγκων διαμόρφωση αποδυτηρίων)	ΟΠΑΑ ΓΓ	5.000,00 €	10.000,0 0 €	5.000,00 €	- €	20.000,00 €	ΝΠΔΔ
Εγκατάσταση και διαμόρφωση ενός isobox για αποδυτήρια διατητών	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	20.000,0 0 €	3.000,00 €	- €	23.000,00 €	ΝΠΔΔ
Υλικοτεχνικές παρεμβάσεις στο δημοτικό στάδιο Καλλιθέας	ΟΠΑΑ ΓΓ	25.000, 00 €	27.000,0 0 €	7.000,00 €	37.000,0 0 €	96.000,00 €	ΝΠΔΔ
Δημιουργία συντονισ μού οργάνου για συντονισμό αθλητικών θεμάτων με τη συμμετοχή ολυμπιονικών και πανελληνιονικών	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	- €	10.000,00 €	- €	10.000,00 €	ΝΠΔΔ
Λειτουργία Θεσμού Καλλιθέα Run	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	- €	3.000,00 €	3.000,00 €	6.000,00 €	ΝΠΔΔ
Αναδιοργάνωση προγραμμάτων άθλησης και μαζικού αθλητισμού για παιδιά- γυναίκες- ενηλίκους- τρίτη ηλικία	ΟΠΑΑ ΓΓ	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	4.000,00 €	ΝΠΔΔ
Δημιουργία προγραμμάτων μαζικού αθλητισ μού προγράμματα αποκατάστασης για τραυματίες	ΟΠΑΑ ΓΓ	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	4.000,00 €	ΝΠΔΔ
Διοργάνωση διαθλου στο δημοτικό πάρκο αθλητισμού και αναψυχής	ΟΠΑΑ ΓΓ	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	4.000,00 €	ΝΠΔΔ
Οργάνωση αγώνων street basketball και street football, με συμμετοχή παιδιών	ΟΠΑΑ ΓΓ	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	4.000,00 €	ΝΠΔΔ

Αναβίωση γύρου Καλλιθέας και διοργάνωση προγραμμάτων πεζοπορίας για όλες τις ηλικίες	ΟΠΑΑ ΓΓ	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	4.000,00 €	ΝΠΔΔ
Διοργάνωση ημερίδας γενικήςγυμναστικής	ΟΠΑΑ ΓΓ	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	1.000,00 €	4.000,00 €	ΝΠΔΔ
Νοσηλεία κατ' οίκον - επέκταση των ιατρικών υπηρεσιών της Μονάδας Κοινωνικής Μέρμνας (Μ.Κ.Μ.)	ΔΗΚΕΚ	145.310,00	123.103,00 €	183.400,00 €	183.400,00 €	635.213,00 €	ΙΔΙΟ ΥΣ ΠΟΡ ΟΥΣ
Ίδρυση δύο νέων βρεφικών τμημάτων στο βρεφονηπιακό σταθμό επί τηςοδού Σωκράτους 74	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	73.000,00 €	€	- €	73.000,00 €	ΝΠΔΔ
Μετατροπή έξι δομών σεβρεφονηπιακούς σταθμούς και εξοπλισμός αυτών	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	25.000,00 €	€	- €	25.000,00 €	ΝΠΔΔ
Δράσεις ανάπτυξης της πρόληψης ευάλωτων και ευπαθών Κοινωνικών ομάδων των ωφελούμενων των δομών του προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι Β.Σ.Σ.	ΔΗΚΕΚ	187.755,00	188.700,00 €	205.900,00 €	205.900,00 €	788.255,00 €	ΙΔΙΟ ΥΣ ΠΟΡ ΟΥΣ
Τελική αδειοδότηση ενός βρεφικού σταθμού και οκτώ βρεφονηπιακών σταθμών	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	50.000,00 €	€	- €	50.000,00 €	ΝΠΔΔ
Εκδηλώσεις βρεφονηπιακώνσταθμών Σπίτι Β.Σ.Σ.	ΟΠΑΑ ΓΓ	- €	- €	10.000,00 €	- €	10.000,00 €	ΝΠΔΔ

Πηγές-Βιβλιογραφία

Πηγές

Α΄ Νόμοι

Νόμος 3463/2006, https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=7d3e4a7e-0193-467b-b2c3-45562600ac28 (πρόσβαση στις 23/11/2022).

Νόμος 3852/2010, https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=67d2ad99-416d-41eb-a510-5c0cbac53027 (πρόσβαση στις 30/10/2022).

Νόμος 3463/2006, <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/43235/nomos-3463-2006> (πρόσβαση στις 30/10/2022).

Β΄ Ιστοσελίδες

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Βοήθεια στο Σπίτι», http://www.kallithea.gr/?page_id=351 (πρόσβαση στις 27/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Δημοτικό Κέντρο Υγείας», http://www.kallithea.gr/?page_id=171 (πρόσβαση στις 27/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Δραστηριότητες Δημοτικού Κέντρου Υγείας», http://www.kallithea.gr/?page_id=522 (πρόσβαση στις 27/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Εκπαιδευτικός Υγειονομικός Σταθμός (ΕΥΣ) Καλλιθέας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού», http://www.kallithea.gr/?page_id=175 (πρόσβαση στις 27/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Θησέας», http://www.kallithea.gr/?page_id=177 (πρόσβαση στις 27/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Ιστορία της Πόλης», http://www.kallithea.gr/?page_id=190 (πρόσβαση στις 27/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Κ.Α.Π.Η.», http://www.kallithea.gr/?page_id=169 (πρόσβαση στις 27/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Κ.ε.Σ.Π.Ε.», http://www.kallithea.gr/?page_id=179 (πρόσβαση στις 28/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Κέντρο Κοινότητας με παράρτημα Κέντρου Ένταξης Μεταναστών», http://www.kallithea.gr/?page_id=8977

(πρόσβαση στις 28/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Κοινωνική Πολιτική», http://www.kallithea.gr/?page_id=165

(πρόσβαση στις 28/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Δημοτικοί φορείς και επιχειρήσεις», http://www.kallithea.gr/?page_id=257

(πρόσβαση στις 28/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Επιτροπές», http://www.kallithea.gr/?page_id=259

(πρόσβαση στις 28/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «ΔΗ.Κ.Ε.Κ.», http://www.kallithea.gr/?page_id=282

(πρόσβαση στις 28/11/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Το Ν.Π.Δ.Δ. υπό την επωνυμία «Οργανισμός Παιδικής Αγωγής και Άθλησης “Γιάννης Γάλλος”», http://www.kallithea.gr/?page_id=278

(πρόσβαση στις 30/11/2022).

Πρότυπο Εθνικό Νηπιοτροφείο, <https://www.pen-kallithea.gr/>

(πρόσβαση στις 30/11/2022).

Δομές Κοινωνικής Ένταξης, (2022), «Κοινωνικό Παντοπωλείο Δήμου Καλλιθέας», <http://www.socialattica.gr/domi/domi-parohis-vasikon-agathon-koinoniko-rantopoleio-koinoniko-farmakeio-toy-dimoy-kallitheas>

(πρόσβαση στις 30/11/2022).

Βουλή των Ελλήνων, <https://www.hellenicparliament.gr/>

(πρόσβαση στις 19/11/2022).

<https://www.eetaa.gr/metaboles/apografes.html>

(πρόσβαση στις 19/11/2022).

Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC) - Δείκτες (2011 -2020)

https://www.statistics.gr/el/home?p_p_id=com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_mvcPath=%2Fview_content.jsp&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_assetEntryId=17515967&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_type=document

(πρόσβαση στις 19/10/2022).

Έρευνα Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Μάιος 2016)

https://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_mvcPath=%2Fview_content.jsp&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_redirect=https%3A%2F%2Fwww.statistics.gr%3A443%2Fel%2Fstatistics%3Fp_p_id%3Dcom_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dmaximized%26p_p_mode%3Dview%26_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_redirect%3Dhttps%253A%252F%252Fwww.statistics.gr%253A443%252Fel%252Fstatistics%253Fp_p_id%253Dcom_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3%2526p_p_lifecycle%253D0%2526p_p_state%253Dnormal%2526p_p_mode%253Dview%26_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_mvcPath%3D%252Fsearch.jsp%26_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_keywords%3D%25CE%2588%25CF%2581%25CE%25B5%25CF%2585%25CE%25BD%25CE%25B1%2B%25CE%2595%25CF%2581%25CE%25B3%25CE%25B1%25CF%2584%25CE%25B9%25CE%25BA%25CE%25BF%25CF%258D%2B%25CE%2594%25CF%2585%25CE%25BD%25CE%25B1%25CE%25BC%25CE%25B9%25CE%25BA%25CE%25BF%25CF%258D%2B%2528%2B%25CE%259C%25C

E%25AC%25CF%258A%25CE%25BF%25CF%2582%2B2016%2B%2529%26_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_formDate%3D1655559320699%26_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_scope%3Dthis-site&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_assetEntryId=1945325&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_type=document (πρόσβαση στις 19/10/2022).

Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (Μάιος 2019)

https://www.statistics.gr/el/statistics/pop?p_p_id=com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_mvcPath=%2Fview_content.jsp&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_assetEntryId=16777924&_com_liferay_portal_search_web_portlet_SearchPortlet_INSTANCE_3_type=document

(πρόσβαση στις 19/10/2022).

Δήμος Καλλιθέας, (2022), «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα», http://www.kallithea.gr/?page_id=3309

(πρόσβαση στις 19/10/2022).

Δήμος Νέας Σμύρνης, (2023) <https://neasmyrni.gr/> (πρόσβαση στις 19/12/2022).

Διανεοσις Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης <https://www.dianeosis.org/2017/12/antimetopisi-tis-ftoxeias-kai-kratiki-politiki/> (πρόσβαση στις 19/12/2022).

Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=tepsr_sp110 (πρόσβαση στις 19/12/2022).

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Βενιέρης, Δ. (2015). *Κοινωνική Πολιτική. Έννοιες και Σχέσεις*. Αθήνα: Τόπος.
- Βήκα, Ε. (2019). *Τοπική Αυτοδιοίκηση υπό το πρίσμα του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και των Προγραμμάτων «Καλλικράτης» και «Κλεισθένης»*. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Esping-Andersen, G. (2014). *Οι Τρεις Κόσμοι του Καπιταλισμού και της Ευημερίας*. Αθήνα: Τόπος.
- Giddens, A. (1998). *Ο Τρίτος Δρόμος, Η Ανανέωση της Σοσιαλδημοκρατίας*. Αθήνα: Πόλις. (1998).
- Gough, I. (2008). Η πολιτική οικονομία του κοινωνικού κράτους. (μτφρ. Λ. Βατικιώτης). Δ. Γράβαρης & Μ. Σπουρδαλάκης (επιμ.). Αθήνα: Σαββάλας.
- Κοντογιάννη, Ε., Καρούλας, Γ., & Παπακωνσταντινοπούλου, Β. (2013). *Κοινωνική Πολιτική και Απασχόληση*. Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.
- Κυριαζή, Ν. (1999). *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικά γράμματα.
- Μαραβέγιας, Ν., & Τσινισιζέλης, Μ. (2007). *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση: Οργάνωση και Πολιτικές-50 Χρόνια*. Αθήνα: Θεμέλιο.
- Ματσαγγάνης, Μ., & Λεβέντη, Χ. (2017). Πώς Αντιμετωπίζει Τη Φτώχεια Το Ελληνικό Κράτος. Διανεοσις Οργανισμός Έρευνας και Ανάλυσης. Ανακτήθηκε από: <https://www.dianeosis.org/2017/12/antimetopisi-tis-ftoxeias-kai-kratiki-politiki/> (τελευταία ημερομηνία επίσκεψης: 07/12/2022)
- Μπιτσάνη, Ε., & Τσέκος, Θ. (2008). Ο διευρυμένος ρόλος των δήμων στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Στο Θ. Τσέκος & Ξ. Κοντιάδης (επιμ.), *Η*

αναδιάρθρωση της κοινωνικής διοίκησης σε τοπικό επίπεδο (σ. 93-194).

Αθήνα: Παπαζήσης.

Μπουρίκος, Δ. (2013). *Κοινωνική αλληλεγγύη στην Ελλάδα της κρίσης: Νέο κύμα ανάδυσης της κοινωνίας πολιτών ή εμπέδωση της κατακερματισμένης κοινωνικής ιδιότητας του πολίτη;* (Ερευνητικό Κείμενο Νο 3/2013). Αθήνα: Παρατηρητήριο για την κρίση, Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ). Ανακτήθηκε από:
<https://crisisobs.gr/2013/04/%ce%b4%ce%b7%ce%bc%ce%ae%cf%84%cf%81%ce%b7%cf%82-%ce%bc%cf%80%ce%bf%cf%85%cf%81%ce%af%ce%ba%ce%bf%cf%82-%ce%ba%ce%bf%ce%b9%ce%bd%cf%89%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b1%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bb%ce%b5/> (τελευταία ημερομηνία επίσκεψης: 07/12/2022)

Ντάφλου, Α. (2020). *Κοινωνική πολιτική & τοπική αυτοδιοίκηση. Τοπικότητα, τεχνολογία και ευάλωτες ομάδες.* Αθήνα: Παπαζήση.

Παπαδοπούλου, Δ. (2012). *Κοινωνιολογία του Αποκλεισμού στην εποχή της Παγκοσμιοποίησης.* Αθήνα: Τόπος.

Παπαδοπούλου, Δ. (2018). Πολιτικές καταπολέμησης του Κοινωνικού Αποκλεισμού. Στο Θ. Σακελλαρόπουλος κ.ά. (επιμ.) *Κοινωνική Πολιτική* (σ.287-303). Αθήνα: Διόνοκος.

Παπαθεοδώρου, Χ. (2018). Φτώχεια και λιτότητα στην Ελλάδα της κρίσης: Η ενδυνάμωση του νεοφιλελευθερισμού και η συρρίκνωση του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Στο Γ. Κουζής & Κ. Δημουλάς (επιμ.), *Κρίση και Κοινωνική Πολιτική, Αδιέξοδα και Λύσεις* (σ. 45-46). Αθήνα: Τόπος.

Πάσχου –Γιαννακού, Α. (2017). Οι δομές και οι δράσεις κοινωνικής πολιτικής στο Δήμο Καλλιθέας. *Απεξάρτηση Θησέας*, 23, 1-2.

- Rifkin, J. (1996). *Το τέλος της εργασίας και το μέλλον της*. Αθήνα: Λιβάνη.
- Σακελλαρόπουλος, Θ. (1999). Αναζητώντας το νέο κοινωνικό κράτος. Στο Θ. Σακελλαρόπουλος (επιμ.). *Η Μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους* (σ. 23-67). Αθήνα: Κριτική.
- Σακελλαρόπουλος, Θ. (2018). Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική σε ιστορική προοπτική. Στο Θ. Σακελλαρόπουλος κ.ά. (επιμ.) *Κοινωνική Πολιτική* (σ.21-58). Αθήνα: Διόνοκος.
- Σκαμνάκης, Χ. (2006). *Ο ρόλος των φορέων της Αυτοδιοίκησης στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Η περίπτωση των φορέων της Αχαΐας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Σκαμνάκης, Χ., & Πανταζόπουλος, Σ. (2015). Κοινωνική προστασία και τοπική αυτοδιοίκηση, η εξέλιξη ενός διπλού ελλείμματος. *Περιφέρεια επιστημονική επιθεώρηση για την περιφερειακή και την τοπική ανάπτυξη*, 4, 89-116.
- Σκαμνάκης, Χ., & Χάρδας, Α. (2016). Η κοινωνική πολιτική των ελληνικών Δήμων σε περίοδο οικονομικής κρίσης: ‘αυτόνομη εμπέδωση’ υπηρεσιών κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο. *Αειχώρος*, 25, 124-150.
- Σκαμνάκης, Χ., & Χάρδας, Α. (2017). Κοινωνική πολιτική σε τοπικό επίπεδο, η υποκλιμάκωση της κοινωνικής προστασίας τα χρόνια της κρίσης. *Κοινωνική Πολιτική*, 7, 25-42.
- Σκαμνάκης, Χ. (2018). Περιφερειακές και τοπικές κοινωνικές πολιτικές. Στο Θ. Σακελλαρόπουλος κ.ά. (επιμ.) *Κοινωνική Πολιτική* (σ.439-460). Αθήνα: Διόνοκος.
- Σκαμνάκης, Χ. (2020). *Η Κοινωνική Πολιτική στην Αυτοδιοίκηση*. Αθήνα: Διόνικος.
- Spicker, P. (2004). Το κράτος πρόνοιας μια γενική θεωρία. (επιμ. μτφρ. Χ. Οικονόμου). Αθήνα: Διόνικος. (2000).

Στασινοπούλου, Ο. (2010). *Εισαγωγή στην Κοινωνική Πολιτική*. Πανεπιστημιακές σημειώσεις, Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Φερόνας, Α. (2018). Η κοινωνική πρόνοια στην Ελλάδα της κρίσης: ο «φτωχός συγγενής» στη δίνη της νεοφιλελεύθερης λιτότητας. Στο Γ. Κουζής & Κ. Δημουλάς (επιμ.), *Κρίση και Κοινωνική Πολιτική, Αδιέξοδα και Λύσεις* (σ. 193-214). Αθήνα: Τόπος.

Χλέπας, Ν. (2006). Ο νέος δημοτικός και κοινοτικός κώδικας Ν. 3463/2006 ΦΕΚ Α'114/8.6.2006. *Εφημερίδα διοικητικού δικαίου*, 3, 1-30.

Ξενόγλωσση

Bonolli, G. (1999). Classifying Welfare State: a two Dimension Approach. *Journal of Social Polisy*, 26, 351-372.

Bryman, A. (2008). *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.

Leibfried, S. (1991). *Towards a European Welfare state? On Integral Poverty Regimes in the European Community*. Bremen: Centre for Social Policy Research. Bremen University.

Ferrera, M. (1996). The Southern Model of welfare in social Europe. *Journal of European Social Policy*, 6, 17-37.

Hlepas, K., & Getimis, P. (2010). Greece a Case of Fragmented Centralism and Behind the Scence' Localism. In A. Hendriks, A. Lidström, and J. Loughlin, *The Oxford Handbook of Local and Regional Democracy in Europe* (pp.410-433). Oxford University Press.

Pierson, P. (1996). The new Politics of the Welfare state. *World Politics*, 48, 141-179.

Titmuss, R. (1974). *Social Policy*. Boston, Sydney: Unwin.

